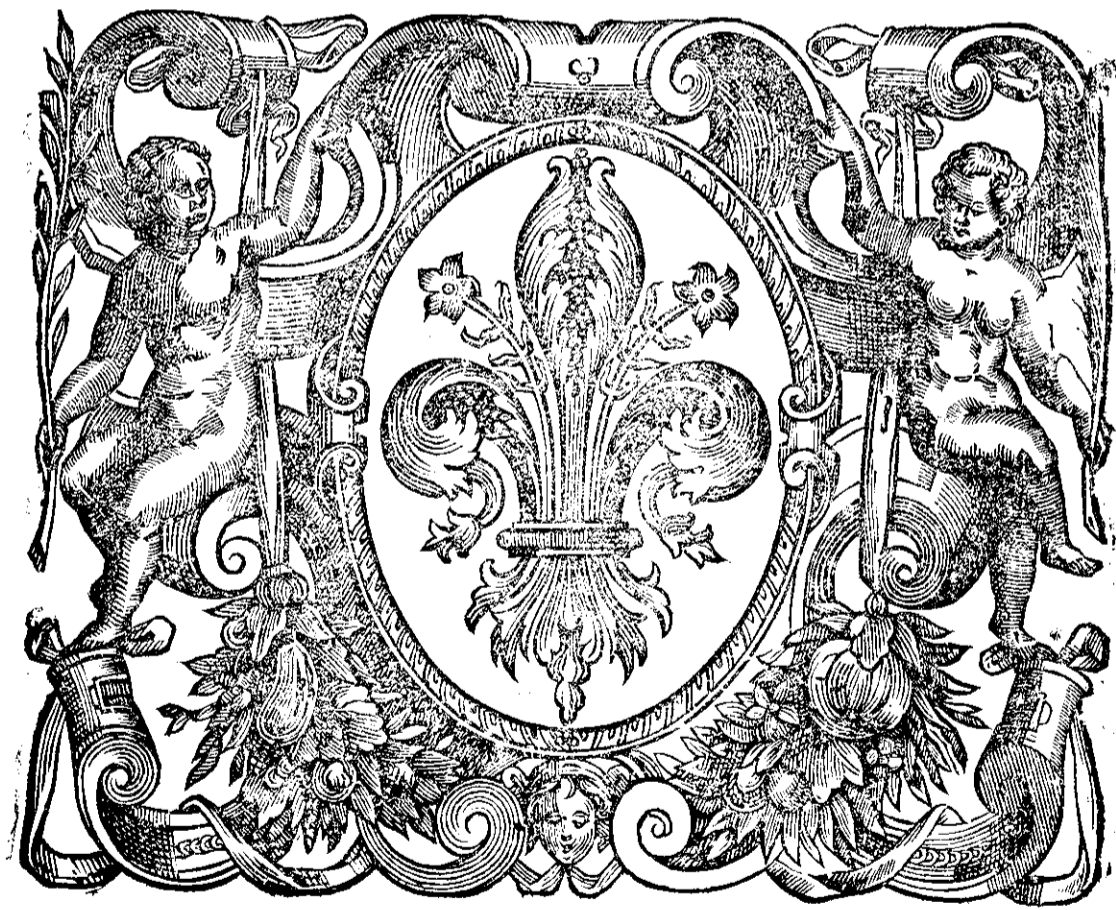

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS,
TRACTATUS
DE LIBERTATE
BENEFICIORUM,
ET CAPELLANIARUM
RECUPERANDA;
ET QUASI POSSESSIONE PRÆSENTANDI
subvertenda.

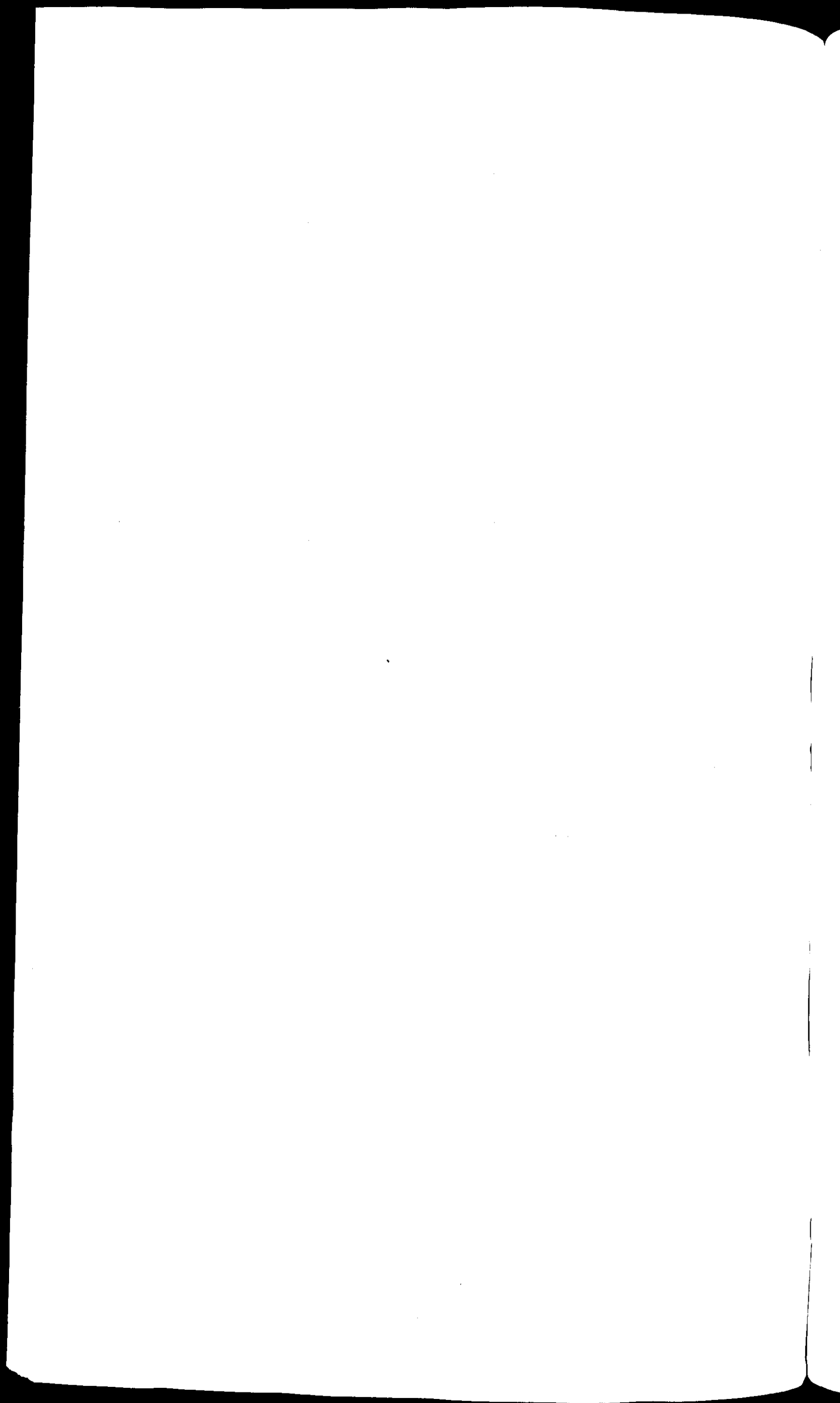
Opus non minus Prælati Ecclesiasticis, quàm utriusque fori Judicibus perutile.

Cum Indicibus Articulorum & Rerum notatu digniorum.

LUGDUNI,
Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXXII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

I N D E X

Articulorum hujus Tractatus.

ART. I. **C**ONSUETUDO legitime acquisita in Tribunali Ecclesiastico exe-

quendi sententias in provisionibus Capellaniarum non obstante appellatione; laudabilis est, & justa.

Et probata per actus positivos vim legis habet.

Et ubique servanda, tam in Tribunalibus superioribus, quam in Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiæ. pag. 1.

II. Responsio ad objectiones ex adverso inaniter oppositas huic constanti consuetudini.

Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi judiciales in contradictorio judicio, ex quibus formetur; sed extrajudiciales sufficient.

Decreta Regia violentiæ super executione sententiarum in provisione Capellaniarum, non sunt capacia ad detrahendum, nec interrumpendum consuetudinem perfecte formatam.

Decreta violentiæ emanata super repositione executionum sententiarum, quæ aliàs de jure *nulla* sunt; non opponuntur consuetudini exequendi *validas*, appellatione non obstante.

Consuetudo exequendi sententias appellatione pendente, restringitur ad sententias validas; non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentiæ emanata ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni. p. 3. & seq.

III. Consuetudo exequendi sententias super Capellaniis latis, quantumcumque constans sit; non operatur in latis, contempto jure patronatus, seu quasi pos-

sessione præsentandi, legitime quæsitæ.

Super Capellaniis ab origine fundatis absque jure patronatus, nec quasipossessio præsentandi, nec præscriptio cadere potest. p. 11.

IV. Quasipossessio præsentandi ad beneficium dumtaxat attenditur inter ipsos compatronos, inter quos solum actum fuit de pertinentia juris præsentandi; sed nunquam attenditur imò potius contemnitur ipsa quasipossessio contra Ordinarium deducentem in judicio libertatem beneficii, & impugnantem existentiam juris patronatus.

Tuncque justè denegatur institutio præsentato per existentem in tali quasi possessione. p. 16.

V. Quasipossessio juris præsentandi ad beneficium nunquam transit in successorem, sive filium, sive heredem nisi iste postmodum illam actualiter apprehendat per præsentationem admissam. p. 19.

VI. Quasipossessio præsentandi ad beneficium acquisita cum mala fide & multò minus cum vera mala fide, ad nihilum suffragatur, etiam immemorialis. p. 20.

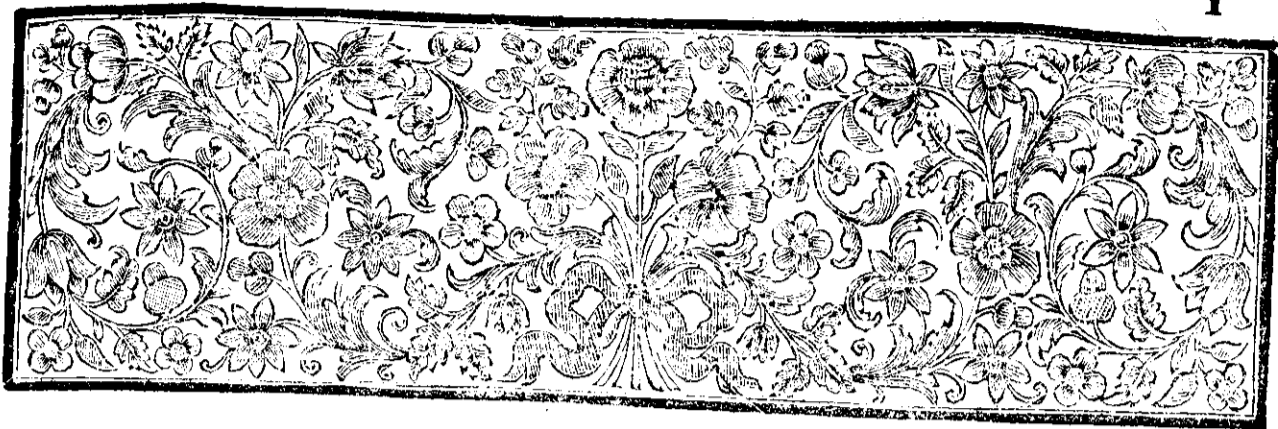
VII. Ordinarius repertus in ultimo statu conferendi Capellaniam præfertur quibuslibet, etiam habentibus quasi possessionem quæsitam in antecedentibus vacationibus, ex quo justè denegatur institutio per eundem præsentato.

Verba inepta sententiæ, quæ non conveniunt, nec justificantur ex actis processus; delentur ab ea. p. 21.

VIII. Instrumenta in judicio præsentata; si de falso redarguantur, & non comprobentur; quasipossessionem præsentandi non probant.

Index Articulorum.

- Antiqua tamen ultra centum annos à comprobatione excusantur.
Instrumenta producta per sententiam contrariam remanent perpetuò reprobata. p. 24
- IX.** Libri visitationis, quibus enuntiatur jus patronatus, nihil probant, Et ex quibus requisitis ad iudicium deferviant.
Enuntiativa instrumenti nihil probat, postquam de enuntiato dubitari, & controverti contigerit. p. 25
- X.** De differentia quoad successionem inter jus patronatus hæreditarium, & gentilitium.
Præterdens jus patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium, non potest obtinere in hæreditario ob non deductam hanc causam in iudicio, aut ob hujus qualitatis defectum; nec in gentilitio, si in fundatione non legitur scriptum, & expressum. p. 27
- XI.** Ad jus patronatus hæreditarium si facta fuit præsentatio tanquam gentilitium per consanguineos proximiores; familiare præsumitur interim, quod ex fundatione contrarium non appareat.
At semper ubi ex fundatione docetur hæreditarium, & non gentilitium esse, reducitur ad suum statum originalem: Qualibet quasi possessione antiqua contraria non refragante. p. 29
- XII.** Error in apprehensione possessionis respiciens titulum, & causam possidendi, quamvis juris effectibus careat in iudicio proprietatis; prodest tamen ad iudicium maintenance.
- Error, & falsa causa in apprehensione possessionis, respiciens ipsam rem, nec suffragatur in iudicio plenario, nec summarissimo maintenance. p. 32
- XIII.** Consensus Ordinarii requisitus; simul cum fundatione Capellanix, ut adquiratur jus Patronatus; nullatenus inducitur ex admissione præsentationum, & institutione facta postmodum per Ordinarium præsentantis. p. 33
- XIV.** De differentia iudicii super jure Patronatus moti, nempe inter ipsos compatronos super pertinentia juris præsentandi, & inter ipsos, & Ordinarium moti super existentia ipsius juris Patronatus. p. 36
- XV.** Omnes causæ, ex quibus impeditur à jure alicui adquisitio quasi possessionis juris præsentandi, vel adquisita destruitur; omnes eadem influunt in præsentatum ab eo, ne institui possit.
Recesserit constitutio synodalis Diocesis Compluti Regii ad eundem finem emanata. p. 39
- XVI.** De inanibus tramitibus, quibus usus est adversarius abutendo salubri recursum violentiæ.
Violentiæ decreto & provisione inde emanata, semel intimatis, & per Senatum Regium iustis de causis denegato complemento; si pars iterum utatur, absque Senatus novo decreto, reus erit pœnæ ob temeritatem. Super appellatione postmodum resoluta, aut renunciata, seu aliàs nulliter interposita, recursus ad Regem per viam violentiæ cadere non potest. p. 41

I

TRACTATUS
DE LIBERTATE
BENEFICIORUM
ET CAPELLANIARUM
RECUPERANDA.
ET DE QUASI POSSESSIONE
praesentandi subvertenda.

ARTICULUS I.

Consuetudo legitimè acquisita in Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias in provisione Capellaniarum, non obstante appellatione, laudabilis est, & iusta, & probata per actus positivos continuatos vim legis habet; & ubique servanda, tam in Tribunalibus superioribus, quàm in Consilio Regio, & Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiæ.

SUMMARIUM.

- 1 Utilitas huius Tractatus commendatur pro futuro tam in iudiciis Ecclesiasticis, quàm in Cancellariis.
- 2 Est exclusivus quasi possessionum iuris praesentandi, dum agitur de libertate Beneficii.
- 3 Subsistit hauritur ex visceribus materia iuris patronatus.
- 4 Hoc tractatu cessabit contagium praesentationum ad jus patronatus usurpatum.
- 5 Brevis proponitur species litis, ex qua hauritur iste Tractatus, & n. 6.
- 7 Appellatio à sententia lata super provisione beneficii simplicis, est legitima quoad utrumque effectum.

Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.

- 8 Limitatur nisi consuetudo Tribunalis Ecclesiastici eius executionem admittat appellatione non obstante.
- 9 Consuetudini huic assistit praesumptio iuris.
- 10 De consuetudine exequendi sententias si conferret Tribunali Regio, vim non fieri, declaratur.
- 11 Consuetudo potest introducere, ut sententia in casu non privilegiato possit mandari executioni, appellatione non obstante.
- 12 Consuetudo exequendi sententiam eius Tribunalis, ad quod fertur, est attendenda.
- 13 Appellatio est de ordinario iudicio, & attendenda consuetudo inferioris à quo interponitur.
- 14 De consuetudine ad statutum valet argumentum, cum ad paria procedant.
- 15 Et quantum ad effectum non differt à consuetudine.
- 16 Consuetudo fortior est statuto.
- 17 Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiva in beneficiis simplicibus.
- 18 Consuetudo Tribunalis Abbatis exequendi sententias latis super Capellaniis, constans est, & exuberanter probata.
- 19 Et pluribus causis delatis per viam violentiæ declaratum fuit, vim non fieri attendita consuetudine.
- 20 Officialibus eiusdem Tribunalis attestantibus de consuetudine multum deferitur.
- 21 Testibus etiam extrinsecis attestantibus de consuetudine alicuius Tribunalis datur fides.
- 22 Notariis Tribunalis attestantibus de eius consuetudine magna fides datur.

2 De Libertate Beneficiorum,

- 23 Pars contradicens consuetudini, & nihil probans, *su. cumbis*
 24 Idem est, non allegare, vel allegare, & non probare.
 25 Pars, quæ in una causa confessæ est consuetudinem Tribunalis, & in altera negat, non auditur.
 26 Refertur casus, quo Cancellaria detulit consuetudini exequendi sententias, & vim non fieri decrevit, & n. 27.

TRACTATUS iste juridicus, atque magisterialis, Tribunalibus Ecclesiasticis, nec non Cancellariis admodum utilis est, illoque consulitur libertati beneficiorum, & capellaniarum, estque exclusivus quasi possessionis præsentandi ab eo acquisitæ, qui jure patronatus caret: & subtiliter haustus ex visceribus, & occultis antiis materiæ juris patronatus. Sumpta occasione, à quadam lite controversa in Tribunali Abbatiæ Diocesis Compluti regulis inter D. Petram de Aranda & Fígueroa, presbyterum, & Fiscalium, prædictæ Abbatiæ. Variis quæstionibus ornatus omni commendatione, & notatu dignissimis. Quo jam tractatu cessabunt dissidia assidue contingentia in recuperatione prædictæ libertatis, & contagium usurpationis, atque venenum occultum quasi possessionem præsentandi decipientium viros doctos; facile, & indistinctè illis deferentes. Ex hac itaque lite mirè, & subtiliter exhaustæ fuerunt omnes difficultates, & quæstiones, quæ ad omnimodam perfectionem novi hujus tractatus desiderantur.

D. Petrus de Aranda, præsentatus à D. Joanna Maria de Valençuela contendit, Judicem Ecclesiasticum vim fecisse in exequendo suam sententiam, qua declaravit nullum adesse jus patronatus ad capellaniam, de qua agitur; & nominationem, & collationem ejus pertinere Dignitati Abbatiæ, non obstantibus appellationibus ab eis interpositis, eo quod capellania beneficium simplex est.

Fiscalis autem Ecclesiasticus constanter præsentat, nullam adesse vim in hujusmodi sententiæ executione, attenta inviolabili consuetudine prædicti Tribunalis Abbatiæ.

Principium, & regula constans est in jure; sententias latis in contradictorio judicio super capellanis, & beneficiis simplicibus non posse exequi, nec earum virtute possessionem dari, legitima existente appellatione: hæc namque utrumque habet effectum devolutivum, & suspensivum: ita ad longum præ cæteris comprobamus in nostris commentariis de Reg. prædict. 2. part. cap. 13. per tot.

Attamen ab hac regula, inter alias limitationes, quam pariter; illa principalis, & selecta est, quotiens adest consuetudo, & stylus legitime introductus in aliquo Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias latis in contradictorio judicio super capellanis, & aliis simplicibus beneficiis non obstante appellatione, quo casu nullum inducitur attentatum, ut pluries declaravit Rota Romana, prout latè videre est penes Lancelotum Robertum de Assent. 2. part. cap. 12. dub. 48. Hieron. Gonçalves de Alternat. gloss. 9. in annotat. à num. 211. Dom. Perez de Lara de Anversar. & Capella l. 2. cap. 11. num. 13. Rota decis. 1155. part. 3. divers. Nicolaus

Garcia de benefico. 9. part. cap. 4. num. 27. Resolventes unanimiter, hujusmodi consuetudinem exequendi sententias, & virtute ea non mittendi in possessionem capellanicæ, sed cujusvis alterius beneficii simplicis, illos, ad quorum favorem late sunt, esse omnino tolerabilem, & laudabilem, quæ revera extante, & legitime de ea confitio, prorsus cessare attentata, & infauste decisum in Rot. in una Pampilon. parochiali. 16. Junii, anno 1557. testatur Gonçalves dict. gloss. 9. in annotat. à num. 211. Et in alia Compustellana, de qua testatur Garcia de Benefico. 9. part. cap. 4. num. 27. Et ulterius stante juris præsumptione, quam hujusmodi consuetudo in sui favorem habet, prout videre est infra in articulo 2. ex n. 59. cum seqq.

Quapropter si pro hujusmodi appellationis declaratione adeatur Curia Regia, si ex actis apparuerit de hujusmodi consuetudine exequendi sententias: vim nullam esse declarabitur.

Quæ omnia concessimus in Tractatu nostro, de Reg. prædict. dict. 2. part. c. 13. ex n. 275. cum seqq. Et iterum, eadem 2. part. c. 8. n. fin. ibi: *illud non omittam, quod consuetudo potest inducere, ut sententia aliquo casu de jure communi non privilegiato possit exequi, appellatione non obstante: Anton. Augustin. de 3. lib. 1. Maref. var. resol. part. 2. c. 64. à num. 16. &c.*

Et quod ad effectum denegande appellationis suspensivæ sit attendendus stylus, & consuetudo, seu statutum fori, quo prolata fuit sententia, plenè comprobatur Rota in decis. 439. ex n. 13. & seqq. inter recollectas à Ludovico Possidio post tractat. de manuent.

Et cum appellatio sit de ordinariis judiciis debet attendi consuetudo judicii inferioris cujus sententia interposita fuit: ita per duas decisiones Rotæ, tenet Riccius in collect. 5. part. collect. 2057. vers. Quartum quando fol. 329.

Et comprobatur propositio hæc, quoniam de consuetudine ad Statutum valet argumentum, ad paria etenim procedunt. Civiac. controvers. 460. num. 16. tom. 3. Alderan. Mascard. de Statut. imer. concl. 8. num. 11. ex l. de quibus, in fine, de legib. Imò Consuetudo fortior est Statuto. Gonçalves ad Reg. Cancell. gloss. 45. S. l. num. 78. Joannes Maria Novarius, qu. For. 103. n. 2. Quantum ad effectum non differt ab Statuto, ut plurimis DD. comprobatur Bobadilla in Polit. lib. 2. c. 10. num. 37. Et pro his omnibus plurimos congerit Guirba ad constit. Messanen. in proemio, 1. p. num. 22. D. Valençuel. Velasq. in conf. 34. num. 149. & conf. 4. numer. 156. & 157. t. 1. Sord. de aliment. tit. 8. privil. 56. num. 27. & in conf. 2. num. 29. Mar. Anton. var. resol. l. 1. resol. 1. num. 3. Scaccia de appellat. quest. 2. n. 22. Et quod Consuetudo æquiparetur Statuto, imò Statuto fortiolem esse consuetudinem: probatur Cened. q. 8. n. 13.

Sed sic est quod per statutum, sive constitutionem Synodalem potest in beneficialibus, & simplicibus beneficiis tolli appellatio suspensiva, quod sententia definitiva executioni mandetur pendente appellatione, ut ad longum per quosdam DD. & Rotæ decis. comprobatur (regulam limitans) Gonçalves de Alternat. dict. gloss. 9. in annotat. ex num. 213. cum seqq. igitur consuetudo, idem disponens, eundem debet operari effectum.

Quam constans, & inviolabilis sit consuetudo

modo immemoriabilis introducta in Tribunali Abbatiali Diocesis Compluri Regalis exequendi sententias definitivas latis super capellanis in contradictorio iudicio, atque immittendi presentatum, cui fit collatio, non obstante appellatione; abunde apparet probata, non solum in hoc iudicio, verum & in aliis litibus antea sentis, multis exhibitis Notariis in test. monis ejusdem Tribunalis, ad petitionem parvam litigationum, & eam citacionibus, & iudicium decretis concessis, in quibus innumerabiles actus positivi longissimi temporis recensentur, & quibus qualificata dicitur confectado, eo quod sententia exstitit fuerit ut appellacione non obstante, de quibus latius infra apparbit in hoc articulo, ex n. cum legq.

Et amplius qualificatur confectado ex plurimis testibus ejusdem Tribunalis Officialibus nunc existentibus in eo, aliisque, qui quondam fuerunt, qui testes deponunt de actibus particularibus, in quibus de latis per viam violentie ad Cancellariam Gean tenentem, attendentem consuetudinem hanc, & solum immemorabilem, declaravit, vim non fieri de iustis Ecclesiastico exequente suam sententiam appellacione non obstante.

Quibus Officialibus, & ministris ejusdem Tribunalis attestantibus de consuetudine ejusdem, maxima fides datur; Gratian. in dist. de fecit. 308. ²⁰ *nam. 16. & 17.* Ubi etiam de Procuracionibus, & Advocatis in dicto Tribunali, cum Bartolo, Baldo, Sacro, & Appellis, probat Vivianus de jur. publ. decis. 14. numer. 2. Imo etiam quoslibet testes extraneos deponentes de consuetudine Tribunalis sufficere, probat text. expressus, in cap. Abate 25. de V. r. in vers. Nos iur. de p. t. i. b. test. am diligenter inspectis, invenimus se probatum; quod a 40. articulis, & infra. *Alina hi. Al. i. re. ses. Abbatem sibi de Sancti Beati. i. n. n. n. n. o. clem. i. & infra. & c.* quod usque p. obediendam consuetudinem alicujus Curie creditur Notariis ejus, & aliis testibus, optimus est. *De decif. 704. ex n. n. 4.* ubi late comprobatur, per *Facinae. part. 1. in recet.*

Imo, & quod plus est, in hoc articulo hujus, cum dict. D. Petrus contradixerit & impugnaverit hanc consuetudinem, cujus contradictio, peribis citatis, fuit admissa, imo quavis et affirma us fuit terminus ad probandum inam consuetudinem, nullam adhiberi diligentiam, imo primo tenentis consuetudo, ad majorem hujus assensu justificationem, novus, & secundum hoc fere concessus terminus ex officio, & per duo decreta mandati officiali tradita processus, que nec accipere voluit, nec aliquid probare intentione contra hospitalem consuetudinem constantem, & inambibilem, probatio consuetudinis existentis summissima, & secunda remansit, deleta contradictione, cum idem sit non allegare, vel allegare, & non probare: *l. si manumissus 2. C. de lib. & eorum filius, late Gallus. de V. S. l. b. 5. ca. 16. ex n. m. 17.*

Et quod magis est, in alia capellania, in qua dict. D. Petrus de Aranda obtinuit sententiam favorabilem, ejus executionem petit vitate consuetudinis vigentis in hoc Tribunali, eodem modo, quo & in eadem capellania, fuisse executam sententiam ad favorem antecessoris, appellacione in contrarium non obstante, imo in obiecto articulo violentie in cancellaria fuisse decretum, vim non fecit. *Judicem Ecclesiastico, in exequen. S. i. g. d. de Lib. et. Benef. Tom. III.*

do sententiam, hujus allegationis, & petitionis copia in his decretis, & parte citata auctoritate notarii exhibita, & pariter auctore hac in hie. De hac confessione latissime agitur infra, in articulo. 2. ex numer. 63. usque ad finem, ubi comprobatur.

Et iterum in hac eadem capellania, de qua agitur: cum litigaretur, & fuisset lata sententia in favorem Dignitatis Abbatialis, eo quod nullum apparebat jus patronatus, declaratum fuit, nominationem ad Dignitatem pertinere, & facta nominatione executam fuit sententia appellacione non obstante, & causa deducta ad Cancellariam per viam violentie, clare apparuit sententiam esse nullam, & appellacionem legitimam, eo, quod pars appellans petierat accumulacionem alterius litis, quo articulo pendente dicta sententia nulla fuit, & ideo iuste Senatus protulit decretum teni generis, *que reponeritoy oyendo de nuevo a las partes, no hazia el Inez Ecclesiastico sacra, y se le remedia, & c.*

Quibus noviter auditis in contradictorio iudicio, & per excellentiam causae cognitionem, idem iudex protulit sententiam, nullum edisse jus patronatus capellanie declarans, sed ad Dignitatem Abbatialem pertinere nominacionem, quam fecit, & hac sententia executioni mandata, data fuit capellanie actualis possessio nominato a Dignitate, quam possessionem multis annis continuavit absque ulla contradictione, seu appellacione, sed dicta sententia tanquam iuste, & legitime data acquieverunt partes, citata consuetudine; & per obitum hujus possessoris cum facta fuit vocatio presens ejusdem capellanie, de qua controversitur, cum fuerit ultimus status, & hujus consuetudinis justificatio clarior apparebit ex art. 2. seq. n. 43. cum seq. ubi de hoc exemplo altius tractatur, & aperè ostenditur, indubitante afficere in favorem consuetudinis habeatis ex eo ultimum & immediatum status.

ARTICULUS II.

Responso ad objectiones ex adverso inaniter oppositas huic constanti consuetudini. Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi judiciales in contradictorio iudicio, ex quibus formetur; sed extrajudiciales sufficient.

Decreta Regia violentie si per executione sententiarum in capellanis non sunt capacia ad detrahendum, nec interruptendum, consuetudinem formatam, & perfectam.

Decreta violentie lata super repositione executionum sententiarum, que alias de jure nulla sunt, non opponuntur consuetudini exequendi validas, appellacione non obstante.

Consuetudo exequendi sententias appellacione pendente restringitur ad sententias validas: non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentie lata ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni.

SUMMARIUM.

- 1 Consuetudo exequendi sententias in capellanis la-
tas, concludenter probanda est.
- 2 Actus positivos, inductivos consuetudinis, debere
fieri in contradictorio iudicio, qui tenuerunt.
- 3 Horum Doctorum opinio est communiter re-
probata.
- 4 Ad consuetudinem inducendam non requirun-
tur actus iudiciales in contradictorio iudicio,
iuxta receptam opinionem multorum, &
num. 5.
- 6 Actus gesti ad introducendam consuetudinem exe-
quendi sententias sunt iudiciales.
- 7 Decreta violentia an opponantur consuetudini exe-
quendi sententias, & n. 8.
- 9 Ad consuetudinem introducendam in aliquo Tri-
bunali, actus positivi ejusdem Tribunalis requi-
runtur.
- 10 Ad interruptionem consuetudinis semel forma-
tae, contrarii actus ejusdem Tribunalis requi-
runtur.
- 11 Et per contrarium consensum consuetudinem in-
troducuntis.
- 12 Consuetudo semel formata non tollitur, nisi eodem
modo contrario, quo fuit creata.
- 13 Et cum eisdem contrariis requisitis.
- 14 Solemnitas qua requiritur in constituendo eadem
requiritur in destruendo.
- 15 Decreta violentia non sunt capacia interruppen-
di consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, &
num. 16.
- 17 Tribunali Regio si non constat ex processu dela-
to, de consuetudine exequendi sententias legitimi-
mè vim fieri decernit, absque lesione consuetu-
dinis, & n. 18.
- 19 Constituto Tribunali Regio de consuetudine, decre-
to violentia vim fieri, non tribuuntur defectui
consuetudinis.
- 20 Sed defectui substantiali processus ex variis
causis, quae assidue accidunt, impediuntibus
executionem, etiam in casibus aliis privi-
legiatis.
- 21 Sententia nulla non meretur executionem, sed
permittit appellationem causantem atten-
tata.
- 22 Decreta violentia lata propter nullitatem sen-
tentiae non opponantur consuetudini, quae
etiam non admittit executionem sententiae
nullae.
- 23 Statutum, & consuetudo exequendi sententias ap-
pellatione non obstante intelligitur de senten-
tiis validis, non nullis.
- 24 Actus diffformes si non sint inter se incompatibiles,
non impediunt cursum consuetudinis.
- 25 Actus consuetudini contrarii, si possunt attri-
bui alteri cause, non praedjudicant consue-
tudini.
- 26 Consuetudo semel legitime firmata non interrup-
pitur per sententiam contrariam.
- 27 Decretum violentiae, latum est constituto de consue-
tudine. Ergo consuetudo reprobatur, non valet
argumentum.
- 28 Varii sunt casus, ex quibus potest variari dispo-
situs legis, & eo suo iudicis permittentis execu-
tionem sententiae, & n. 29.
- 29 Quatuor de re violentiae inferuntur per qua
dicitur vim fecisse Iudicem in non deferendo
appellationibus ab executionibus suarum senten-
tiarum, ut ex causa nullitatum lata fuisse
appareat.
- 30 Decretum primum violentiae.
- 31 Decretum secundum,
- 32 Decretum tertium.
- 33 Decretum violentiae quartum.
- 34 De consuetudine exequendi sententias in litibus
super quibus superiora decreta violentiae lata
fuerunt, non constitit Senatui Regio.
- 35 Consuetudo consistit in facto, & ideo non presu-
mitur, nisi probetur, & n. 36.
- 37 Decreta violentiae lata propter nullitatem pro-
cessus conformia sunt consuetudini pariter tunc
neganti executionem sententiae.
- 38 Sententia lata, termino probatorio pendente
nulla est, admittens appellationem suspensi-
vum.
Cum Iudex debuerit supersedere, ibid.
- 39 A Iudice procedente, tempore, quo debebat con-
quiescere, appellatio legitima est.
- 40 Decretum violentiae latum ob nullitatem senten-
tiae compatitur cum consuetudine, pariter tunc
negante executionem sententiae.
- 41 Omnis mundi dispositio sive legis, sive, hominis,
loquens de actu exequendo, intelligitur de va-
lido, & non de nullo.
- 42 Casus sententiae nulla non includuntur in con-
suetudine, sicut nec in decretis violentiae, quae
ideo non opponuntur consuetudini.
- 43 Privatatio praesupponit habitum.
Ademptio ejus quod in dispositione non comprehen-
ditur, non operatur, ibidem.
- 44 Consuetudo exequendi sententias si non constat Su-
periori cognoscenti de appellatione, iuste super
arbitrio declarat.
- 45 Attentati sententiae exequenda appellatione non
obstante.
- 46 A sententia lata super negotio, quo Iudex post
lapsum terminum probatorium admisit testes
nulla est, & admittit appellationem.
- 47 Et si de consuetudine in processu constaret Se-
natui.
Et etiam in iudiciis, in quibus alias permittitur
executio praedicta, nullitas appellationem sus-
pensiivam admittit, ibid.
- 48 Pro consuetudine exequendi sententias super ca-
pellaniis latis: ultimus status status.
- 49 Pendente articulo accumulationis alterius litis,
sententia lata nulla est, admittens appella-
tionem.
- 50 Et quo decreti genere tunc utitur Senatus Re-
gus aditus per vim violentiae, & n. 51.
- 51 Ultimus status assistit consuetudini exequendi
sententiam in provisionibus capellaniarum.
- 52 Decreta violentiae probata in casibus nullitatis
processus factum in eisdem casibus interrup-
ret consuetudinem si illos comprehenderet.
- 53 Actus positivi contra consuetudinem conineri
debent intra suos terminos, illos non egre-
diendo.
- 54 Consuetudo est stricti juris, in qua nihil suppleri
debet ultra observantiam.
- 55 Consuetudine contraria, qui se vult iurare
non in genere, sed in specie illam probare
debet.
- 56 Consuetudo non potest trahi de uno ad alium
casum.
- 57 Lex, vel statutum reformatum in parte, in ca-
teris firmum remanet.

- 59 Pro consuetudine probata, præsunt lex eam ex
iusta, & rationabili causâ processisse.
- 60 Præsumptionem juris, qui pro se habet alia non
eget probatione.
- 61 Consuetudo exequendi sententias latis super pro-
visione cappellaniarum est laudabilis, & nu-
mer. 62.
- 63 Consuetudinem unius Tribunalis confitens pars in
una lite, an sibi præjudicet in alia inter diversas
partes, questio est controversa.
- 64 Confessio partis expressa, & non tacite
inducta ex aliquo actu, præjudicat in alia
lite.
- 65 Confessio partis principaliter, & non inciden-
ter facta in uno iudicio, sibi præjudicat in
alio.
- 66 Confessio partis in uno iudicio, si ad aliud traha-
tur ad eundem finem, & non diversum, sibi præ-
judicat.
- 67 Confessio partis facta per libellam, in iudicio, pro-
dest etiam absentibus.
- 68 Confessio partis in iis, qua non dependent à sola
voluntate ejus sibi non præjudicat, & n. 69.
- 70 Confessio inter prohibitos præjudicat, concurren-
tibus administrantibus, & n. 71.
- 72 Indignum est viro provido, quod semel confitendo
desideravit, iterum impugnare.

lib. 1. qu. 1. numer. 64. optime Gutierrez in tract.
de tutel. 2. part. c. 1. 32. & 33. qui plures alios
allegant, Bobadilla in Politica, l. 2. c. 10. n. 40. & 41.
quos omisit Augustin. Barbof. in c. Abbate 15.
num. 2. de verbor. signif. idem tenens cum Flam.
Paris. de resignat. beneficio. lib. 3. q. 2. 28. Ceval-
los (qui pro hac parte innumerabiles penè DD.
concessit) in contra commun. quest. 358. Bernard.
Græveus ad prætic. Camera Imperialis, libr. 2.
concl. 31. ex num. 117. exactè tractavimus, in Labi-
rinth. 1. par. cap. 2. §. 1. ex n. 7. videndi omnino, ex
num. 46. cum multis seqq.

Et hanc quoque inveniò, bene disputatam à
Diana resol. moral. 6. tom. in tract. 1. de consuetudi-
ne, resol. 8. per totam: ubi resolvit ad acqui-
rendam, & formandam consuetudinem, non
requiri actus judiciales, sed dumtaxat actus extra-
judiciales sufficere: allegat Præposit. Sylvium,
Gordonium, Granadum, Lorcam, Vasquez, Suarez, Sa-
les, Donellum, Osvaldum, & alios; & cum Abbate
Barbatia, Rocho de Curte, Turz. no, & Emma-
nuele Xvarez. idem tenet Cenedus, in quest. 45.
num. 30.

Ex quo totaliter manet subversum hoc fal-
sum fundamentum: ultra quod, omnes isti actus
positivi sunt judiciales, & in iudicio quæstiti; qui-
dam, citatis adversariis interesse habentibus, alii
allegati, & non impugnati, ut per nos loco præ-
ximè citato.

Aliud &, minoris substantiæ, adest fundamen-
tum, adductum per adversarium dicentem, hanc
consuetudinem non extare probatam ob varie-
tatem actuum in contrarium intervenientium,
& quod ultimus actus adest contra consuetu-
dinem.

Hinc diversitati actuum, vult pars adversa attri-
buere decreta violentiæ emanata ex Cancellaria
Granatensi, ad quam conductæ fuere nonnullæ
causæ per viam violentiæ, in quibus quandoque
declaratum fuit, vim non facere Judicem O. dina-
rium exequendo suas sententias, in aliis vero
declarasse vim facere, ut deferat, & re-
ponat.

Hoc fundamentum somnium fuit: hinc agitur
de quadam consuetudine introducta, & acqui-
sita in Tribunali Abbatiali, exequendi sen-
tentias latis capellaniis appellacione qualibet
non obstante, & ad hujus acquisitionis, &
introductionis effectum præcisè requireban-
tur actus positivi gesti in eodem Tribunali (qui
sunt innumerabiles pene) sicut manifestè ap-
parent ex testimoniis Notariorum ejusdem Tri-
bunali inferius inferendis ad majorem consue-
tudinis evidentiam.

Atque ideo ad destruendum, & interrumpen-
dum consuetudinem, semel formatam, & legiti-
mè introductam, omnino & præcisè requirun-
tur alii actus positivi contrarii orti ex eodem Tri-
bunali, non alterius; quia omnis res per quasunque
causas nascitur & per easdem dissolvitur: de regulis
juris, in antiquis; atque ideo per contrarium
consensum consuetudinem formantis, l. nihil
tam naturale est quam eo modo quidquid dissol-
vi, quo colligatum est 36. ff. de regulis juris, l.
fere 195. ff. eodem tit. l. omnia, qua jure contrahun-
tur, contrario jure pereunt. 101. eodem tit.

Qua ratione consuetudo semel formata, & im-
pleta, nullatenus tollitur nisi eo modo, quo fuit
introducta, & sic per illam contrariam consue-
tudinem: Salazar de usu, & consuetudine,
cap. 8.

Hanc insuper constantem consuetudinem im-
memorialem exuberanter & concluden-
ter probatam per omnia legitima mediâ, quæ
in Jurisprudencia reperiri possunt, & in qua
directè verificatur doctrina Gonzalez, & Ni-
col. Garcia supra. allegatorum, artic. antecedenti.
numer. 8. Desiderantium veram, & concludentem
probationem consuetudinis ad effectum exequen-
di sententiam in capellaniis, & beneficiis simplici-
bus non obstante appellacione; voluit adversa-
rius turbidam reddere ex nonnullis funda-
mentis, totaliter juri, & facto hujus litis con-
trariis.

Inquit igitur primò, hanc consuetudinem non
extare probatam, eo quod actus positivi [quo-
rum mentio fit in testimoniis notariorum] non
fuerunt gesti in contradictorio iudicio, facta
per interesse habentes oppositione contra consue-
tudinem & ea non obstante declaratum fuisse in
favorem consuetudinis, ad quod citatur Salazar
de usu, & consuetudine, cap. 8. n. 14. & Posthius de
manuten. observ. 84. n. 72.

Horum DD. doctrina, communiter est dam-
nata, & ut falsa reprobata, Salazar etenim re-
probat expressè innumerabiles penè DD. pro-
tinet allegandos pro vera opinione communi. Po-
sthius verò in sui favorem allegat Gratianum in
duobus locis, in c. 604. n. 56. & c. 738. sub n. 10.
& seqq. Gratianus in dist. locis, nec ullum verbum
tetigit, tangens, vel concernens consuetudi-
nem, ad quam eum allegat Posthius; ideo nec de
istò D. manente absque teste, & autoritate, men-
tio faciendâ est.

Sed quando omnes tres id firmarent, simul e-
dem damnatione, qua Salazar, participes forent:
nam veritas est quod ad inducendam consue-
tudinem, non requiruntur actus judiciales in con-
tradictorio iudicio, sed extrajudiciales sufficient,
ut contra Salazar contrarium sectantem acri-
ter insurgunt DD. agentes de interpretatione
l. 5. tit. 2. p. 1. post quos abundè Molina de primo-
geniis, l. 2. c. 6 à n. 27. Flores De Mena variarum,
Salgad. de Liberi. Benef. Tom. III.

- 13 *cap. 8. num. 14, 15. & 16.* Cum eisdem requiritis desideratis in consuetudine affirmativa, & in ejus actibus positivis, ex qua hæc causata fuit: Rota *dec. 62. num. 1. 2. & 4. apud Alexand. Lud. vis.* Quamplures Doctores per Suidum, *consil. 252. num. 80. & 81. tom. 2. & cons. 317. num. 4. mer. 3. & consil. 382. num. 4. t. 3.* Eadem namque solemnitas, quæ requiritur in construendo, eadem requiritur in destruendo, ex Surdo, locis citatis, *l. Pomponius, §. praterea, ff. de acquirend. possess. l. siem veniunt, in princ. juncto. §. 1. ff. de petit. hereditat. c. de illis 1. in princ. de despons. impuber. juncto. c. ultim. eodem tit. lib. 6.* Atque
- 15 ideo decreta violentiæ emanata è diverso Tribunali, quantumvis contraria, detrahare nequeunt consuetudini alibi introductæ.

Sed adhuc, quando vellemus capacitatem attribuere decretis violentiæ Regiis interrumpendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, exequendi sententias latas super provisione capellaniarum, appellatione remota duo casus supponi debent, & necessario distinguendi.

- 17 Primus erit, quando lites hujusmodi deferuntur ad Tribunal Regium, & simul per eas non constat de consuetudine exequendi sententias appellatione postposita [quæ est exceptio regulæ, prout ad longum comprobatum remanet *supr. articul. 1. à principio, & per totum*] & tunc quid mirum, quod juxta regulam juris dentur in Tribunali Regio decreta, vim fieri exequendo, appellatione non obstante, cum illi non constiterit de limitatione Regulæ, hoc est de consuetudine Tribunalis Ecclesiastici, quam propterea delere non intendit, nec illi opponitur, ut inferius dicitur, quo casu intacta, & illata remanet consuetudo, quia deficit animus illam impugnandi, sibi ignotam, nam cum consistat in facto, non præsumitur, sed debet probari, ut constat *infra n. 35. & 36.*

- 18 Secundus datur casus, quando simul in litibus delatis ad Cancellariam per viam violentiæ, probata accedit consuetudo exequendi sententias in provisione capellaniarum, appellatione non obstante, & nihilominus fertur decretum vim fieri in exequendo sententiam & tunc omnino attendenda est causa, ex qua decretum istud latum sit, cum temerarium foret illam attribuire defectui consuetudinis legitime probatæ, quam omnino observare debent cuncta Tribunalia superiora, tam Ecclesiastica, quam Regia, adita per viam violentiæ, prout abundè comprobatum remanet superius, *art. 1. à princ. & per tot.*

- Et tunc accuratè perquirenda erit causa, qua motum fuit Tribunal Regium ad sic decernendum, cum facile non sit, attribuire oppositioni consuetudinis legitime, de qua illi constituerit; sed potius aliis variis accidentibus litium, quæ possunt, & assidue solent accidere, quæ illas annullant, atque sententias vitiant, & justas reddunt appellationes; etiam in casibus aliis à jure privilegiatis, in quibus non admittitur appellatio; sed ea non obstante, permixta est executio: veluti in executione instrumenti garantigati, in remedio *l. fin. Cod. de edicto D. Adrian. tollend.* in causis alimentorum futurorum, & in similibus, in quibus si adest defectus substantialis in modo procedendi, sententia est nulla, & prorsus amittit privilegium executionis, quod aliàs de jure habebat, ex quo justa redditur appellatio, quoad utrumque effectum,

justeque datur decretum, vim fieri, ad latissime cummulata in commentariis nostris, de Regia protectione. 3. p. c. 9. à princ. & per tot. Manente legis dispositione illata ad alios casus non patientes nullitatem, cum hæc causæ accidentales possint adesse, & abesse, absque legis, consuetudinis seu statuti corruptione, & læsione, iis enim in casibus accidentalibus decreta violentiæ non feruntur contra legem, nec eidem, aut consuetudini opponuntur, sed potius consuetudini conformia sunt: etenim, stante defectu processus, & nullitate sententiæ, nullatenus admittit, nec permittit executionem ejusdem; quia hæc est limitatio constans, qua creator consuetudo, lex, vel statutum, quoties generaliter disponunt, in aliquibus casibus sententias exequi appellatione non obstante, ut intelligantur de sententia valida, sed non de nulla: juxta text. expressum, in *l. 4. §. condemnatum, ff. de re judicata*: Atque abundè comprobata per nos, in tract. de Regia protect. 3. p. d. c. 9. ex n. 7. & seq. & ex n. 201. cum seq.

Cum igitur hæc decreta violentiæ lata ex diversis causis admittentibus de jure appellati- nem suspensivam compatiantur, cum consuetudine illam pariter admittente, quia actus difformis, si non sunt inter se incompatibiles, non impediunt cursum consuetudinis, prout probat Decius in *cons. 11. num. 12. versic. & advertendum est*, cujus doctrinam secuta fuit Rota in *dec. 396. n. 4. part. 1. in recent. Farin. fol. 323.* Oliverius Beltramin. ad Alexand. Ludovis. in *decis. 192. num. 4.*

Et mirabiliter comprobatur, quoniam actus consuetudini contrarii, quando possunt attribui alteri diversæ causæ, non præjudicant consuetudini, nec contra eam tanquam æquivoci probant, Rota *dec. 28. n. 4. in posthumis Farinas. tom. 1. fol. 269.*

Imò, & quod plus est, quod consuetudo semel legitime causata, & introducta, non interruptitur per sententiam contra ejus dispositionem latam, sicuti nec legem, juxta doctrinam singularem Glossæ in *l. cum consuetudinis, ff. qua sit longa consuetudo*: sequitur Bonifacius, in *peregrin. verbo consuetudo, fol. 102. colum. 2. ad fin.* Bobadill. in *Polit. lib. 2. cap. 10. n. 42.* consonat Gloss. in *l. nemo, §. temporales, ff. de regul. jur. Cancernius variar. resolut. l. 1. c. 4. de testamentis, 122. ad fin.*

Quibus suppositis non valet argumentum latum fuit Regium decretum violentiæ consuetudine: ergo videtur reprobata, quoniam latum fuit ex causa diversa, non impugnata à consuetudine, sed huic conformi, & juxta illam, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse: *l. ad probationem 2. C. de probat. l. non hoc, C. unde legitimi, c. in presentia, de probationib.* Cum varii sint casus, ex quibus variari potest dispositio consuetudinis, sicut & legis, qui omnes virtualiter comprehensi sunt in consuetudine, & lege, concedentibus executionem sententiæ appellatione non obstante.

Et quod diximus de decretis, violentiæ latis in Regio Tribunali, idem potest contingere in ipso Abbatiali Tribunali absque consuetudinis læsione; Judex namque ejusdem, potest sententiæ à se late executionem denegare, eo quod apparet nulla ex defectu processus, quod prorsus

prorsus conforme est ipsi consuetudini.

29 Tota hæc juridica consideratio mihi convenit quatuor decretis Regiis, in quibus, vim fieri, decrevit Senatus, quorum mentionem faciunt Notarii; & quæ sibi minus attente vult adversarius adaptare. Sed ut evidenter appareat, in nihilo opitulati consuetudini exequendi sententias latis super capellanis in Tribunali Abbatiali, ad litteram inferuntur, & causæ, ex quibus lata fuere, examinantur, & variis juris fundamentis exornantur, ne amplius adversarius occasionem sumat illam turbandi.

Decreta violentia.

ET ut consuetudo hæc fortior, & efficacior appareat, quatuor inferuntur decreta, in quibus determinavit Senatus Regius, vim fecisse Judicem Ecclesiasticum, in non deferendo appellationibus interpolitis à sententiis latis in provisione cancellariarum, ut juxta factum processum delatorum ad Senatuum Regium constet manifestè fuisse decreta lata ex defectibus substantialibus, impedimentibus de iure executionem, & permittentibus appellationem, quoad utrumque effectum; admodum conformia consuetudini ad ipsum appetenti.

Primum Decretum.

30 **D**A testimonio Augustin Guerrero, notario desta Audiencia, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundo Bartolome de Silo, à que se opusieron don Antonio de los Rios y D. Francisco Mazulelos, à cuyo favor se se sentencio; y aviendo apelado de ello se hizo la colacion, y diò la possesson a dicho don Francisco Mazulelos. en 12. de Enero de 1632. el qual pleyto se llevo por via de fuerça, a pedimento del dicho don Antonio de los Rios, y en la Chancilleria à 26. de Febrero de 1632. se declarò, que en no otorgar el Iuez Ecclesiastico las apelaciones interpuestas, haze y comete fuerça, aunque aqui fue por una nullidad notoria, como es pendiente el articulo de prueva passo el Iuez Ecclesiastico a pronunciar sentencia, como consta del mesmo auto de la Chancilleria, que està en el pleyto viejo. fol. 112.

Secundum Decretum.

31 **E**L segundo es un testimonio, que dà Christoval Nuño de Medrano, Notario de esta Abadía, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundo Miguel de Mora, à que se opusieron los Licenciados Bernabè Cubero, y Pedro Duran, en que se diò sentencia à favor del dicho Bernabè Cubero, a quien se hizo la colacion, y diò la possesson y aviendo apelado, y ganado letras del señor Nuncio, el dicho Pedro Duran pidió se revocasse por atentado lo despues de echo, y executado de las apelaciones interpuestas, y aviendo le repuesto, y dado por atenta lo el Iuez de apelation, apelo de ello el dicho Bernabè Cubero, y lo llevo por via de fuerça à la Chancilleria, y se declarò en olla en 7. de Enero de 1628. el Iuez no bazia, ni cometia fuerça en no otorgar las apelaciones interpuestas de aver dado por atendado lo executado despues de aver apelado, consta del pleyto viejo, fol. 108.

Tertium Decretum.

DA testimonio Juan Nuño de Medrano, No. 32 tario, como en el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundo Pedro Fernandez de Alcaraz, à que fueron opositores don Pedro de Aranda, y don Alvaro de Valençuela, à quien se hizo colacion, y diò la possesson sin embargo de apelacion, que interpuso el dicho don Pedro de Aranda, el qual lo llevo por via de fuerça, y se declarò en la Chancilleria, haze, y comete fuerça el Ecclesiastico en no otorgar las apelaciones al dicho don Pedro, que las otorgasse, y repusi esse los despues de ellas hecho, y executado, consta del pleyto viejo, fol. 106.

Quartum Decretum.

EN el pleyto Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundo Diego Monte, sobre que es el pleyto, en la vacante antecedente, a que se opusieron don Diego Clavijo Civico, y el Licenciado Alonso Colodrero, aviendo dado sentencia à favor de la Dignidad Abacial, y por devoluta la dicha Capellania, y hecha la colacion, y dado la possesson al nombrado por la dicha Dignidad: se apelo, y dixo de nulidad, por averse pedido acumulacion de un pleyto al pendiente, sobre que se formò articulo, y sin averse hecho la acumulacion, ni pronunciado sobre este articulo, ni citado para la sentencia à las partes; passo à pronunciar sentencia definitiva, y a su execucion, se llevo por via de fuerça, à pedimento del dicho don Diego Clavijo; se declarò en la Chancilleria, que reasumiendo en si el Ecclesiastico la jurisdiccion, y oyendo de nuevo a las partes, no bazia, ni cometia fuerça; lo contrario haziendo, la bazia; assi consta del dicho auto en el pleyto viejo, fol. 194.

Omnia hæc quatuor decreta violentiæ, quando in se fuissent capacia impugnandi consuetudinem completam, & formatam per memoriale tempus in Tribunali Ecclesiastico [quæ non sunt, ut per varia fundamenta remanet probatum supra, in hoc 2. art. ex numer. 15. cum sequentib.] nihilominus omnia una solutione, & responsione generali omnibus conveniente, dissolvuntur, ea nempe, ut in nulla eorum lite delata ad Cancellariam, constitit Senatui de consuetudine, nec in ulla fuit allegata, nec probata, prout apparet ex eisdem certificationibus, & testimoniis Notariorum, quibus utitur adversarius. Consuetudo enim consistit in facto, quæ non præsumitur, sed præcisè debebat probari, ut nota esset Senatui Regio: ut supra hoc art. 3. 2. ex num. 17. absque qua iustissimè præ oculis habuit jus commune admittens regulariter appellationem à sententia super capellania lata, habente utrumque effectum, devolutivum, & suspensivum; ut supr. articul. à principio: ex quo defectus animus se opponendi consuetudini contrarium dictanti ex defectu scientiæ, & notitiæ. l. si per errorem ff. de jurisdic. omn. judic. cum vulgaribus.

Sed ultra hanc generalem & communem resolutionem, singula decreta speciale, & particulare habent responsum, prout breviter per quodlibet discutietur: in quibus etiam data, & supposita notitia Senatui Regii consuetudinis exequendi sententias appellatione non obstante:

8 De Libertate Beneficiorum,

obstante: eo quod quilibet processus delatus per viam violentiæ, consuetudinis Tribunalis Ecclesiastici probationem simul continebat: Adhuc decreta præfata violentiæ consuetudini non opponebantur, imò cum ea compatiabantur, eo quod etiam in illis casibus consuetudo negat executionem sententiæ, & admittit appellationem, tanquam legitimam ob processuum defectus insanabiles, & sententiarum nullitatem, juxta ea, quæ viriliter comprobata remanent *hoc eodem art. 2. ex num. 20. cum seqq.* quæ omnia verificantur in eisdem violentiæ decretis, prout ex quolibet apparebit de jure, & de facto.

38 Et quantum attinet ad primum, de quo *sup. num. 30.* super processu inter D. Antonio de los Rios, & D. Franc. Mazuelos, justè censuit Senatus vim fecisse Judicem Ecclesiasticum in exequendo, & non deferendo, eo quod tulerat sententiam diffinitivam pendente termino probationis, ex quo nullitas sententiæ manifestè apparebat, cujus executio evidenter attentata erat atque appellatio legitima, quoad utrumque effectum, cum termino pendente debebat judex supersedere, juxta textum in *l. si sive par, C. de dilationib.* quam in iis, in quibus versamur, terminis, exactissimè exornat Sebastian. Vantius *de nullitat. sentent. ex defectu jurisdiction. Ordin. ex num. 157. usque ad num. 161. & nos in tractat. de protect. Regia. 3. part. c. 9. numer. 31. & 32.*

39 Et quoniam à Judice procedente tempore, quo debebat conouiescere, appellatio legitima est quoad utrumque effectum, cum processus, & sententia interim lata, sint nulla ipso jure & causent attentata, magnam Doctorum catervam congregimus in *Labyrinth. 1. part. cap. 10. ex n. 97. cum seqq.* ubi memorantur alia tria loca nostra in hujus doctrinæ comprobationem, procedentis in judiciis quantumcumque privilegiatis, & aliàs, nullitate cessante, non admittentibus appellationem suspensivam, ut in *dict. cap. 9. ex nu. 99. cum sequentibus.*

40 Hoc igitur violentiæ decretum justissimè latum, tantum abest, quod opponatur consuetudini, quin imò conforme prorsus est consuetudini, quæ pariter negat executionem sententiæ nulliter latæ, & appellationem suspensivam admittit, prout probatum remanet *suprà, ex num. 20. & seqq.* & quia omnis mundi dispositio, sive legis, sive hominis loquens de actu exequendo, intelligitur de *valido*, non de *nullo* amplissimè egimus in *tractatu de protect. Regia, 3. part. cap. 9. ex n. 9. cum multis sequentibus.*

41

42 Comprobatur hæc uniformitas inter decreta violentiæ, & consuetudinem, nam si casus sententiæ nullæ non comprehenduntur, nec includuntur in consuetudine, imò ab ea prorsus excluduntur, eodem modo, quo decreta violentiæ; impossibile est, ut consuetudini opponantur, contra text. in *l. decem 117. ff. de verbor. obligation. l. Titio usufructus ff. de conditionib. & demonstrat. l. remitti ff. de jurejurand. l. m. numissiones. ff. de just. & jar.* Nam privatio præsupponit habitum, & ademptio ejus, quod in dispositione non fuerat comprehensum, nihil operatur, nec detrahit; *l. legata inutiliter 14. l. cum servus 15. l. & si transferam 20. & l. 21. ff. de atimendis l. aris.* Quare hæc decreta violentiæ omnino uniformia sunt consuetudini, & cum ea compatiuntur, manente

consuetudinis dispositione illata, & intacta ad cæteros casus in ea comprehensos, omni cessante repugnancia, prout remanet hætenus comprobatum.

Quantum ad secundum decretum violentiæ, ⁴⁴ de quo *suprà num. 31.* nihil ad nos pertinet, nec percutit punctum, de quo agitur; nam super sententia collationis illius capellanæ, executioni mandatæ per Ordinarium non fuit causa delata ad Senatum per viam violentiæ, sed tantum per appellationem devoluta fuit ad Nuntii Tribunal, quam delegavit cuidam judici, coram quo de attentato dictæ executionis dictum fuit per appellantem; altera verò pars non allegavit, nec probavit consuetudinem vigentem in Tribunali Abbatiali, nec aliter de ea ex processu constitit Judici: ideo Judex sequendo juris regulam, de qua forsus, *articul. 1. ad principium*, justè executionem sententiæ collationis attentatam declaravit; nam si de consuetudine hac sibi constitisset, eam omnino sequi tenebatur; ad latè comprobata in *artic. 1. ex n. 7. cum seqq.*

Ab hac attentati sententia fuit appellatum, ⁴⁵ quam nihilominus idem judex delegatus executioni mandavit, & delata causa ad Cancellariam per viam violentiæ, justissimè Senatus decrevit violentiam abesse à judice delegato exequente suam sententiam attentati: clari namque juris est, sententiam affirmativam latam super attentato, de jure tanquam privilegiatam exequi posse appellatione non obstante, prout latissimè post longam disputationem comprobamus, in *tractat. de Regia protect. 2. part. cap. 12. per totum*: Quapropter decretum istud violentiæ, nihil conducit, nec punctum, de quo agimus, percutit, cum latum fuerit in casu omnino diverso super sententia attentati tantum, justè lata per judicem, cui non constitit consuetudo Tribunalis Abbatialis.

Ad tertium decretum violentiæ, de quo *suprà num. 32.* accedamus, in quo asseverandum erit ejusdem esse qualitatis, cujus & pri- ⁴⁶ mum, licet ex diversa causa: nam licet notarius, in suo testimonio, dumtaxat meminerit sententiæ collationis, & possessionis traditæ capellanæ, super qua litigabatur, appellatione pendente interposita ab alio litigante, à quo delatus fuit processus ad Cancellariam per viam violentiæ, ubi decretum fuit Judicem Ecclesiasticum vim fecisse in exequendo, & non deferendo: Attamen in hac relatione notarius omisit causam, super qua fundabatur principaliter querela violentiæ, atque processus circumstantiam, quæ omnino justam reddebat appellationem (quantumvis de consuetudine constaret) ea est etenim, prout ex eodem processu constat, nam causa ad probationem inter litigantes recepta cum certo termino, eo jam transacto, judex ipse Ecclesiasticus alios unius partis novos testes recipit, altera contradicente, & impugnante; in quo causa statim judex ipse protulit sententiam super causa principali, quam executus fuit appellatione interposita non obstante; delatoque processu ad Cancellariam per viam violentiæ, justè decrevit, vim fieri, eo quod sententia nulla erat manifestè, & ab ea appellatio legitima fuit causans attentatum evidens: nam à sententia lata super

negotio, quo iudex admisit testes post lapsum terminum probatorium, tanquam ab inordinato processu, legitima est appellatio quoad utrumque effectum, ut per plures DD. Scaccia de appellationibus q. 17. limit. 27. membr. 7. numer. 40. & 41.

47 Quæ doctrina æqualiter procedit, quamvis ex processu constaret de consuetudine Tribunalis Ecclesiastici exequendi suas sententias appellatione remota, & pendente, [de qua non constabat, ut ex eodem processu apparet] adhuc tamen præfata doctrina locum habet in omnibus judiciis privilegiatis, in quibus aliàs cessante nullitate processus, permittitur executio sententiæ, appellatione non obstante: ut in terminis firmat Bald. in l. post sententiam 9. numer. 7. & 8. Cod. de sentent. & interlocu. omn. iudic. Aufreterius ad Capellam Tholosan. dec. ult. n. 3. Ozalcius decis. Pedemontan. 25. sub num. 14. vers. contrarium: Vestrius in Praxi Romanae Curia. l. 7. c. 1. sub num. 8. vers. Et quamvis: Cæsar Contardus, in l. unica limitat. 5. num. 13. C. si de momen. possess. Scaccia, dist. quest. 17. limit. 7. membro 7. ex num. 41. & seqq. Ex quibus patet dictum decretum violentiæ, latum non fuisse in contrapositionem consuetudinis, sed ex nullitate, & defectu processus, & sententiæ, cuius nec consuetudo admittit executionem: ad hunc comprobata circa primum decretum, ex num. 38. & superius, ex num. 16. Et quo actus ille positivus evanescit ex eisdem fundamentis, quibus & primus.

48 Accedat quartum decretum, de quo supra, num. 33. quod pro se iuste adduxit Dignitas Abbatialis, quantumvis pars adversa pro se, & in sui favorem altius illud extollat, asseverans, esse actum positivum ultimi status contra consuetudinem, cui standum. Cum potius sic directe contrarium suæ intentioni, absque ulla ponderatione, sed fideliter relato facto processu juxta attestationem notarii illud referentis & prout fideliter retulimus supra, articulo 1. ex num. 26. & seq.

49 Pendente articulo cumulationis alterius litis petitiæ ab uno ex litigantibus cum debita pronuntiatione, eo quod substantialis esset negotio principali, de quo agebatur & in qua Pars præcipue jus suum fundabat, super qua cumulatione iudex tenebatur cognoscere, & prius pronuntiare supersedendo in iudicio principali, præcipitanter, & inordinate, iudex sententiam definitivam protulit; quam (cum nulla fuisset ipso jure ex latè deductis superius ad primum decretum, ex numer. 38. & ad tertium, ex num. 46.) executioni mandavit appellatione non obstante.

50 Delato processu ad Cancellariam Regiam per viam violentiæ latum fuit decretum tertii generis, que reponiendo el juez, y oyendo de nuevo à las partes, no hazia fuerca y se le remitia el proceso, y no lo haziendo, la hazia que otorgese, y repusiese. Iudex acceptans primam partem alternativæ decreti, audit noviter partes cum plena causæ cognitione, qua legitime conclusa, sententiam definitivam protulit declarans nullum jus patronatus ad Capellaniam adesse, sed ad collationem pertinere Dignitatis Abbatialis, quam sententiam juxta Tribunalis consuetudinem, executioni mandavit, termino ad appellandum pendente in favorem

Clerici nominati per Abbatem; provifus quietè possedit per multos annos, quousque per ejus obitum causata fuit præfens capellanix vacatio.

Dicat nunc adversa pars, quid reperiet in hoc decreto violentiæ, quod suæ intentioni assistere possit; Quidque ex eo deduci, quod in minimo repugnet consuetudini? Decretum remisit causam eidem Judici Ecclesiastico, ut noviter procederet & audiret litigantes, attentam nullitate primi iudicii, cui etiam consuetudo resistebat, & pariter negat sententiæ nullæ executionem, atque ideo tantum abest, quod ex dicto decreto violentiæ possit induci contrarietas cum consuetudine, sed potius omnimoda uniformitas inter se: juxta latissime comprobata in hoc 2. articulo.

Attento igitur progressu præfate litis, clarè, & manifestè ex eo deducitur, ultimum statum assistere consuetudini, & eam favere, eò quod iudex legitime in causa denuò procedens protulit suam sententiam, & illam executioni mandavit pendente termino ad appellandum, attentam dispositione consuetudinis, quibus omnibus acquieverunt litigantes, nulla facta conditione, nec delatione processus per viam violentiæ ad Senatam Regiam, sed immixtus in possessionem capellanix, eandem quietè possedit per multos annos, usque ad obitum, atque ideo ultimus hic status qualificat consuetudinem, & illi evidenter assistit.

Et ad perfectionem prædictorum, & majori rem stabilitatem hujus inviolabilis consuetudinis, non est omitenda alia subtilis consideratio; nam quando vellemus dare capacitatem decretis violentiæ ad interrompendam consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici [quod viriliter negatur ex supra dictis, ex n. 9.] & insuper vellemus in consuetudine admittere comprehensionem, etiam sententiæ nullæ, ita ut simul, & indistinctè consuetudinis dispositio locum habeat, & executionem permittat, & attribuat, tam sententiis nullis, quàm validis, & legitime latis [quod iniquissimum, & nefandum foret] adhuc decreta præfata violentiæ non possent in totum destruere consuetudinem, sed in illa tantum parte, qua consuetudo admisisset executionem sententiæ nullæ, ejus dispositione illæsa manente, quoad sententias validas, manifestè probatur; nam decreta violentiæ dumtaxat expedita fuere in casibus, quibus detegebatur nullitas sententiarum, prout hactenus aperte vidimus; ergo isti actus [quando eos vellemus admittere, uti positivos in contraventionem consuetudinis] solum possent operari, & opitulari consuetudini respectu sententiarum nullarum, quas falso supponimus in ejus dispositione esse comprehensas, & simul inclusas.

Nam isti actus violentiæ positivi, consuetudini repugnant, debent restringi, & se continere intra terminos suæ observantiæ; debetque limitari contraria hæc consuetudo intra terminos positivos, ex qua voluit formari, absque eo, quod eorum terminos egrediatur; juxta text. in cap. fin. de consuetudine, Alex. conf. 110. Adeo gravis, num. 15. volum. 6. & ex Bart. in l. 2. vers. Si quis hoc interdicto, ff. de iusure, atque priv. tradit Rolando à Valle conf. 94. num. 19. vol. 2. cap. quoad translationem, ubi Abb.

Abb. nota fin. de offic. legati. Menoch. de rei. poss. remed. 5. num. 62. Greg. Lopez. in l. 24. tit. 11. part. 4. gloss. 1. Ant. Gabr. l. 6. concl. tit. de prescript. concl. 2. num. 14. quia ut tradit Bald. in l. illud, n. 9. C. comm. utriusque iudicii, Consuetudines restringuntur per actus ex quibus inducuntur, ut proprios facti terminos non excedant, ex l. 1. Iulianus, ff. de itinere, actibusque privat. Bald. sequitur Rolando à Valle conf. 69. numer. 31. volum. 3. Menoch. ubi proxime, num. 63. D. Valenzuela Velaz. in conf. 8. num. 24. 25. 26. & seqq. tom. 1. Et idem dixit Rota, apud Alexand. Ludov. decis. 162. ex Bart. ubi proxime, & ex Bald. conf. 275. circa fin. l. 2. Natta conf. 555. post num. 5. Amon. consil. 30. num. 5. Quod consuetudo sit stricti iuris, & in ea nihil suppleri debeat ultra observantiam, & ubi non disponit consuetudo, nec nos disponere debemus. Consuetudo etenim non debet habere majorum potentiam, quam usus ei concesserit, Socin. Jun. conf. 101. num. 23. l. 2. post Bald. in cap. 1. in princ. colum. ult. versic. Adde quod actus: de his, qui feudum dare possunt. Gratian. discept. tom. 2. cap. 83. numer. 18. Et implet Bald. in consil. 27. volum. 1. dixit. Quod consuetudo tantum habet de potentia, quam de actu, & usum habet. Sord. conf. 323. num. 13. Pellemont. decis. 29. num. 26. Felin. in cap. andatis, num. 5. de refer. pt. quos referens sequitur Rota, penes Farinac. dec. 288. num. 4. part. 1. in recent. Mantica dec. 10. num. 10. & 12. Tondut. quest. cum. tom. 2. p. 3. quest. 142. n. 9.

56 Hincque est, quod qui consuetudine contraria se private valuerit eam non in genere, sed in specie probare tenetur ita ut percutiat eundem casum controversum, per plures Rote Alexand. Ludov. decis. 62. num. 1. 2. & 4. ubi Oliverius, num. 15. & decis. 45. num. 6. & ibi Beltramin. numer. 8. Sord. con. 313. num. 32. & conf. 371. num. 2. conf. 382. num. 4. D. Valenzuela dict. conf. 6. ex num. 24. cum seqq. tom. 1. & in consil. 34. num. 163. & in conf. 4. numer. 44. & consil. 8. num. 29. Gratian. discept. tom. 57 l. c. p. 79. num. 10. quia non potest trahi de uno casu ad alium casum, Martoz. var. resolut. l. 2. cap. 100. num. 4. Cavaler. dec. 638. num. 3. Tondut. dict. quest. 142. num. 9. & quest. 146. num. 9.

Ex quibus manifestè sequitur quod hæc decreta violentiæ [quando capacis forent controversendi consuetudinem] debent se continere intra suos limites, & omnino restringi ad sententias nullas, cumtaxat reformantia in eisdem casibus consuetudinem generalem Tribunalis Ecclesiastici (dato casu, quod in ea includerentur, & super illis indistinctè consuetudo disposuisset) manente ipsa intacta, & intacta in cæteris, quoad sententias validas, in quibus, ut dictum est, cumtaxat disponit.

58 Quia quando lex, vel statutum reformatur, seu revocatur in parte, in cæteris firmiter remanet, plurima congestimus, in tract. de revent. Bull. 2. part. cap. 31. ex n. 101. cura multis seqq. pro quibus est text. elegans, in l. alumna, §. qui filias, ff. de adimen. leg. ibi: Non à toto voluntate recessum videri, sed ab iis tantum rebus, quas reformasset: l. viduimus, §. de murt. test. text. in l. cum hic status, §. si ambo, in fin. ff. de don. inter vir. & uxor. ibi: Qui quasdam res ex

is, quas donaverat, legasset, quasdam non, videbitur careras res ad uxorem voluisse pertinere, l. si ex toto in princ. ff. de leg. 1.

Ex quibus omnino præservata remanet consuetudo Tribunalis Abbatialis, ad exequendum sententias validas, latus in provisionibus capellaniarum, appellationibus non oblatibus, absque decretorum violentiæ impedimento.

Et ut consuetudo hæc omni careat scrupulo, & ut in totum maneat præservata, satisfaciendum erit aliis inanibus oppositionibus per adversarium consideratis: inquit igitur, in consuetudinis probatione defecisse probare, eam rationabilem esse; non attendens vivas replicationes; una erit, quod consuetudine probata præsumit jus ex iusta, & rationabili causa processisse, Bald. in l. de quibus, ff. de legab. Alexand. conf. 123. num. 2. vol. 5. Don. Valenzuela. conf. 146. num. 15. vol. 2. & conf. 47. n. 4. & 5. l. 1. Gratian. discept. Foens. tom. 1. c. 184. n. 22. & 23. Et qui pro se habet præsumptionem iuris, non eget probatione, l. in. in princ. vis, ff. quod metus causa: l. si ve nuptia, in fin. de iure dotum l. si ve p. f. d. t. s. C. de probat. cum v. quibus.

Altera erit, nam Doctores omnes loquentes, admittentes hanc consuetudinem exequendi sententias super capellanis latus; expressè affirmant, esse laudabilem, iustam, & rationabilem, ob detrimentum notissimum, quod beneficiis, & capellanis ex longa vacatione recipiant; ut in his terminis notant Hieronym. Gonzal. Nicol. Garc. & alii, qui in l. affiduo allegantur, in commentariis nostris, de Regis prot. 2. part. cap. 13. numer. 275. & num. 276. Et ut talem qualificavit hanc consuetudinem, Rot. Romana in duabus decisionibus, adductis, d. n. 275.

Et nullibi potest esse huiusmodi consuetudo tam rationalis, & iusta, quam in Tribunali Abbatiali, Compluri Regii, ubi Capellanis totius Diocesis sunt aded tenues, ut vix aliqua ascendat ad centum ducata, oneribus deductis, & generaliter decem doctorum, & inferioris multò valoris sunt, maxime Missarum onere gravate, quarum sententiæ si executioni non darentur, omnes causarum prosecutionem deferrent; si obligarentur prosequi appellationes ad possessionis consecutionem post tres sententias conformes, quorum summa pauperas, nullo modo potuisset supportare intolerabiles litium expensas: ex quo capellaniarum causaretur perpetua vacatio, & per administratores, seu Oeconomos gubernarentur in notissimum earum detrimentum; quæ ratione attenda, iustissime fuit introducta consuetudo hæc exequendi sententias ritè, & ritè latus.

Dicitur insuper per adversarium, confessionem super existentia consuetudinis Abbatialis Tribunalis factam, & expressè allegatam à D. Petro de Aranda in alia capellanis hæc, petente executionem sententiæ in sui favorem latus, & apprehensionem possessionis, quam obtinuit, & sibi data fuit non obstante appellatione, ut aporet supra in art. 1. ex n. 26. Nihil enim posse sibi præjudicare, duplici ratione; prima, quia confessio partis facta in una lite, sibi inter diversas personas non præjudicat: allegat Mascard.

Mascard. de probationib. conclus. 368. num. 25. [qui quidem in hoc puncto, nec verbum ullum adducit] nec non Petrum Surdum in conf. 268. num. 116. qui obiter id dixit, qui tamen Surdus, magis attentè, & exactè disputans hanc quæstionem, acerrimè contrarium defendit, in decis. 309.

Sed ut veritas agnoscat, dicendum erit; hanc quæstionem, an confessio facta in uno judicio nocet confitenti in alio diverso inter diversas partes, esse admodum controversiam, ut agnoscit Nogueros, allegat. 29. num. 48. Surd. diff. dec. 309. num. 7. 23. & 24. & per tot. & est videre per modernam ad dict. decis. 309. Petri Surdi.

64 Nihilominus affirmativa sententia, confessionem scilicet præjudicare confitenti in aliquibus casibus, in quibus planè, & absque contradictione, & controversia currit, qui omnes procul debito adprimunt huic confessioni D. Petri de Aranda: primus sit, quando confessio fuit expressa, & non tacita ex aliquo acta inducta, & illata, ut ex complurib. DD. si mat Nogueros, dict. alleg. 29. Et confessio D. Petri de Aranda facta fuit per libellum à se in judicio exhibitum, quæ nec magis expressa, nec magis clara, nec magis qualificata esse potest.

65 Secundus casus, quando confessio facta fuit non incidenter, sed principaliter, prout illa quæ est emanata ad effectum, ut sententia pro se lata executioni mandaretur, & assertivè firmavit, consuetudinem ita esse Tribunalis Abbatialis exequi sententias appellatione non obstante, quæ confessio contra profitentem patet probat in alio judicio ut post plures ipse Nogueros, dict. alleg. 29. à num. 48.

66 Tertius casus est, quando confessio in primo judicio emanata, ad secundum judicium trahitur ad eundem finem, & effectum, & non ad diversum primum; quod verè verificatur in casu prædicto; cum ad eundem finem, ut exequatur sententia appellatione non obstante: emanavit confessio in illo judicio, quod & in isto idem prætenditur, & ideo confitenti verè præjudicat; sic post alios plurimos declarant Cyriacus controvers. tom. 3. controv. 447. n. 33. & 34. Petrus Surd. conf. 423. n. 24. Mascard. de probat. conclus. 33. n. 39. & seqq. idem Surd. conf. 250. ex num. 6. & seqq. Gratian. tom. 1. discept. 51. ex num. 14.

67 Quartus casus est, quod cum hæc confessio D. P. fuisset facta per libellum in judicio à se præsentatum, tantæ est efficacie, ut etiam absentibus proficiat, & ab eisdem in alio judicio eadem possit opponi, & partes ea se juvare possint, ut per l. jubentis, & ibi notata. C. de liberali causa l. cum antea, §. fin. l. de arbitris, l. generaliter, C. de non numerata pecun. & cap. per suas, de probationib. tenent Alexand. conf. 11. incipit, Ex his quæ, n. 1. vol. 1. Ceph. l. conf. 100. n. 17. l. 1. quos sequitur D. Valenzuel. Velazq. in conf. 169. n. 83. & 84. Ex quibus inevitabile, & inexcusabile remanet præjudicium confessionis factæ per adversarium.

68 Protervè insinuat adversarius in se excusando à præjudicio præfata: suæ confessionis; asserens, tunc non præjudicare confessionem; quando id, quod confitetur, non dependat à sola voluntate confitentis, ad quod nulla adducitur doctrina, nec poterit, quæ casui nostro adaptari possit.

Verum est, quod in certo, & speciali casu tantum, confessio ejus, quod non pendet à potestate confitentis, non valet, nempe inter personas prohibitas donare, & disponere ad Tertii præjudicium, latissimè Ddm. Valenzuela in consil. 174. ex numer. 13. usque ad numer. 28. & nos, in Labyrinth. 2. part. cap. 10. ex num. 33. & ex num. 51. Quæ doctrina extra nostrum casum est, & nullo modo applicari potest.

Sed & adhuc in prædicto casu, quando cum confessione inter prohibitos concurrunt alia adminicula, valida est confessio, & probat inter illos, ut ex Nogueros, allegat. 10. ex num. 23. cum seqq. & allegat. 10. num. 68. & allegat. 32. num. 23. & 24. Et quando in terminis hujus doctrinæ versaremur; nulla confessio poterit inveniri tam adminiculata, quam ista adversarii, in qua virtute consuetudinis, quam allegavit, adeptus est executionem suæ sententiæ favorabilis, & possessionem capellaniam actualem, termino appellationis pendente, adminiculata etiam innumerabilibus actibus positivis comprobatis, & multitudine testium Officialium ejusdem Tribunalis, & aliorum affirmantium, hujusmodi consuetudinem vigere indicto Tribunali à tempore immemoriali, ut in art. 1 in hoc, omni contradictione cessante comprobatum remanet efficaciter.

Et certe indigna res est viri providi, velle nunc impugnare id ipsum, quod suo ore semel confessus est, & petiit, & sibi concessum fuit contra quem acriter insurgit, & merito, text. in l. generaliter 12. §. sed juramento, in hæc verba: Quis enim ferendus est, ad appellationis veniens auxilium in iis, quæ ipse facienda procuravit, & paulò post, ibi: Cum nimis crudele sit, parti, quæ hoc detulit, propter hoc ipsum, quod iudex ejus petitionem secutus est, superesse provocacionem, C. de rebus creditis, text. in l. non erit 5. §. dato, ff. de jur. juran. quæ jura latè exornamus post plurimos doctores, in tract. de potest. Regia, 2. part. cap. 1. ex num. 165.

Ex quibus omnibus hæc consuetudo omnibus suis partibus constans, & ab omnibus impugnationibus defensa, securè currere debet, & inviolabiliter observari, cum jussè admittat executionem sententiarum in capellanis appellatione non obstante.

ARTICULUS III.

Consuetudo exequendi sententias super capellanis latis, quantumcumque constans sit; non operatur in latis contempto jure patronatus; seu quasi possessione præsentandi, legitimè adquisita.

Super capellanis ab origine fundatis, absque jure patronatus, nec quasi possessio præsentandi, nec præscriptio cadere potest.

Quantumvis immemorialis sit, si de origine libertatis ex foundationis instrumento apparuerit.

12 De Libertate Beneficiorum,

SUMMARIUM.

- 1 Sententia nulla non includuntur in consuetudine permittente executionem, sed ab ea excluduntur.
- 2 Sententia collationis lata, spreto jure patronatus, & quasi possessione presentandi legitime quaesita, nulla est ipso jure.
- 3 Et ab ea appellatio admittenda, quoad utrumque effectum.
- 4 Nisi appareat nullum adesse jus patronatus ab origine executionis capellaniae.
- 5 Quasi possessio presentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficii, & capellaniae, & n. 6.
- 7 Factum litis breviter refertur, & quo jure pretendentes jus presentandi, comparuere.
- 8 Contradictio fiscalis negans existentiam juris patronatus, & per consequens, nec esse posse gentilium.
- 9 Probatio, qua non percutit casum, & punctum, de quo agitur, nec prodest, nec suffragatur, & n. 10.
- 11 Ad juris patronatus existentiam, & pertinentiam attendendus est tenor instrumenti foundationis capellaniae.
- 12 Clausula foundationis inserta, & n. 13.
- 14 Ex simplici clausula foundationis absque alia solemnitate, pretendere quasi possessionem presentandi inane est, & n. 15. & 16.
- 17 In hac capellania ab origine foundationis defuit jus patronatus.
- 18 Jus patronatus non acquiritur ex sola foundatione, absque Ordinarii consensu, & approbatione, & n. 19.
- 20 Jus patronatus non assumit initium à foundatione, sed à consensu Ordinarii.
- 21 Jus patronatus non praesumitur creatum in foundatione, nisi expresse ex ea appareat.
- 22 Interim remanet in juris terminis simplicis donationis, aut legati pii cum onere Misfarum.
- 23 Jus patronatus non accedente auctoritate Episcopi non potest dici esse in hereditate fundatoris.
- 24 Jus patronatus non probatur ex foundatione sola, nisi accedat consensus Ordinarii.
- 25 Consensus Ordinarii requisitus ad creationem juris patronatus, non inducitur ex amissione presentationum ab eo facta.
- 26 Rei n. n. existentis in rerum natura quasi possessio acquiri non potest.
- 27 Nec seminarium nondum erecti.
- 28 Super non ente, nec possessio, nec praescriptio cadere possunt.
- 29 Contra actionem nondum natam praescriptio dari nequit.
- 30 De libertate beneficii quandocumque constiterit, praescriptio de nihilo servit.
- 31 Et si sit immemorialis.
- 32 Praescriptio non prodest praescribenti jus patronatus, docto de contrario initio libertatis.
- 33 Ultima status juris presentandi non attenditur, confitendo de origine libertatis beneficii.
- 34 Verum esse non potest, quod falso nititur fundamentum.

35 Non entis nullae sunt qualitates & qualitas non potest esse sine subiecto.

36 De non ente ad ens non potest fieri transitus.

37 Jus patronatus an praescriptione acquiri possit, quaestio est controversa.

38 Negativam quis tueretur.

39 Contrariam, praescriptione acquiri posse, qui teneant.

Tertia opinio distinguens verior, communis, & receptior est, ibidem.

40 Jus patronatus à principio creatum auctoritate Ordinarii, ut tunc contra patronatum admittatur praescriptio.

41 Jus patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarii, nulla praescriptione quari potest.

42 Nisi accedat tempus immemorabile cum continuatis presentationibus, & bona fide.

43 Praesentam distinctionem sequuntur innumerabiles penè Doctores, & n. 44.

45 Quasi possessio, nec praescriptio nulla potest cadere super jure patronatus, ab origine non creato.

46 Quotiescumque ex instrumento foundationis constiterit, ab initio non fuisse ortum jus patronatus, praescriptio immemorialis nihil prodest, & n. 47. & 48.

49 Adducitur ad idem Rota decisio, alias etiam referens.

Vellet fortasse adversa pars asserere, quod quantumcumque consuetudo exequendi sententias appellatione non obstante, firma sit, & constans; nihilominus si sententiae ipsae ex aliquo substantiali defectu nullae appareant, eo quod non iuste, nec recte latae fuerint, nullo modo executioni tradi valent, appellatione obstante, quia sententia nulla, nullam meretur executionem, ex textu expresso in l. 4. §. *condemnatam*, ff. *de re judicat.* quam limitationem exacte examinavimus, & exornavimus, in *tractat. de protect. Regia*, 3. part. cap. 9. à principio, & per tot. Imò tales sententias nullas nullatenus inclusas esse in consuetudine, sed ab ea prorsus repulsas, & non admittas abundè resolutum fuit art. 2. ex num. 20. cum seqq. & ex num. 64. cum seqq. quod verissimum, & innegabile est: Sed sic est, quod haec sententia de qua agitur in hac lite, & collatio capellaniae facta ab Ordinario Ecclesiastico est nulla, eo quod capellania sit jus patronatus, sitque Domina Joanna Maria in quasi possessione presentandi, necnon ejus pater, ut clare constat ex actis: Ergo sententia, & collatio Ordinarii, nulla est ipso jure, spreto jure patronatus, & quasi possessione patronorum: textus est expressus in cap. *decernimus*, 16. qu. 7. cap. cum *Bertoldus*, de re judicata, plurimis Doctoribus exornamus, & comprobamus, in *tractat. de protect. Regia*, 3. part. dict. cap. 9. ex num. 129. cum multis sequentibus: ubi etiam ex hac nullitatis causa justam, & legitimam esse appellationem, quoad utrumque effectum, Judicemque Ecclesiasticum, vim committere notoriam illi non deferendo.

Hoc argumentum verissimum est in se, sed non adaptabile casui, ac terminis hujus litis, cum ex ea evidenter constet, hanc capellaniam non esse jus patronatus, nec adfuit, nec adest

5 adest patronus, qui habeat, nec habere possit quasi possessionem presentandi, & quando aliquam fortè adquisisset de facto, hæc non posset impedire Ordinarium Ecclesiasticum, quo minus iure proprio capellaniam collationem faceret, facta contradictione juris patronatus, & ejus existentiam, constitutoque de libertate capellaniam, manifestè cum ab origine suæ creationis nulli subjecta fuit oneri patronatus, nec imposteriorum præsentia patrona, nec ejus prædecessores nec jus patronatus, nec quasi possessionem juris presentandi consequi, nec acquirere potuerunt, & per consequens justissimè denegata fuit præsentatio per illam institutio. Ex quibus sequitur, sententiam, nec non collationem factam ab Ordinario in extraneum, non posse nullitati præfata subijci, nec appellationem interjectam suspendere ejus executionem attentam dispositione consuetudinis Tribunalis Abbatialis, inviolabilis.

6 Hæc omnes hujus responsionis ad argumentum ad principium hujus 3. Articuli, per nos consideratæ particulæ illæ, & inoffenso pede currunt, ac singulæ invincibiliter probabuntur inevitabilibus juris fundamentis, prout clarè apparebit in hoc 3. & aliis articulis sequentibus, qui omnes diriguntur in defectum juris patronatus, & ejus existentiam, nec non in totalem ruinam quasi possessionis præsentis, & allegatæ ab asserita patrona.

7 Ad quæ in primis supponendum erit, in facto hujus litis, ut vacante hac capellania per obitum D. Didaci Clavixo, nominati à Dignitate Abbatiali, virtute sententiæ translatae in rem judicatam, & edictis appositis, D. Joanna comparuit asserens, esse patronam, esseque in quasi possessione presentandi, eo quod pater ejus in duabus vacationibus præcedentibus præsentaverat ad hanc capellaniam, & propterea eidem, tanquam consanguineæ proximiori fundatrici, jus patronatus pertinere, sicuti de facto præsentavit D. P. de Aranda. Comparuere insuper alii, asseverantes sibi, tanquam consanguineis proximioribus, jus patronatus, & presentandi pertinere, & ad hunc effectum omnes partes exhibere, & præsentarunt in judicio clausulas foundationis, protinus inferendas.

8 Comparuit fiscalis Ecclesiasticus, Dignitatis Abbatialis nomine allegans, nullum adesse jus patronatus in hac capellania, quod prætere posse consanguinei fundatoris, cum capellania à sua origine creata fuisset cum sua libertate, absque onere, & servitute juris patronatus, & dato casu, quod aliquod jus patronatus inesset [quod viriliter negabant] id non poterat esse jus patronatus gentilitium, nec ad generationem fundatoris spectare, prout partes comparentes prætendebant.

9 Causæ cognitione plenè adhibita, partes singulæ probare certarunt consanguinitatem, erga fundatricem, sed non curarunt verificare juris patronatus existentiam, acerrimè negatam à Fiscali Ecclesiastico: ac simul ultra existentiam probare debebant, jus patronatus esse gentilitium, familiæ fundatricis relictum, tanquam principale fundamentum suæ intentionis, & in quo consistit tota litis difficultas: & ideo probatio quæ non percipit casum, punctam, de quo agitur, nihil prodest, nec suffragatur, Rota per Marefcotum, *variar. resolu. l. 1. c. 11. n. 18.* Salicetus, in *Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.*

l. m. em. Cod. de probationib. Bartol. in l. non solum § sed ut probari, ff. de novi oper. nuntiat. Jason, Zucardus, & alii, in Rubri. C. qui admitti: Decius in cap. in presentia, n. 13. de probation. Aymon. conf. 6. n. 106. Riminald. junior. conf. 39. num. 28. 29. libr. 1. Mascard. de probationib. concl. 824. n. 16. Surd. decis. 75. num. 10. & conf. 135. num. 55. l. 1. Gratianus, tom. 5. disceptat. 874. n. 43. & 44. & cap. 721. n. 33. tom. 4.

Prædictarum partium præsentio hæc semper exasperata visa fuit, & à toto juris fundamento aliena, cum capellania hæc à sua origine creata fuit libera, & liberæ collationis, & absque onere, & umbra juris patronatus, & casu negato, quod aliquod adesse potuisset, nec est, nec esse potuit gentilitium, nec reservatum generationi, & familiæ fundatricis, & ut hæc, & dicenda, clariùs & fundamentaliter appareant, Clausulæ foundationis ad litteram inferuntur, quibus nituntur partes adversæ, quas in judicio ipsæmet præsentarunt.

In hac etenim materia juris patronatus existentiam, & pertinentiam, ad unguem attendendas semper erit tenor instrumenti foundationis, ut advertit Bald. in conf. 322. lib. 2. Alexand. in conf. 170. num. 5. & seqq. Alban. conf. 51. ex num. 4. cum seqq. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. decis. 211. num. 270. Julius Vivianus, in praxi juris patron. l. 4. c. 2. n. 3. & ex aliis decisionibus, animadvertit Rota, penes Farinac. in recentior. tom. 1. decis. 496. num. 12.

Clausula Petri Montis.

HE pagado, è cumplido todo lo que yo mando por este mi testamento, mando, que el remanente que sincare de mis bienes, muebles, como rayzes, que los tenga, e se mantenga con ellos Urraca Alonso de Aranda, mi señora, y madre, para su vida en que se mantenga, e despues de su vida, todos los bienes que de mi quedaren, sean dotados con alguna parte, è otro de sus bienes, que ella nombrare, y señale para una Capellania, segun, y en la forma que lo ella mandare, è ordere en su testamento de porvirer a volun:ad, o en su vida, à la qual mi señora pido que lo assi haga, e cumpla: para lo qual la encargo la conciencia, para que ella con mis albaceas nombren, y certifiquen la dicha Capellania, en que forma se ha de servir: y si la dicha mi señora madre de sus bienes no diere, y dotare para la dicha Capellania, mando, que mis albaceas se apoderen en fin de los dias de la mi señora madre en los bienes que à mis pertenecieren, è de mi quedaren, è los doten para la dicha Capellania, nombrando las Misas que se han de dexir. E mando, que dicha mi señora madre no pueda vender, ni empeñar cosa de los dichos mis bienes.

Clausula matris, in qua capellaniam fundat.

MAndo, que por quanto yo tengo de mi hijo Pedro Monte, que Dios aya los bienes que le pertencieron aver de su padre, que Dios aya, que de ellos y de los mios, que se haga toda la hazienda un cuerpo, è el quinto de todo ello, è se de para una Capellania è mando, que se saquen de ello la pia causa de mi anima, è mandas è lo otro que lo den al Capellam que sirviere la dicha Capellania, y mando que se haga un Calix conque se sirva la dicha Capellania.

14 De Libertate Beneficiorum,

Capellania, è se pague de mis bienes, è assi confio por la clausula del dicho testamento.

14 Ex hac simplici clausula, absque alia authoritate, & solemnitate certant adversæ partes, sibi pertinere jus patronatus ad præfatam capellaniam, & quod illius adquisierunt quasi possessionem, eo quod præsentaverant duabus vicibus in capellaniam vacationibus.

15 Qualificatumque mansisse jus patronatus ex duabus visitationibus ad dictam capellaniam factam per Visitatorem Ecclesiasticum.

16 Et quod ab hac sua quasi possessione, nec ceciderunt, nec illam amiserunt ob sententiam contra se latam in antecedenti vacatione, qua declaratum fuit, nullam habuisse quasi possessionem præsentandi, sed jus nominandi capellanum ad Dignitatem Abbatialem pertinere, ea motæ ratione, quod dicta sententia lata fuit ob jus devolutum, quæ pro sola illa vice potuit præsentis patronis præjudicare, non tamen in vacationibus subsequentibus, prout ita est.

17 Cunctæ hæc allegationes adversæ partis evanescent, quia omni juris fundamento carent, in hac etenim capellania à sua origine, nunquam adfuit jus patronatus, super quo potuisset cadere, nec acquiritur quasi possessio, nec ex hac formari, aut noviter creari jus patronatus, etiam per longissimum tempus plurimis ornatum actibus positivis.

18 Nam licet verum sit, quod ex fundatione, & dotatione capellaniam potuit adesse capacitas formandi, & acquirendi jus patronatus fundatori, id tamen dumtaxat intelligitur quando cum fundatione, & dotatione, concurrat simul consensus, & licentia Ordinarii, illam authorantis, & non aliter, ut ex quamplurimis Doctoribus, & Rotæ decisionibus comprobant, nemine reluctante, August. Barbof. in tractat. de officio, & potestate Episcopi, tom. 2. allegat. 70. num. 20. & post plurimos alios Julius Vivianus, de jure patronat. l. 2. cap. 1. ex num. 8. cum seqq. ubi reddit rationem, quia cum jus istud sit spirituale, non potest laicus propria authoritate spiritualia sibi attribueret.

19 Et cum hæc capellaniam fundatio reperiatur simplex, absque authoritate, licentia, & consensu Ordinarii Ecclesiastici nunquam potuit creati jus patronatus, quod fundatori adquiratur: ita Felinus, in cap. ex parte, el. 2. n. 2. de rescriptis, cum aliis per Rotam, decis. 361. num. 13. part. 2. recentior. Lotterius, de re beneficiari, l. 1. quest. 5. num. 56. cum seqq. Barbof. ubi proximè, dict. alleg. 70. sub n. 35. vers. Illud demum pro complemento.

20 Et quod fundatio capellaniam, & adquisitio juris patronatus non assumat initium ante consensum, & approbationem Ordinarii, probat Rochus de Curte, de jure patronat. in verbo, pro eo, quod Diocesani, num. 1. vers. Hinc aliàs; Lambertinus, in eodem tractatu, l. 1. part. 1. quest. 2. art. 11. num. 3. vers. Quarto elicitur, quod referens comprobatur Rota apud Farinacium, dec. 561. n. 3. in recent. tom. 2. fol. 440.

21 Cum maximè verum sit, quod dum expressè non constat de juris patronatus creatione, & existentia, nullatenus præsumitur creatum in fundatione; ita ut bona relicta pro capellania libera, & absque onere juris patronatus præsumantur: ut probat Rochus de Curte, de jure patronat. verb. & dotavit, Lambertin. in eodem

tractat. l. 1. art. 1. qu. 6. n. 3. Cephalus, conf. 6800 num. 2. tom. 5. quos sequitur Mieres de majoratu, 4. part. quest. 10. n. 15. Seraphinus, dec. 1353. n. 1. & 2. August. Barbof. de offic. Episcopi, tom. 2. allegat. 72. sub num. 20.

Interim verò remanet in terminis meris cujusdam simplicis donationis, & simplicis legati pii gravati oneribus Missarum, & Anniversarii perpetui, Rebuffus in prax. tit. que res instituunt beneficium, num. 10. Lotterius, de re beneficiari, dict. quest. 5. num. 55. & 56. Barbof. dict. allegat. 70. sub n. 35. vers. Illud demum.

Quod & in tantum procedit, ut interim dum licentia, & authoritas Ordinarii Ecclesiastici non intervenit, hoc jus patronatus non dicitur esse in hæreditate fundantis capellaniam, cum à die consensus, & non antea initium assumat; ut rectè affirmat Lambertin. de jure patronat. quest. 2. art. 11. num. 2. Vivianus, eodem tractat. lib. 2. cap. 1. num. 14. quos sequitur Barbof. dict. alleg. 70. num. 24. & probant cæteri Doctores, proximè allegati ex n. 18.

Et ad hoc propositum nullum confert Rota decis. 360. apud Cardinal. Manticam, quæ num. 5. ita ait: Nec ad rem pertinet, quod testator voluerit quandam capellaniam dotare: quia debet probari dictam capellaniam fuisse dotatam, hoc est, bona ei fuisse assignata, & Episcopi consensum accessisse: c. nobis, & ibi omnes, de jure patronat. Rochus de Curte, de jure patronat. in verb. pro eo quod diocesanus, n. 2. & in quest. 10. n. 19. & c.

Et iste consensus, & Ordinarii approbatio, nullatenus inducitur ex eo solo, quod Ordinarius admiserit præsentatos ab asserto patrono, dando illis titulum, & institutionem, atque Capellaniam possessionem: nam adhuc ex iis actibus non inducitur consensus & approbatio juris patronatus, prout ad longum, & efficaciter comprobatur inferius, artic. 14. per totum. Quare hæc capellaniam fundatio semper ab origine mansit cum libertate, absque præciso, & omninò necessario requisito ad creationem juris patronatus.

Ex quo evidenter infertur, quod si in hujus capellaniam fundatione à sua origine deficit juris patronatus creatio, & ortus; vana erit præsentio partis adversæ asseverantis, se acquisivisse quasi possessionem juris patronatus, cujus existentia si deficit, quia in rerum natura non est, impossibile est acquirere quasi possessionem aliquam, l. Pomponius, §. fin. ubi Aretinus, in princip. ff. de acquirend. possess. Bald. in Rubric. de causa possess. & propriet. num. 11. & 13. Paz. de Tenuit. num. 33. ultra quos idem probant in terminis Nicol. Garcia, de benef. part. 12. cap. 2. n. 190. & seqq. Hieronym. Gonzalez, in regula 8. Cancellaria, gloss. 5. §. 7. num. 68. & seqq. Rota decis. 835. part. 3. in recent. & decis. 361. num. 3. 4. & 5. part. 2. in recent. Dicentes, quod possessio non potest acquiri Seminarii nondum erecti, argumento textus, in l. quidam referunt, §. 1. ibi: Quia hæres, ad quem sermonem conferat, in rebus humanis non est. Et in principio, ibi: Nullius momenti est ff. de jure codicillor. text. in cap. ad Audientiam, ibi: Cum nulli Canonici adhuc ibidem existant, quibus privilegium concedatur: de Eccles. adifican. cap. Abbate Jarè, §. nec pro eo, ibi, Præsertim quia Monasterio, quod nondum erat, aliqua donatio fieri non valebat: de sentent. & re judic. lib. 6. conducit Rota in dec. 332. Alexand. Ludovis.

Ludovif. ex num. 1. ibi *impossibile est enim, sepulchrum, quæ non est in rerum natura, possideri.* Et loquendo in jure patronatus, quod non existit pulcherrimè loquitur *dec. 381. per totam, ejusdem Alexand. Ludovifii.*

28 Et quemadmodum super non ente non cadit possessio, ita nec præscriptio, *l. sicut, Cod. de præscript. 30. vel 40. annor. Censius, de censib. qu. 98. n. 59. Decianus conf. 13. num. 51. lib. 2. Bart. in l. pignori. ff. de usucapionibus, Azevedus in l. 6. num. 8. tit. 15. lib. 4. recopilat. nos, in Labyrinth. credit. part. 3. cap. 1. §. unic. num. 28.* Quia sine possessione præscriptio non procedit, *ex regula juris.*

Quibus adde Doctores in *l. filius familias, §. 29 divi, ff. de legatis 1.* Dicentes, quod præscriptio dari non potest contra actionem, quæ nata non est; exornant Castrenf. *in conf. 466. à n. 2. & 3. l. 2. Baldus, de præscriptionibus, 1. part. 6. part. principalis, num. 15. & 16. Alexand. conf. 101. num. 21. l. 7. Molina de primogeniis, lib. 4. c. 16. n. 13. Peregrinus de fideicom. art. 41. n. 16. & 17. Surd. conf. 276. num. 11. lib. 2. Gratianus discept. 577. n. 44. qui multos allegat, Cyarlinus controversi. forens. cap. 107. n. 62.*

30 Et hinc est, quod quancumque constiterit de initio libertatis beneficii, & capellanix, eo quod ab origine non fuit affecta jure patronatus, sed in statu libertatis creata; præscriptio de nihilo deservit, & quancumque potest impugnari dictum jus patronatus, Rotæ *decif. 254. numer. 9. p. 3. l. 3. diversum, Abbas in conf. 61. sub num. 6. vers. Item antiquitas facti, Decius consil. 400. num. 8. optimè Craveta conf. 248. sub num. 13. versiculo, Respondeo, quod præmissa. Menochius conf. 409. num. 8. Lotterius de re beneficii, l. 2. quest. 7. ex num. 31. cum seqq. ubi reddit rationem, ex numer. 35. in hæc verba: Ratio distinctionis est, quia dum pretenditur jus patronatus de jure communi ab immemoriali, & simul supponitur status libertatis ab initio, resultat manifesta contradictio in objecto: quod est intolerabile, ubi plurimis comprobatur, qui num. 38. & 39. ita prosequitur: *Ridiculum enim est, beneficium ab immemoriali esse patronatum, & simul constare de libertate; non minus quàm si quis eandem mulierem, & eodem tempore, ut liberam & nuptam admittat: prout ait Pomponius, in l. Titia 99. vers. Ridiculum est enim, ff. de conditionib. & demonstration. atque ita hoc casu nullius est momenti probatio per testes super immemoriali, tenuit Rota apud Seraphinum, decif. 1367. sub num. 1. vers. Illud maxime urget: consuluerunt, etiam in una Cancianchensi Episcopat. Rotæ 2. Maii 1616. coram bona memoria Buratto, &c.**

31 Et insuper, quod juris patronatus præscriptio nunquam proficit præscribenti, quoties constiterit de contrario principio, seu præcedenti statu libertatis beneficii, probant per Burattum *decif. 172. numer. 2. Barbof. ad Concil. Trident. sess. 25. de reformatione cap. 9. num. 21. & num. 16.* Et in comprobationem hujus singularis doctrinæ plurimi alii Doctores, & Rotæ decisiones adducuntur *infra, ex num. 37. cum seqq.*

32 Et quod dispositio text. in *cap. consultationibus, de jure patronatus*, per quam admittitur, & præfertur is qui habet ultimum statutum, & quasi possessionem præsentandi ad beneficium; locum non habeat, nec procedat quando constat de statu beneficii antecedente, ac de vera ejus origine

Salgad. de Liberr. Benef. Tom. III.

ne, sicut Valacens in *axiomat. litera U. n. 153. & ex n. 151. per Rotæ decif. 188. n. 1 part. 1. re. cent.* eandem limitationem assignat Augustin. Barbof. *axiom. 219. num. 3.* Nam verum esse non potest, quod falso niitur principio; *l. cum filius, §. heres, ff. de legatis 2. Craveta conf. 1000. pro Genere, n. 57. Anton. Monachus decif. Florentin. 48. n. 6.*

Quibus favent jura, & axiomata vulgaria, quod non entis nullæ sunt qualitates, & quod qualitas non potest esse sine subjecto, nec accidens sine substantia, de quibus Barbofa in *axiomat. verb. Qualitas, & verbo, Accidens, & verbo, non entis*; quia de non ente ad ens, non potest fieri transitus; *Nis, in tractat. de supplication. ad sanctiss. 2. part. cap. 54. num. 8. ad quod non est omitenda doctrina nostra, in Labyr. 2. part. cap. 10. num. 96. & 109. pluribus comprobata Doctoribus videnda.*

Ad omnia, & singula, quæ dicta sunt in hoc articulo, mirabiliter conducit illa quæstio admodum inter Doctores controversa, an jus patronatus præscriptione acquiri potest? Negativam validissimis fundamentis amplectitur Archidiaconus in *cap. hortamur. 71. distinction.* quem alii sequuntur.

Contrarium tamen, imò jus patronatus quæri posse præscriptione, acriter defendit Joannes Andreas in *cap. querelam, super verbo, populus, de electione, & in cap. unic. in fin. eodem titul. lib. 6. & plenius in regula, quod alicui gratiosè conceditur, de regulis juris in 6.* Contrariis fundamentis respondens, sicuti utriusque opinionis Doctores plerè recensent Rochus de Curte in *tractat. de jure patron. verbo, ipse, vel is, quest. 36. ex num. 82. per multas column. nec non Joann. Francif. Baldus, in tract. de præscriptionibus, 1. part. 5. part. princip. qu. 9. per totam.*

Tertia tamen opinio est inter præfatas distinguens, [quæ, & verior, & magis communiter recepta est,] ut scilicet, aut jus patronatus fuit à principio formatum, & creatum, & in esse jam productum autoritate & consensu Episcopi, ut tunc contra patronum possit ab alio præscribi, & consuetudine cum bona fide per tertium acquiri.

Aut jus patronatus non fuit ab initio creatum, nec natum ex defectu autoritatis, & consensus Episcopi ad illud de jure requisiti, ita ut ab initio beneficium, seu Capellania fuerit erecta, & fundata in libertate; ut tunc nullo tempore præscribatur patronatus, nisi accedat tempus immemoriale cum pluribus, ac continuatis præsentationibus cum bona fide.

Hanc distinctionem firmavit Joannes Andr. in locis proxime relatis: Joann. Andream sequuntur Anton. & communiter omnes Doctores. in *dict. c. querelam*, Cardinal. Florentinus in *Clementin. plures, in 5. quest. de jure patronat. & subdi ita tenuisse in dict. cap. querelam*, eandem distinctionem sequitur Abb. Panormit. in *ca. sanè, de privilegiis*, referens Joann. Andr. in *dict. cap. quod alicui*, idem tenet ipse Abb. in *conf. 76. incipit, Invocato Christi auxilio, in vers. Circa primum, volum. 2.* dicens, quod ista opinio Joann. Andr. tanquam communis servatur in judicando, eandem distinctionem sequitur Felinus in *1. adlat. quando litera Apostolica novant patron. Ecclesiarum, in ultima columna*; dicens in consulendo, & judicando non esse recedendum ab opinione

J. n. Andr. sequitur Ludovic. Romanus *in conf.* 368. Alexand. *in con.* 74. *volum.* 4. fuit etiam optimo Speculatoris *in tit. de jure patronatus*, & Franc. Aretin. hanc distinctionem, & plures Doctores referens latè comprobat Rochus de Curte *in tractat. de jure pat. dict. verbo, ipse vel is q.* 46. *ex num.* 82. & *ex num.* 84. concludit; quod ubi constat, Ecclesiam esse juris patronatus, bene posse currere possessionem, & præscriptionem contra patronum; secus ubi Ecclesia sit libera, vel dubitetur; quia tunc creari, & acquiri jus patronatus per laicum, tanquam res spiritualis non potest, nisi per tempus immemorabile, per quod suppleantur solemnitates, & requisita substantialia.

44 Eandem distinctionem post longam disputationem sequitur Baldus *de præsc. 1. part. 5. part. part. principalis, quest. 9. à principio*; eandem sequitur distinctionem, Vivian. *de jure patro. 1. par. lib. 2. cap. 9. ex num.* 10. post Lambertin. *lib. 1. quest. 30. art. 5. n.* 74. Et referendo opiniones Doctorum in hac distinctione, & opinione, uti veriori, & magis communi, residet Cardinalis Dominicus Tusch. *lit. 1. conclus.* 604. *per totam Covarruv. in cap. possessor. 2. part. §. 10. per totum de reg. juris in 6.*

Qui omnes licet in comprobationem plures adducant rationes: tamen nulla aptior, quam ea, quæ in *hoc tertio articulo*, fuit viriliter scripta, ut nec possessio, nec præscriptio possit dari nec admitti in jure patronatus, quod ab initio non fuit creatum, nec formatum, quæ omnes doctrinæ

45 *in secundo distinctionis membro* mirabiliter conveniunt, cum in eisdem terminis loquantur.

Et quamvis præfati Doctores in *hoc secundo distinctionis membro*, quando ab initio nempe non fuit creatum, nec ortum jus patronatus, admittant præscriptionem immemorabilem: illud tamen mirabile, & memoria tenendum simul limitant, & probant, ut quotiescumque per instrumentum foundationis consistit, Ecclesiam fuisse ab initio liberam, & non fuisse creatam cum servitute juris patronatus, immemorialis præscriptio nihil prodest; sed ut reducatur beneficium ad suum pristinum statum libertatis: probant Alexand. *conf.* 75. *num.* 38. *lib.* 4. Boëtius *conf.* 6. *maximè, num.* 8. Felinus *in dict. cap. causam, colum.* 3. *de præscript.* Balbus *ubi proximè sub num.* 9. Rochus de Curte *dict. verbo, ipse, vel is, dict. quest.* 36. *num.* 85. *ad finem.* Assertens quod, quando ex instrumento foundationis apparet, non intervenisse consensum Episcopi, & per consequens, nec jus patronatus, immemorabilem nihil prodesse contra libertatem beneficii: idem tenet Cardinalis Tusc. *lit. 1. dict. consil.* 604. *num.* 7. & ex Cardin. *in Clement. plures, num.* 5. *in fine*, & ex Lambert. idem tenet Vivianus *de jure patronat. 1. part. lib. 2. dict. cap. 9. num.* 10.

48 Dentes quod immemorialis nunquam admittenda erit, si ex authentico instrumento constaret Ecclesiam à principio fuisse liberam, in cuius doctrinæ comprobationem pluriæ aliæ congeruntur, idem affirmante *hoc eodem tertio articulo, ex num.* 10. *ver.* *E. hinc est quod quodcumque constiterit de initio libertatis beneficii, &c.* Atque ideo cum in nostro casu evidenter appareat, hanc capellaniam fuisse simpliciter fundatam absque autoritate Ordinarii: in ea uti libera nec possessio, nec jus patronatus po-

tuit ullo tempore quantumcumque longissimo acquiri.

Idem probat Rota *in una Lucana juris patronatus, 19. Januarii 1645* & quæ congerit Diana *t. 8. ad finem, fol.* 545. *dum in verticulo, minus potest dubitari.* firmat post alias Rotæ decisiones, quod jus patronatus acquiri potest per immemorabilem præscriptionem, limitat tamen nisi constet de contrario initio libertatis.

ARTICULUS IV.

Quasi possessio præsentandi ad beneficium, & capellaniam, dumtaxat attenditur inter ipsos compatronos, inter quos solum actum fuit de pertinentia juris præsentandi.

Sed nunquam admittitur, sed potius contemnitur ipsa quasi possessio contra Ordinarium deducentem in judicio libertatem beneficii, & capellanie, & impugnantem existentiam juris patronatus.

Tuncque justè denegatur institutio præsentato per existentem in tali quasi possessione.

SUMMARIUM.

- 1 Error plurimorum attribuentium indistinctè, & promiscuè robur quasi possessionibus juris præsentandi, adnotatur.
- 2 Quasi possessio juris præsentandi legitime quaesita juxta juris regulas attenditur inter ipsos præsentantes.
- 3 Et ejus præsentatio inter ceteros præfertur.
- 4 Quasi possessio juris præsentandi de nihilo servit contra Ordinarium contendentem libertatem beneficii.
- 5 Nec adhuc tunc prodest possidenti ad maintenancem.
- 6 Nisi agatur de patronatu Regio, & n. 7.
- 8 Quasi possessio præsentandi admittitur quando jus patronatus non revocatur in dubium.
- 9 Adducitur ad idem pulchra decisio Rota.
- 10 Quasi possessio præsentandi attenditur quando judicium non tractatur cum Ordinario.
- 11 Ubi apparet de non existentia juris patronatus quasi possessio juris præsentandi ad nihilum reducitur, & n. 12. & 13.
- 14 Quando agitur de libertate beneficii, institutio denegatur præsentato per existentem in illa quasi possessione.
- 15 C. consultationibus, de jure patronatus; non habet locum quando agitur de libertate beneficii.
- 16 De libertate beneficii agitur, quando adest Fiscalis negans existentiam juris patronatus.
- 17 Pertinentiam præsentandi debet precedere probatio existentie negata.
- 18 Ubi agitur de libertate beneficii, principaliter agitur de jure patronatus.
- 19 Eandem quasi possessionem prodesse contra compa-

compatronos, & non proaeffe contra Ordinarium, repugnantiam pati videtur.

20 Potest quis iuste possidere, quoad unum & iniuste quoad alios.

21 Ubi concurrunt diversa jura respectu diversarum personarum, eadem res potest diverso jure censeri.

1 **R**esolutioni fundamentali, descriptæ in articulo antecedenti 3, attribuenda erit quedam admirabilis doctrina admodum conducens rei, de qua agimus, plurimis, etiam doctis viris ignota, errorem patientibus in attribuendo robor quasi possessioni juris præsentandi promiscuè, & indistinctè, & absque casuum discrimine: nempe quod quasi possessio juris præsentandi ad beneficium, & capellaniam, legitime quæsitæ juxta juris regulas, tunc attenditur, & suos effectus operatur, quando agitur dumtaxat de pertinentia juris patronatus inter ipsos compatronos, & cui eorum pertinet præsentatio, beneficio vacante; quo casu cum inter ipsos non dubitetur, nec controversetur jus ipsum patronatus, sed potius supponatur ejus existentia, & entitas, attenditur, & admittitur præsentatio ejus, qui legitime contra alios compatronos acquisivit hanc quasi possessionem præsentandi, cujus etiam præsentatio facienda erit institutio à Prælato, ad text. cum materia, in esp. consultationibus, de jure patronat. & laicè adducta per Noguerol. allegat. 28. ex num. 37.

2 At verò, quoties dubitatur, & controversitur entitas, & existentia ipsius juris patronatus si adest, vel abest; & his agitur cum Ordinario Ecclesiastico negante existentiam juris patronatus, & contendente libertatem beneficii, seu capellaniam (cui juris præsumptio assistit) & sic ad suam liberam provisionem, & collationem spectare; tunc quasi possessio præsentandi quæsitæ inter compatronos ad nihilum reducitur & nullius est momenti respectu Ordinarii, cui prætendenti libertatem beneficii, & capellaniam, nihil officit, nec præjudicat. Imò tunc talis quasi possessio manet annihilata, cum non cadat super vera, & certa existentia juris patronatus, quod non est in rerum natura; in tantum, ut nec adhuc proficit ad manutentionem in præjudicium Ordinarii, ac libertatis beneficii, seu capellaniam, contra quam nunquam adquiri potuit, quæ nunquam litigavit, nec adfuit liti, seu litibus controversis inter ipsos compatronos, contendentes inter se solos de pertinentia juris præsentandi, prout pluries determinavit Rota, hanc distinctionem præ oculis semper habens, ut ex plurimis constat decisionibus congestis à Ludovic. Post. in tractat. de manutentione, observat. 32. num. 4. & 5. in hæc: *Quasi enim possessio juris præsentandi in beneficiis juris patronatus prævalet inter patronos jus prætendentes: Vivianus, de jure patronat. l. 5. cap. 4. num. 69. & ibi Rota decis. 78. num. 8. Rota in Pisana Capellania, coram Cardinali Blanchetio apud Marquesanum de commissionibus. part. 1. fol. 438. numer. 1. & attenditur etiam in terminis Concil. Tridentini. ubi non controversitur patronatus, sed ejus pertinentia, Rota recent. decis. 274. numer. 11. part. 2. Rota recent. decis. 179. numer. 2. decis. 319. Buratti num. 17. &c. & ipse Posth. numer. 26. ita prosequitur in hæc: *Quotiescumque verò non agitur inter patronos de pertinentia patronatus, sed contro-**

veretur ipse patronatus, & agitur de libertate Ecclesie, & libera collatione, eo casu post Concil. Tridentinum, non suffragatur pro manutentione sola quasi possessio præsentandi, nisi agatur de jure patronatus Regio: Rota in Brasarensi de Gasfer. coram Cardinali Sacrato, apud Marquesanum de commissionibus. part. 1. fol. 1054. num. 2. & part. 2. & fol. 488. numer. 2. Cavallerius decis. 609. numer. 5. &c. Vivian. de jure patronat. lib. 5. cap. 2. num. 36. ita loquitur. *Tunc autem attenditur quasi possessio, quando constat de existentia juris patronatus: sed controversitur pertinentia; secus quando dubitatur de ejus existentia, quia tunc sola quasi possessio non suffragatur, nisi verificato jure patronatus cum causa cognitione ad formam Concilii Tridentini: & sufficit ita semel fuisse verificatam, ut in Firmiana, juris patronatus 17. Junii 1588. coram Cardinal. Pamphil. & in Volaterrana capellania 28. April. 1595. coram Cardin. Blanqueto, & in Comensi, juris patronatus 20. Junii 1601. coram Cardin. Seraphin. &c. Et iterum ipse Vivianus idem per eadem verba, & per easdem decisiones, repetit eodem libr. 5. capit. 4. sub numer. 69. verficul. Item procedit, quando constat de existentia juris patronatus, & solam dubitatur ad quem pertineat, secus quando non constat de juris patronatus existentia, quia sola quasi possessio non suffragatur, nisi prius verificato jure patronatus, cum causa cognitione, &c.*

3 Et quod quasi possessio præsentandi quæsitæ per unum contra alium patronum proficit ad præscriptionem, intelligatur, nisi de initio libertatis beneficii appareat, probat Burattus in decision. 172. numer. 2. & in decision. 338. numer. 1. quæ sequitur Barbol. ad Tridentin. sess. 25. de reformat. capit. 9. sub numer. 21. versic. *Et primo probatur, ad finem, & sub num. 30.*

4 Et quod quando jus patronatus non revocatur in dubium, ut tunc dumtaxat proficit quasi possessio præsentandi ad beneficium; optima est decisio Farin. tom. 1. in recent. 374. num. 3. fol. 342. ubi idem sæpillimè ita determinasse Rotam, affirmat, & in decision. 697. num. 2. eodem tom. 1. & in decision. 548. num. 2. tom. 2. eandem distinctionem attingit Menoch. conf. 90. n. 128. tom. 1.

5 Quibus adde pulchram Rotæ decisionem apud Farinacium in posthumis, tom. 1. decis. 179. quæ ita ait: *Et non obstat dispositio sacri Concil. Tridentini. sess. 24. de reformat. tollens quasi possessionem juris patronatus: Quia non habet locum, quando non dubitatur de existentia juris patronatus, sed agitur tantum de pertinentia inter ipsos patronos, inter quos nihil voluit Concilium innovare, &c. satis patet sacrum Concilium voluisse providere solum in casum, quo ageretur de libertate beneficii, & sic de ipsa substantia juris patronatus, non autem de pertinentia inter ipsos, &c. Eadem Rota apud Farinacium in posthumis, dict. tom. 1. decis. 132. num. 6. illic: *Rota resolvit eam Antonio Augustino, quasi possessionem præsentandi contra Ordinarium apponi non posse, nisi appareat legitime de existentia juris patronatus, & coram Cropperio decis. 157. inter manuscriptas diversorum, &c.**

6 Hanc doctrinam etiam obiter attingit Noguerol. allegat. 28. ubi postquam fundavit quasi possessionem sui clientuli juris patronatus gentilitii, & ex num. 37. quod per eum præsentato de-

betur institutio, ut doctrina secum curreret, & absque dubio, ita dixit in numero seq. 38. & cum hac causa non sit cum Ordinario sed inter presentatos à patronis, non est necessarium existentiam patronatus fundare, cum hoc omnes presentati fateantur, ut per Barboam de jure Ecclesiastico, l. 3. cap. 12. nu. 24. &c. Qui clarè agnovit distinctionem hæcenus fundatam in hoc articulo. 4. Ut non suffragetur quod si possessio presentandi contra Ordinarium; postquam illi se opposuit pro libertate beneficii recuperanda.

11 Hæc doctrina proliis destruit intentum D. Joannæ Mariæ, & per eam presentati; tum quia evidenter apparet de non existentia juris patronatus; cum ab origine fundationis hujus capellanæ defecisset consensus, & autoritas Ordinarii; super quo non potuit cadere quasi possessio, ut firmiter manet comprobatum in articulo precedenti 3. per totum.

12 Adhuc tamen cum quasi possessio, quam habere præcedit Dom. Joanna, fuerit acquisita inter alios patronos, inter quos non fuit deductum, nec controversum ipsum jus patronatus, nec ejus defectus, nec de ejus existentia actum, tunc hæc quasi possessio eidem suffragari poterat adversus cæteros compatronos, contra quos fuit acquisita, agendo solum de pertinentia juris presentandi.

13 At verò postquam in hac antecedenti vacatione capellanæ, comparuit Fiscalis Dignitatis Abbatialis pro libertate capellanæ, negans, & impugnans existentiam juris patronatus, asserens esse merè collationis pertinentis de jure, Dignitati Abbati, non potest contra eam allegare, & opponere quasi possessionem ex tot Rotæ expressis decisionibus, & maxima Doctorum allegatione, in hoc 4. articulo, & insuper uberimè discussis.

14 Merito igitur in hac presentati, & in precedenti vacatione contempta fuit præfata quasi possessio presentandi, & simul presentati exclusi ab institutione per eos presentati, nam quando agitur de libertate beneficii non debetur institutio presentato ab existentibus in quasi possessione presentandi, nisi prius plene, & cum causæ cognitione probetur existentia juris patronatus, & ad possessores prædictos pertinere, prout in iis terminis declaravit S. Congregatio Concilii Tridentini, & pluries determinasse Rotam, ipsa testator, in decisionibus 444. numero 2. post tractatum Ludovici Posthii: & quod caput consultationibus de jure patronatus non habet locum in isto casu, ex aliis probatur, articulo 3. prope finem, quod facere non curavit, nec Dom. Joanna Maria; nec ab ea presentatus, nihilominus quod per Fiscalem Ecclesiasticum instantissimè negatum fuit jus patronatus.

15 Et tunc dicitur tractari de existentia juris patronatus, quando aliquis comparuit in lite pro defensione libertatis beneficii, seu capellanæ negando jus patronatus adesse, quo casu præcedens sibi competere, allegans quasi possessionem, clarè, & apertè tenetur probare plenè existentiam: nam dum hæc controversatur, & de ea dubitatur, quasi possessio, quæ illam supponit nihil suffragatur; quia interim contra se habet præsumptionem juris, assistentem libertati beneficii, & negantem fuisse onere juris patronatus gravatum, prout probatur superius, articulo 3. numero 21. nam præsumptionem

pertinentiæ necessario debet precedere existentia cognitio, & probatio, quoties negatur: præterea adest decisio Rotæ, Alexandr. l. 1. v. decisionibus 381. per totam prout ibi, numero 2. 3. 4. & 5. ita ait: Ubi simpliciter fuisset actum de pertinentia juris patronatus, in necessarium antecedens fuit supposita ejus existentia; quæ scilicet qualitas non potest stare sine subiecto, & substantia; leg. ejus qui in provincia, &c. ita etiam ad cognitionem qualitatis debet precedere cognitio substantiæ, cum secundum Phil. sep. l. 1. primo queratur, quid sit? postea quale sit. Bald. in l. 2. sub numero 1. vers. Glossa tenet contrarium, ubi etiam Castrens. sub numero 3. vech. Glossa reprehendit, Cod. de bonor. possess. secundum tabulas; nec potest dici probata qualitas, si prius non fuit probata substantia, latè Bald. cons. 465. numero 1. cum multis sequentibus ad numero 4. Decius consil. 508. numero 5. Aymon. consil. 21. post numero 5. unde cum de existentia juris patronatus partes non sint concordantes, de ea prius est agendum, &c. Hæcenus de celebri decisione, iis quæ dicta sunt in hoc articulo consonante.

Quis in hoc casu, quo defenditur libertas beneficii, principaliter agitur; cuius plena causæ cognitione jus ipsum patronatus, ut per plura comprobatur Lotterius de re beneficiaria, l. 2. questionibus 13. ex numero 114. cum multis seqq.

Sed prius quàm hinc abeamus, difficultas intergens circa prædicta à principio hujus 4. articuli, se offert discutienda: tot Rotæ decisiones, nec non tot Doctorum autoritates, constanter affirmant, quasi possessionem juris presentandi acquisitam contra compatronos super pertinentia, contra illos possessores prodesse. Eandem tamen possessionem contra Ordinarium tractantem de libertate beneficii nullatenus suffragari, nam eadem possessio sibi ipsi videtur repugnare, cum una, & eadem res non debeat diverso jure censeri, l. cum qui ades, ff. de usucapionibus, capit. qui circa, de privilegiis.

Cui difficultati facile respondes, si consideras, quod potest quis justè possidere quoad unum, & injustè, & vitiosè quoad alium, l. fin. ff. de acquirend. possess. l. 1. §. fin. ff. uti possidetis, l. eodem titul. l. res alienas, Cod. de rei vendic. Marta. consil. 94. numero 2. Nogueroi. alleg. 31. numero 56. & 57. Ludov. Posth. de manuent. observ. 40. ex numero 109. Marefc. variar. resolut. l. 2. capit. 121. numero 6. Scaccia de appell. questionibus 17. limit. 6. membr. 4. numero 63. & 91. Nos, in tractat. de protect. Regia, 4. part. capit. 8. numero 97. Nam contra compatronos existentes in lite, & se defendentes justè iudicatur possessio: contra Ordinarium verò & libertatem beneficii justè injusta dicitur, cum contra Ordinarium, & libertatem beneficii non potuit acquiri, cum non fuerit in lite, nec de libertate beneficii aliàs controversum fuit ac sic nihil mirum, quod eadem possessio diversimodè operetur, quia ubi concurrunt diversa jura, & separata respectu diversarum personarum, eadem res potest diverso jure censeri, ut post alios Gonzalez ad regul. 8. de Alternativis, §. 8. proximalis, numero 65. & 70. Girib. ad constitut. Messanen. capit. 9. glos. 10. ex numero 5. Fofarius de substitutis, quest. 297. numero 24. ad numero 28.

ARTICULUS V.

Quasi possessio juris presentandi ad beneficium, seu capellaniam, nunquam transit in successorem, sive filium sive heredem, nisi iste postea illam actualiter apprehendat per presentationem admissam.

SUMMARIUM.

- 1 Tres instantie dantur, quarum quolibet destruit quasi possessionem presentandi, etiam supposita existentia juris patronatus.
- 2 Quasi possessio presentandi quantumcumque legitime acquisita per patrem, non transferitur in filium, etiam heredem.
- 3 Nisi ipse possessionem actualem apprehendat presentando in aliqua vacatione subsequuta.
- 4 Cum heredes facti sumus, omnia jura ad nos transeunt, praterquam possessio, que nisi actualiter apprehendatur, ad nos non transit.
- 5 Animus, quo retinetur possessio, extinguitur cum defuncto.
- 6 Quasi possessio presentandi non transit in successorem, ut in filium, etiam si ante statuto, ut possessio transferatur in successorem ipso jure.
- Quia tale statutum non admittitur contra Ecclesiam, nec in foro Ecclesiastico, ibidem.
- 7 Ex presentatione facta per filium non admissa, nulla acquiritur quasi possessio.
- 8 Actus quasi possessionis ad sui essentiam requirit, ut sortiatur effectum.
- 9 Actus presentandi, qui dedit causam liti, non est in consideratione.
- 10 Filia, que nititur presentationibus patris, post cujus mortem non presentavit, nihil agit.
- Etiam si ipsa filia se heredes sui patris probet ibidem.
- 11 Possessio patris alia est, alia possessio filia, etiam heredis.
- 12 Quasi possessio presentandi transit in successorem, si jus patronatus sit annexum dignitati, vel majoratui & de ratione.
- 13 Alia est possessio patris, alia filii.

IN articulo 4. antecedente protinus destructam reliquimus quasi possessionem juris presentandi ad hanc capellaniam oppositam per D. Joann. Mariam, & ab ea presentatum, tunc insuper alia tres instantie dandae sunt in hoc articulo, & in duobus articulis sequentibus 6. & 7. & ex quolibet manifeste apparebit, quod etiam supposito, jus patronatus ortum fuisse ab origine fundationis, (quod negatur) eadem D. Joannae quasi possessio nihil prodesse potest in capellaniam vacatione, ipsa namque prehendit patri suo acquisitam fuisse quasi possessionem ex duabus presentationibus, & sic in eandem, sive ut filiam, sive ut heredem transivisse, quae quidem praetextu vana est.

Nulla etenim in jure constantior, & probabilior regula est, quam negativa sententia in hoc puncto, communiter comprobata, & a nemine contradicta, quod quasi possessio presentandi ad beneficium, seu capellaniam quantumcumque legitime acquisita per antecessorem, non transeat, nec transferatur in successorem, etiam heredem, nec etiam in filium, nisi ipse successor, seu haeres per se postea possessionem actualem, & cum effectu apprehendat, presentando nempe ad beneficium in aliqua vacatione, presentatione admissa, & effectum sortita: & ut in uno, quamplurimos Doctores referam, accurate, & plenissime de hoc tractantem Ludovicius Posthium adduco in tractat. de maintenance, observatione 55. a princip. omnino ad longum, videndum, & signanter de quasi possessione presentandi ad beneficium legitime acquisita per Antorem, ut non transferatur ad successorem; ex numer. 23. cum multis sequentibus. quamplurimos allegantem Doctores antiquos, & modernos, ac insuper decem & sex decisiones Rotae, quae alias plures recitent, juxta text. in l. cum heredes facti sumus, omnia jura ad nos transeunt, praterquam possessio, que nisi naturaliter apprehendatur, ad nos non transit. ff. de acquirend. possession. Nam cum possessio animo retineatur, animus in successorem non transferitur, quia cum defuncto animus extinctus fuit & cum eo simul possessio extincta, ideo nulla remansit, quae transferri possit in successorem, sive filium, sive heredem, ad quod plura jura, Doctores, & Rotae decisiones videre est per ipsum Ludovicius Posthium dict. observat. 55. ex numer. 25. usque ad numer. 32. amplissime etiam in nostris terminis Cyacelinus controversar. capit. 107. ex numer. 25. cum sequentibus.

Quae constans doctrina aequaliter procedit, & operatur, etiam si ante statuto, aut lege mandante transferri possessionem defuncti in heredes, vel successores ipso jure: quia non admittitur contra Ecclesiam, & in foro Ecclesiastico: ut post innumerabiles penes Doctores, & decem septem Rotae decisiones, probat Posthium loco proxime citato, ex numer. 33. latissime Cyacelinus controversar. dict. capit. 107. ex numer. 32. & sequentibus.

Quomodo igitur poterit D. Joanna Maria juvenari possessione quaerita per patrem suum, cum ipsa pro se nullam apprehendisset in aliqua capellaniam vacatione, quae licet in praecedenti presentare tentaverit, non fuit admissa, sed potius expressè repulsa, & ab ea presentato jusse negata institutio constituto de libertate capellaniam, non subiecta, oneri patronatus; & ideo callata fuit de Ordinario assistente liti, & impugante illud jus patronatus, ab eoque provifus quiete capellaniam possedit usque ad obitum nemine contradicente, nec reclamante, ut videre est infra in articulo 7.

Cum actus quasi possessionis presentandi, ad sui essentiam, & validitatem praecise requirant, ut sortiti sint effectum, capit. querelam, de election. capit. consultationibus, de jure patron. plures per Vivian. de jure patronat. libr. 5. capit. 2. numer. 12. Ludov. Posthium de maintenance observat. 15. num. 8. Imò ista praesentatio D. Joannae dedit causam liti motae per fiscalem illi se opponenti pro libertate capellaniam, & actus,

- qui dederunt causam hui, non sunt in consideratione ad quam possessionem querendam, Posth. *observat.* 17. numer. 44. Alexand. Ludov. *decis.* 669. numer. 4 ubi O'iverius Beltraminus *litt. C.* adducit plures Rotæ decisiones concordantes.
- 10 Et ultra supra dicta non omittenda erit doctrina Cyarlini *dict. controver.* 107. tanquam aptissima nostro casui, ex numer. 25. in hæc: *In quo tamen possessorio D. D. Gaingnus bene probavit se possidere dictum beneficium, & D. Episcopum esse in quasi possessione conferendi illud: ita D. Julia male probavit, se esse in quasi possessione presentandi, quoniam ipse nunquam presentavit, sed tantum nititur presentationibus paternis, ut colligitur expressè ex ejus capitulis, de quibus in processu: & propterea cum ipsa nunquam presentaverit, non potest dici quod fuerit in quasi possessione presentandi, & sic non potest jvari beneficio mentionis, &c.* Quod ad longum prosequitur multis comprobans, videndus ex numer. 30. & 25. qui numer. 27. ita prosequitur ad immediatum calum nostrum, nec obstant presentationes à dicto ejus patre; cujus dicta D. Julia fuit hæres; dum ipsa nunquam habuerit usum presentandi, & possessio defuncti ad presentandum non transit ad heredem sine apprehensione, & actu facti, &c. adducit plura jura, plures Doctores, & Rotæ decisiones; & numer. sequentibus videndus, quia alia est possessio patris, alia filia, ut dixit Rota in una *Braur. de Gaiser.* 16. Junii 1604. coram Sacrao, ut apud Marquesan. *de commiss. appell. in poss. Salvian. part. 1. §. 2. decisio.* 43. numer. 2. fol. 1054. Cyarlyn. *dict. capit.* 197. numer. 29.
- 13 Præfati tamen limitant hanc regulam, & ejus doctrinam, ut non procedat, quando jus patronatus est annexum alicui dignitati, vel majoratui, quoniam cum dignitas possidet, cujus possessio non extinguitur per obitum possessoris dignitatis, & majoratus; semper remanet, & continuatur in ipsa dignitate, cujus nomine successor potest agere: ad latissimè cumulata per Ludovif. Posth. *dict. observ.* 45. ex n. 99. usque ad n. 102.

ARTICULUS VI.

Quasi possessio presentandi ad beneficium adquisita cum mala fide, (& multominus cum vera mala fide) ad nihilum suffragatur, etiam immemorialis.

SUMMARIUM.

- 1 Quasi possessio juris presentandi nunquam acquiritur cum mala fide, & n. 2.
- 3 Præscribens contra instrumentum, quod penes se habet, dicitur esse in vera mala fide excludente quasipossessionis acquisitionem, & numer. 4.
- 5 Presentato per existentem in quasi possessione presentandi cum mala fide, denegatur institutio.
- 6 Et datur presentato à vero patrono habente

jus in proprietate juris patronatus.

7 Habens scientiam foundationis disponentis in favorem heredis, & præscribens, ut gentilitium ob malam fidem; presentatio non probat.

8 De mala fide præscribentium quæcumque constiterit aut aliter de injusto principio appareat, etiam possessio immemorialis juris patronatus non suffragatur.

9 In materia juris patronatus ad observandam quasi possessionem presentandi, idem est contra de proprietate per instrumentum authenticum, quod per rem judicatum, vel confessionem partis.

Alio modo inexcusabilis probatur defectus, & totalis ruina quasi possessionis presentandi præsentæ à D. Joanna Maria, & patre suo; nam ut jus presentandi acquiri possit, inter cætera requisita, præcipuum, & magis essentialitiale est, bona fides; taliter ut hac deficiente, nunquam possit acquiri quasi possessio; copiosè per Vivian. *de jure patronat. part. 2. lib. 5. cap. 2. numer. 12.* melius, & latius, *cap. 4. numer. 30. cum sequent.* Garcia *de benef. part. 5. cap. 5. numer. 67. & sequentibus.* Gratianus *discept. cap. 310. numer. 78. & sequentibus.* Gorçalez *de alter. gloss. 45. §. 2. n. 53.* Posth. *de manut. cap. 32. numer. 27.* Merlin. *in decis. 870. numer. 21.* Sed sic est quod D. Joanna Maria, ejusque authores erga presentationes ad capellaniam hanc, non solum reperiuntur in mala fide, sed etiam in vera mala fide, ergo ab ea presentatus exclusus est ab institutione, quæ sibi jussè denegata fuit, destructa quasi possessione presentandi ob veram suam malam fidem.

Probatur manifestè, quia titulus instrumentalis foundationis [ex quo præcedebant patronatum gentilitium] semper penes eam, & patrem stetit, illique illum exhibuerunt, & presentarunt in litibus, & illo nitentur; ex quo non solum non constat de tali patronatu gentilitio, sed nec de patronatu aliquo relicto etiam hæredibus fundatoris, prout ad longum manet verificatum in articulo 3. & articulo 4.

Ex quo resultat vera juris resolutio, quod is, qui penes se habet titulum, & instrumentum, si vult præscribere contra contentum in eo, dicitur habere veram malam fidem, & non potest præscribere tanquam malæ fidei possessor; multis comprobant Petr. Barbof. *in rubric. Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum, ex numer. 341. usque ad numer. 348.* sequitur, & simul comprobant Castill. *in tract. de tertis. c. 26. ex n. 30.* apud quos plurima fundamenta in corroborationem videnda erunt hujus singularis doctrinæ.

Unde mirificè infertur, quod quamvis aliàs presentato per repertum in quasi possessione presentandi debeat regulariter fieri institutio, juxta dispositionem *cap. consultationibus, de jure patronat.* tamen quando constat de mala fide presentantis; negatur institutio per eum presentato, & datur presentato per habentem jus in proprietate patronatus, ut ex Lambertin. *de jure patronat. l. 2. part. 2. q. 3. art. 6. n. 8.* quando ex instrumento foundationis resultat jus pro proprietario, ut in terminis probat Rota apud Farinacium *in posthum. decis. 180. ex n. 1. & per totam, tom. 1. fol. 172.* ubi numer. 3. firmat hanc sententiam sæpissimè Rotam fuisse secutam: referunturque ibidem undecim

cim decisiones Rotæ pro securitate hujus verissimæ doctrinæ. Unde possessio præsentata à præsentato per D. Joannam Mariam undique invenitur annihilata, prorsus destructa, & sine effectu, & absque ullo impedimento est jus Ordinarii ad meram collationem, & liberam hujus capellanix provisionem.

7 Et ad prædicta, celebris est Rotæ alia decisio, penes Merlinum, 750. tom. 2. qua, ex n. 6. 7. & 8. ita determinat: *Verum quatenus etiam præscriptio probata fuisset, non suffragaretur Stephano: Tum quia Joannes tertius, à quo Stephanus jus suum deducit, sciebat, jus patronatus esse hæreditarium, & ad hæredes spectare; nam in presentatione anni 1581. dixit se presentare ex fundatione Lamberti, in qua expressè legitur, patronatum fuisse pro hæredibus præservatum, &c. quæ posita scientia, & mala fide, nullo modo jus presentandi præscribere potuit: Rota decis. 150. n. 5. part. 4. & dec. 373. n. 5. part. 5. recent. & coram bonæ memoriæ Cardinali Cavalerio, decis. 69. n. 7. ac decis. 91. num. 10. & 11.*

8 Et quod quodcumque constet de mala fide præscribentium jus patronatus, vel aliter de injusto principio appareat; immemorialis præscriptio, quantumvis legitime probata fuerit, nihil eis suffragetur; cum tunc cesset præsumptio, quam regulariter pro se habet immemorialis, traditur per Hierony. Gong. exactè tractantem, de alternat. gloss. 18. n. 48. & 49. Pia sequium in praxi nova Episcop. c. 5. nam. 7. Gloss. Riccium, in prax. fori Ecclesiast. resol. 129. quos refert Barbos. in tract. de offic. Episcop. tom. 2. alleg. 72. numer. 29.

9 Comprobatur ulterius, quod etiam data vera, & legitima quasi possessione in hac præsentata patrona eo ipso, quod per instrumentum fundationis apparet ad se non pertinere consanguinitatis jure, sed ad hæredes fundatoris, vel ad alium quemlibet, sua quasi possessio resolvitur: in hac etenim materia, ut scilicet constet de proprietate juris patronatus, ad excludendam quasi possessionem; idem est de illa constare per instrumentum fundationis, quod per rem judicatam, vel confessionem partis; ut per alias decisiones Rotæ comprobatur Merlin. decis. 450. ex num. 4. cum seqq. alii DD. & Rotæ decisiones allegantur ad hoc idem, inferius, articulo 14. num. penult. & final. Atque igitur justissimè denegata fuit institutio præsentato per hujusmodi quasi possessionem, de cujus mala fide evidenter apparet.

ARTICULUS VII.

Ordinarius repertus in ultimo statu conferendi capellaniam præfertur quibuslibet, etiam habentibus quasi possessionem quæsitam in antecedentibus vacationibus, ex quo justè denegatur institutio præsentato per eum.

Verba inepta sententiæ, quæ non conveniunt, nec justificantur ex Actis processus, delentur ab ea.

SUMMARIUM.

- 1 *Ultimus status pro Ordinario collatore interruptus quasi possessionem presentandi antecedentem.*
- 2 *Status ultimus Ordinarii attenditur, & præfertur cuilibet quasi possessori antecedenti.*
- 3 *Quæ si possessio, presentandi sicuti unico actu contrario amittitur.*
- 4 *Ordinarius acquirit quasi possessionem contra patronum, si constet eum censuisse beneficium tanquam liberum.*
- 5 *Sententia declarans beneficium esse libera collationis, à qua non fuit appellatum, bene probat.*
- 6 *Ex actu ultimo libera collationis, denegatur institutio presentato per habentem quasi possessionem antecedentem.*
- 7 *Sententia lata jure devoluto non parat perpetuum præjudicium quasi possessori, sed pro illa vice tantum.*
- 8 *Quasi possessio Ordinarii ex sententia lata jure devoluto non est perpetua, sed pro illa vice devolutionis.*
- 9 *Sententia negans absolute jus patronatus, applicatio provisionis facta postea Ordinario pariter debet esse absoluta, & sine limitatione aliqua.*
- 10 *Sententia negans jus patronatus, alia applicatione non facta Ordinario, tacite includit collationem Ordinario pertinentem de jure.*
- 11 *Beneficium esse juris patronatus, & libera simul collationis; Contraria sunt, quæ non concurrunt.*
- 12 *Juris patronatus impedimento sublato, beneficium recuperat libertatem ipso jure.*
- 13 *Verba judicis debent intelligi secundum mentem juris.*
- 14 *Sententia verba debent impropriari, ut rei de qua agitur, conveniant.*
- 15 *Et ne mutant substantiam rei.*
- 16 *Sententia verbum vitiosum, non conveniens actus processus, tanquam ineptum deletur ab ea.*
- 17 *Sententia recipit declarationem ex actis processus. Et secundum naturam actus intelligenda, etiam ejus verba impropriando ibidem.*
- 18 *Non omne verbum Iudicis in sententia prolatum vim sententiæ habet.*
- 19 *Iudex in sententia dicens, per hanc nostram sententiam diffinitivam, non ideo dicitur diffinitiva, si sui natura est interlocutoria.*
- 20 *Inepia Iudicis assertio in sententia, non est attendenda.*
- 21 *Iudex reservans in sententia sua personam taxationem expensarum, expresso nomine proprio, deletur, quia contrarium est juri.*
- 22 *Sapè supervacanea verba scribi solent sine virtute aliquid operandi.*
- 23 *Non nomen filium impositum actui, sed effectus actus, qui geritur, attendi debet.*
- 24 *Inhibitioni habenti effectus perpetuæ si à Iudice imponatur nomen temporalis, & supersessoria, non attenditur.*
- 25 *Devolutio capellanix non causatur, si præsentatus aliàs incapax dispensationis ostendat.*

22 De Libertate Beneficiorum,

26 Patronus laicus plures accumulativè presentans, si primus sit incapax, uni ex aliis institutio facienda erit.

27 Sententia applicans provisionem Ordinario ex causa devolutionis, qua ex actis non apparet, inepta causa deletur, manente dispositione illa.

QUando ex tot capitibus quasi possessio D. Joannæ undique impugnata, non maneret destructa, sed potius illæsa, & integra; adhuc insurgeret alia instantia, ex qua prorsus efficitur contemptibilis, si ultimum, & immediatum statum hujus capellanæ attendamus. Nam hæc quasi possessio (cui D. Joanna, & ab ea præsentatus inaniter innitur) interrupta remansit ex sententia contra se lata in proximè antecedenti vacatione, ex qua declaratum fuit, D. Joannam carere possessione ob defectum probationis, & quod nominatio Capellani pertinebat Dignitati Abbatiali, quæ suo jure utens, ad illam nominavit, & contulit D. Didaco Clavixo, qui adeptus est titulum, & possessionem quietam hujus capellanæ, qua usus fuit usque ad sui obitum, aliis adversis partibus non impugnantibus, nec appellantis à dicta sententia, nec ejus possessione data, sed patientibus eam transire in rem judicatam, prout constat ex actis illius vacationis huic processui accumulatis.

2 Ex quo sequitur, ultimum statum, & quasi possessionem omnino prævalere, & præferri debere cuilibet alterius anteriori possessioni, ad latè congesta per Ludovicum Posthium de *manutention. observation.* 71. & num. 50. cum multis seqq. & *observat.* 73. ex num. 1. Nam possessio juris præsentandi, sicuti unico actu acquiritur, unico actu similiter amittitur, ut ex aliis Vivian. de *jure patronat.* l. 5. cap. 4. num. 63. Ludovic. Posth. *observatione* 18. num. 49. Augustin. Barbos. *voto* 47. n. 212. & num. 205. l. 2. tom. 1. Et quia quasi possessio præsentandi amittitur, semel cassata præsentatione per Episcopum, Innocentius in cap. 2. num. 2. de *rescriptis*, Vivianus de *jure patronat.* l. 5. c. 4. n. 42.

3 Ordinaris quoque acquirit quasi possessionem contra patronum, si constat contulisse beneficium, uti liberum; Hieronym. Gabriel. *consil.* 185. l. 2. Vivianus *ubi proximè numer.* 55. Et sententia declarans beneficium esse liberæ collationis, si ab ea non fuerit appellatum, & ex actis justificetur, plene probat: Barbos. *voto* 112. ex num. 20. Quod utrumque verificetur in nostro casu, adest sententia declarans jus Dignitatis, non appellata, sed translata in rem judicatam, & executioni mandata, cujus justitia manifestatur, & justificatur ex actis hujus processus, & ex illi accumulatis; ex quibus notorie constat de jure Dignitatis, & de notorio defectu justitiæ partis adversæ, & ex mirabiliter comprobatis, art. 3. 4. 5. & 6. & in hoc 7. cum seqq. quibus nihil obstare ostensum fuit.

4 Et optime ad propositum conducit Rotæ dec. 444. num. fin. & ex num. 2. Ludovicii Posth. *post tractatum de manutention.* in hæc. De anno tamen 1577. viderat collatio Ordinarii capellanæ, tanquam de libera, que fuit effectuatæ, & erat ultima hodie per mortem provisi ab Ordinario capellanæ vacaverit, & sic ultimus status erat liberæ collationis ex his fuit conclusum Joannem Baptistam præsentatum, non esse instituendum, &c. Quæ

5

decisio videtur emanata pro hoc casu, & lite, de qua agimus in præfenti 7. art. ex qua simul contemnitur jus præsentandi præcedens, sed denegatur etiam institutio præsentato.

7 Arguit forsan adversarius, & dicit, adstringor solutionibus præcedentibus, ex art. 3. cum seqq. huic tamen contentæ in hoc 7. facile responderem, cum ex eadem sententia constet, non mansisse perpetuè interruptam quasi possessionem suam, cum nec condemnatio, nec applicatio juris conferendi fuit perpetua, & absoluta, sed limitata tantum ad illam vacationem, cum fuerit lata in causa, & casu devolutionis illius provisionis ad Dignitatem Abbatialem, ut expressè constat ex ejusdem sententiæ verbis, ibi: *Que devo de declarar, y declaro, que el derecho de presentar tota por esta vez à la Dignidad.*

8 Atque ideo illa quasi possessio Dignitatis fuit temporalis, & momentanea, quæ tantum duravit pro vita D. Didaci Clavixo ab Ordinario provisi, & pro illa vacatione dumtaxat, cum verbis sententiæ sit standum habentis ex sui naturâ strictam interpretationem, ex *vulgaribus.*

9 Cui facile satisficit, quoniam sententia à principio adjudicavit absolute provisionem Ordinario, cum absolute etiam neget jus patronatus omnibus illud prætendentibus, quia applicatio facta Ordinario (ad quem de jure pertinet beneficiorum provisio, cessante juris patronatus impedimento) debet correspondere absolute negationi juris patronatus: cum non deberet provisio capellanæ in ære manere in vacationibus futuris; sed devenire omnino ad eum, qui de jure potestatem habet beneficia vacantia conferendi: ad quod sufficeret sola negativa sententia juris patronatus, & ejus existentia, ut tacite includeretur pertinentia providendi ad Ordinarium, cui jus ad hoc assistit, quia exclusio unius ex contrariis, est inclusio alterius; l. cum Prætor. ff. de *judic.* l. *maritus* 11. C. de *procuratorib.* l. *quamvis*, C. de *pignor.* l. *ait Prætor.* §. *sed quod Papinianus ff. de minorib. text. in cap. nonne, de presumptionib.* quemadmodum contraria simul stare non possunt: prout foret, si beneficium esset juris patronatus, & liberæ collationis; ita per remotionem unius sequitur admissio alterius; l. si inter ff. de *except. rei judicata* l. *hæc verba*, ille aut ille, 124. ff. de *verbor. signif.* & uno admisso, removetur alterum *Surdus decis.* 24. num. 10. & *decis.* 92. num. 11. Gonzalez ad *regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 54. num. 24. & *gloss.* 57. n. 6. Gratian. tom. 5. *discept.* 891. n. 18. Et impedimento juris patronatus sublato, res redit ad suam primævam naturam, & libertatem, prout loquendo in jurisdictione Ordinarii recuperata sublato impedimento, scitu dignissima videnda erunt in *Commentariis nostris, de supplicatione ad Sanctiss.* 2. part. cap. 25. ex num. 37. cum multis seqq.

12 Quare ne hæc sententia sibi ipsi videatur repugnans, ex cap. *inter dilectos*, §. *ceterum, de fide instru.* vel interpretanda ad sensum juris, ut pro illa vice, non excludat cæteras vacationes futuras, cum non loquatur taxativè, quia verba Judicis debent declarari & interpretari secundum sensum juris, ad latissimè adducta per nos in tractatu de *protect.* Regia. 4. part. c. 10. ex n. 49. cum seqq. Et ne sententia iniqua, & injusta detegatur, ex eadem parte, *ibidem*, num. 50. Et de utroque

utroque latius in eadem 4. part. cap. 32. ex num. 62. cum multis seqq. Et impropriari debent verba, ut rei de qua agitur conveniant: §. nunc autem admonendi, ubi gl. verbo, dederint. Infit, quibus alienare liceat, vel non, l. si ve d, in principio. ubi glossa, Bartolus, & Bald. ff. locati, cap. constitutus, de Religios. domibz. Et verba ita intelligenda, ne mutant substantiam rei, l. cum
 15 falsa, C. de juris & fact. ignorant. Menoch. conf. 372. ex num. 18. Vel si velimus eam intelligere literaliter, & prout sonat verbum illud
 16 per esta vez; adeo ineptum est, ut à sententia sit delendum: nam prædictum verbum solum cadit super iudicio devolutionis, de qua nec ullum verbum tractatum fuit in illo iudicio, nec quidquam aderat in eo, ut verificari, vel cadere possit devolutionis sententia, ut ex actis exactè visis apparet manifestè; atque ideo quando in aliqua sententia reperitur aliquod verbum superfluum, vitiosum, non conveniens, nec applicabile actis processus, & ejus probationibus; tanquam ineptum à sententia deleri debet; cum ex eisdem ineptitudo detegatur. Hæc est Bartoli doct. ina, in l. demonstratio, in princip. quest. 7. num. 15. ff. de condition. & demonstr. Socin. in l. si quis in fundi vs abulo, n. 1. ff. de legat. 1. Cephal. in conf. 422. n. 14. Bertazzola in conf. civil. 60. num. 10. & ex num. 6. & seqq. ubi affirmat, quod ex eo, quod sententia recipit declarationem ex
 17 processu, & actis, quia sententia debet interpretari secundum naturam actus, super quo lata est, ubi alios allegat; etiam verba impropriando Craveta conf. 131. num. 7. idem tradit Menochius, in consil. 80. num. 44. & conf. 130. num. 33. quos sequitur Bertazzola dict. conf. 60. num. 7. plura per Ozacon decif. Pedemontana 64. num. 3. & seqq.

18 Unde fit, quod non omne verbum iudicis in sententia prolium vim sententiæ obtinet: ita per Capraquens. firmat Rota diversor. decif. 34. Conclusum, num. 12. versic. Et non omne verbum, part. 2. Cæsar. Contard. in l. unic. limit. 2. §. 5. n. 19. C. si de momentan. poss. Sigifmundus Scaccia de appell. l. 3. cap. 2. qu. 17. limit. 6. membro 9. num. 9.

Hinc optimè Felinus in capit. significavit, 19 de rescriptis, versic. Similiter; reddit exemplum, quod licet iudex dicat in sententia, per hanc nostram sententiam diffinitivam, non ideo dicitur sententia diffinitiva, si sui naturæ est interlocutoria; quem referens sequitur Craveta in consil. 186. num. 5. Magonius decif. Lucensi. 18. n. 28. & seqq. Benintendi decif. 79. n. 16. & 17. inter recollectas per Tamburinum post tractat. de iure Abbatiarum, optimè Rotæ decif. 639. ex num. 22. cum seqq. in recollectis per Posthium post tractatum, de manutent. quia substantia iudicii, non contextura verborum, attendi debet, ex Rotæ decisione, quam allegat, & Seraphino, & ex dict. decif. 639. num. 24.

20 Et quod inepta iudicis assertio in sententia nullum jus tribuat, nec ad aliquod sit attendenda probat Rot. in dec. 206. sub n. 7. Alexand. Ludovif. ubi alia ad idem allegatur decisio, quas secuta est Rotæ in decif. 115. sub num. 3. part. 1. in recent. teste Oliverio Beltramio. in annotat. ad Alexand. Ludovif. in dict. dec. 106. litera C.

21 Hinc si iudex in sententia reservavit sibi, & suæ personæ, expresso nomine proprio, expensarum taxationem, cum inepta sit reservatio, cum sit materia concernens jurisdictionem, & non

personam, deletur à sententia, & non attenditur, post alios Nos in tractat. de process. Regia. 4. part. cap. 12. n. 10. & 11.

Nam ut inquit Menochius in conf. 179. num. 21 20. sæpè supervacanea verba scribi solent, & itant sine virtute aliquid operandi, ex Jafon. in l. petens, num. 8. C. de pact. & in l. cum proponas, num. 3. C. de transact. Craveta conf. 80. n. 11. & aliis à Menochio citatis.

Et insuper, nam, ut dictum est superius, cum 23 dicta sententia à principio adjudicaverit absolute jus conferendi hanc capellaniam Dignitati Abbatiali, denegato jure patronatus, quo omninò convenit, & conforme est actis processus, quibus utrumque verificatum, & comprobatum apparet; si postmodum illam justam applicationem nominavit devolutionem, nullo modo cadentem, nec adaptabilem actis, nullatenus attendi, sed contemni debet; quia non nomen appositum, sed effectus, actus, qui geritur, attendendus est, l. insulam 6. ff. de prescriptis verbis, l. si uno. ff. eodem tit. l. in leg. 32. eodem; l. cum dotem 10. C. de iure dotium. quæ jura latissime exornamus post plurimorum allegationes, in tractatu de supplicatio. ad Sanctissimum, 2. part. cap. 7. ex num. 21. cum multis seqq. ubi ad nostrum propositum 24 accuratè comprobamus, quod quando inhibitioni iudicis habenti effectus perpetua, iudex attribuit nomen temporalis, & superfloriar; nullo modo sit attendendum nomen fictè à iudice impostum, sed effectus perpetuæ inhibitionis, quos operatur.

Voluit adversarius colorare hanc devolutionem, ad effectum applicandi verbum illud sententiæ ineptum, per esta vez: dicens Don Rodericum 25 de Valençuela, tanquam consanguineum proximiorum fundatrici capellanæ ad illam præsentasse D. Ludovisum Alonsum de Aranda, qui à Religione professus exierat, & factus incapax capellanæ, & ex hac incapacitate fuit causata devolutio. Quod in facto convincitur evidenter, quia ex processu constat, D. Ludovisum præsentatum fuisse habilitatum, & dispensatum à Sede Apostolica, cujus dispensationem exhibuit, & in processu præsentavit, quod etiam hodie patens est.

Et iterum ex alio capite convincitur affectata 26 devolutio, eo, quod D. Rodericus de Valençuela alios duos accumulativè præsentaverat, quo casu, quando adesset defectus in primo, uni ex accumulatis præcisè debebat fieri institutio constituto de jure præsentantis, ut abundè per Garciam de benef. 5. part. cap. 9. ex n. 211. cum seqq. Barbosa de officio Episcopi, part. 3. allegat. 73. n. 151. Vivian. de iure patronat. 2. part. l. 1. cap. 1. ex n. 1. Ex quo nulla aderat causa, ex qua induci potuisset devolutio; sed perpetua applicatio meræ collationis Ordinario, cum ex processu constabat, nullum adesse jus patronatus, cui possit attribui quasi possessio præsentandi, præsentata per dictum D. Rodericum; & propterea justè lata fuit sententia in favorem Dignitatis liti assistentis pro libertate Capellanæ, ad latissime comprobata superioris articulo 3. 4. & seqq.

Unde si totaliter apparet, nullam adesse in ac- 27 tis processus causam, ex qua deduci possit devolutio: verba sententiæ illam enuntiantis prorsus debent deleri, & non attendi, manente sententiæ dispositione illæsa, ineptitudine sublata, & detracta: argumento text. in l. 1. §. si ex fundo fuisset

fuiſſet aliquis ſolus hæres inſtitutus, valet inſtitutio, detracta fundi mentione, ff. de hæredib. inſtituend. l. ſi alterius 10. ibi Sabinus ſcribit, perinde habendum, ac ſi nec fundum, nec partes nominafſet, ff. eodem titul. l. ſi quis ita fuerit hæres inſtitutus ex certo fundo eodem titulo, l. quoties, C. de hæredib. inſtituend. quæ jura latè exornamus in *Labyrinth. creditor. 1. part. cap. 2. §. unic. ex n. 13. cum multis ſeqq.*

ARTICULUS VIII.

Instrumenta in judicio præſentata, ſi de falſo redarguantur, & non comprobentur; quaſi poſſeſſionem præſentandi non probant.

Antiqua tamen, ultra centum annos, à comprobatione excuſantur.

Instrumenta producta per ſententiam contrariam remanent perpetuò reprobata.

SUMMARIUM.

- 1 Instrumenta præſentata, & de falſo redarguta, ſi non comprobentur, nihil probant, & nem. 2.
- 3 Instrumenta antiqua, & ſi redarguantur de falſo, non egent comprobatione.
- 4 Requiritur ad hoc, ut ſint antiqua, quod excedant centum annos, aliter non excuſantur à comprobatione.
- 5 Inſtrumenti data, de falſo redarguti, non attenditur ad ejus antiquitatem.
- 6 Ex tempore, & data inſtrumenti antiqui deducendum eſt tempus, quo duravit litis.
- 7 Ad inſtrumenti antiquitatem plura ultra tempus requiruntur, remiſſivè.
- 8 Ut quaſi poſſeſſio præſentandi ex inſtrumentis probetur, debent eſſe clara, ut nullam patiantur contradictionem.
- 9 Instrumenta in uno judicio præſentata per contrariam ſententiam perpetuò manent reprobata.
Idem de confeſſionibus in eodem judicio factis, ibidem.

Cuncta, quæ hætenus ſcripta ſunt in deſtructionem quaſi poſſeſſionis juris præſentandi præſentæ à D. Joanna Maria, & per eam præſentato ad hanc capellaniam per tot articulos præcedentes, ſuperflua videntur, quando pars adverſa illa voluit probare per inſtrumenta ficta, & apparentia, duos nempe titulos præſentationis antèrius factæ à parte D. Joannæ Mariæ, quos ſtatim Fideiſcalis Dignitat's redarguens falſi, & falſo fabricator dixit, & inſtanter allegavit, pars autem adverſa redargutioni acquieſcens nunquam tractavit, nec diligentiam aliquam adhibuit, ad illa inſtrumenta comprobandum, & vera, & certa eſſe verificandum, merito timens, & effugiens difficultatem, & acre periculum imminens, nec ad comprobationem petiit à judice terminum, ut ex ipsis actis patenter apparet.

Ex quo præſata inſtrumenta confeſcuta fuere ſuam juſtam juris præſumptionem falſitatis, quæ

omnino impedit illorum fidem, ne facere poſſint aliquam probationem, juxta lib. 115. tit. 18. part. 3. ubi Gregorius Lopez; plures Doctores per Nogueroles allegat. 25. ex numer. 233. & cum Parladorio, Hieronym. Góngalez & aliis, Pareja de inſtrument. editione, tit. 1. reſol. 3. §. 3. n. 33. l. 1. fol. 33. Ex quo quaſi poſſeſſio juris præſentandi paterna, cui nititur D. Joanna Maria, remanet deſtituta omni genere probationis, eo quod huic, nec poteſt, nec debet ita maculata, & vitioſæ deferri, nec fides aliqua adhiberi.

Conviſta pars adverſa, volens effugere hoc inevitabile periculum, proſuſ, & radicitus evellens ſuam intentionem, ad debile remedium confugit, aſſerens, hæc inſtrumenta eſſe antiqua, & comprobatione non egere.

Quæ doctrina in ſe vera eſt: ſed non applicabilis caſui noſtro, nam ad hoc ut inſtrumentum de falſo maculatum excuſetur, & evitet comprobationem illius, requiritur eſſe antiquum, excedens centum annos, ut ex pluribus Doctores cum ſummis, probat & ſequitur Nogueroles allegat. 25. n. 255.

Hæc autem inſtrumenta, quando eorum data fides danda foret, quod eſſe non poteſt, cum eadem facilitate, quâ ea falſo fabricavit quiſquam, eandem potuit attribuere datam ſibi magis conducibilem, & quam magis voluerit, ac ideo ex eorum data, nullo modo probari poteſt antiquitas eorum, nam cum redarguantur de falſo, omnia in eis contenta infecta remanent, & falſitatis ſuſpicioni ſubjiciuntur; ad latè comprobata per eandem Nogueroles in dict. allegat. 25. numer. 455.

Adhuc tamen ex ipſorum inſtrumentorum data non deducebatur antiquitas jure requiſita, 6 nam data prioris inſtrumenti eſt anni 1558. quæ non aſcendit ad centum annos, ſed tantum ad octoginta, & unum: ex quibus adhuc deducendi ſunt viginti & octo anni, ex quo cæpit litigari, prout inferius in articulo 14. ex n. 12. latius apparebit: quamplura alia requiſita congeſſit Nogueroles loco proximè citato, quæ præciſè requiruntur præter tempus, quæ concurrant in inſtrumento antiquo ſimul ad hoc, ut excuſari poſſit à falſitatis oppoſitæ præſumptione, & à fidei inſtrumenti comprobatione; quæ omnia deſiciunt in caſu hujus litis.

Et inſuper, nam ut ex præſentationibus conſtare poſſit quaſi poſſeſſio præſentandi, præciſè requiritur, ut illæ ſint claræ, & tales, ut nullam patiantur contradictionem, ut per Hieronym. Góngalez in regul. 8. Cancellar. gloſſ. 45. §. 2. num. 38. cum ſeqq. & ex Rotæ deciſ. in Ticenti. benefic. 6. Februarii, 1637. firmat eadem Rota in deciſ. 1. verſ. Præterea ad effectum, inter recollectas per Dianam poſt tom. 8. fol. 547.

Et ultimo, quando dicta inſtrumenta effugerent tot repugnantia & manerent in forma probanti (quod toto corde negatur) adhuc pars adverſa eis uti non poſſet ad ſuæ quaſi poſſeſſionis inanis comprobationem; ad hunc etenim effectum fuerunt exhibita, & præſentata in antecedentis vocationis litigio: contra quæ lata fuit ſententia translata in rem judicatam [ut ſapè dictum fuit] ex qua quidem, eadem inſtrumenta remanſerunt perpetuò reprobata, atque etiam, omnes confeſſiones, in illo judicio emanatæ, enervatæ ſimul, & reprobata intelliguntur

guntur per sententiam in contrarium latam, juxta text. in c. subortam, de re judicata, illic. Nimirum si presatum Innocentii privilegium Alexandri judicio fuit presentatum, & ipse talis sententiam contra illud, intelligitur reprobasse, ubi glossa verb. reprobasse, ait: Tale instrumentum viribus vacuatum manere. l. jucius ff. de hiis qui notantur infamia, l. i. c. si ex falsis instrument. cap. dilectus, de ordine cognit. per quæ jura ita constanter affirmant innumerabiles penè Doctores relati & secuti per nos, in *Labyrinth. credit. part. c. 1. §. unic. ex n. 10. usque ad num. 14.*

non potest postea Prelatus juri patronatus illud subjucere.

17 *Dispositio qualibet sub causa, que creditur vera resolvitur & annullatur, si appareat falsi ex defectu consensus.*

ARTICULUS IX.

Libri visitationis, quibus enuntiatur jus patronatus & ejus pertinentia, nihil probant, & ex quibus requisitis ad judicium deserviant.

Enunciativa instrumenti nihil probat, postquam de enunciato dubitari, & controverti contingit.

SUMMARIUM.

- 1 *Quasi possessio patris non transfertur in ejus filiam heredem, qua actualem non apprehendit per se possessionem.*
- 2 *Visita. or. capellanie an possit approbare enunciativam factam à possessore dicente se ad presentationem alicujus eam possidere.*
- 3 *Ex libris visitationis enunciantibus jus patronatus ad aliquem pertinere, jus patronatus non probatur.*
- 4 *Libri visitationis enunciantes pertinentiam juris presentandi, probant inter ipsos compatronos, non tamen deserviant ad probandam juris patronatus existentiam.*
- 5 *Libri visitationis, ut faciant aliquod indicium pro existentia juris patronatus, que requirantur.*
- 6 *Enunciativa juris presentandi emanata à Capellanis visitatis, & non à Visitatore ipso, nihil probant.*
- 7 *Enunciativa emanata ab habentibus interesse, nihil probant.*
- 8 *Enunciativa nihil probant, quoties de enunciato contingit controverti.*
- 9 *Jus patronatus in aliquo instrumento enunciatum non probat, postquam de ipso patronatu oritur controversia.*
- 10 *Instrumentorum enunciativa nihil probant in quacumque materia, quoties de enunciato principaliter controvertitur.*
- 11 *Maximè si controvertitur enunciatum cum eo, qui intervenit in instrumento enunciante.*
- 12 *Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi jus patronatus enunciatum per visitatos.*
- 13 *Confessio Prelati attestantis aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, nec sibi, nec libertati beneficii præjudicat.*
- 14 *Si confessio Prelati emanavit absque causa cognitione, & n. 15.*
- 16 *Beneficium à sua origine creatum in libertate, Salgad. de Liberi. Benef. Tom. III.*

Instrumenta, quibus D. Joanna Maria nitebatur, ad probandam quasi possessionem presentandi ad patrem suum pertinuisse, prorsus reprobata remanent in artic. precedenti. Nunc tractandum de duabus partitis deductis ex libro visitationis, quibus per Capellanos hujus Capellanie visitatos enunciatum repetitur, se illam possidere ad presentationem duorum ascendentium D. Joannæ, ex quibus ipsa probare conatur pertinentiam juris presentandi, & ultra quod quasi possessio antecessorum non potest transire in successorem, qui ea se juvare non potest quando actualem per se non apprehendit, ut infallibiliter probatur superius, artic. 5. per totum.

Adhuc restat subvertere probationem juris patronatus deductam ex dictis libri visitationis partitis. Dum igitur Visitatores accederent ad visitandam dictam Capellaniam, & compellendum possessores ad complementum Missarum, unus dixit se illam habere ad presentationem Leonardi de Aranda: alius dixit, illam possidere ad presentationem D. Roderici de Valenguela: quos suos ascendentes dicit D. Joanna Maria, inferens ex hac enunciativa, quod cum Visitatores tunc non impugnarunt jus patronatus enunciatum, illi tacite assensisse, approbasse, & ratificasse videntur.

Sed vana est hæc intentio, cum constans, & vera resolutio sit: libros visitationis ad diversum finem destinari, & non ad examen juris patronatus, ideò quamvis in eisdem libris enunciatur, pertinere ad aliquos, non inde probatur jus patronatus, ut plurimi Doctores constanter affirmant, Riccius in *praxi Episcopali, part. 2. capit. 5. num. 7.* & Vivianus de *jure patronat. part. 2. l. 11. cap. 5. num. 19.* idem Riccius in *praxi fori Ecclesiast. resolut. 125. num. 2.* Molfesius in *summa Theolog. moralis; tractat. 6. cap. 5. num. 45.* Augustin. Barbof. in *pastorali, tom. 2. allegat. 72. num. 48.* Lotterius de *re beneficiar. lib. 2. quest. 13. n. 151.*

Quod solum procedere potest, dum tractatur de pertinentia juris presentandi ad illam probandam inter ipsos compatronos; non tamen respectu existentie juris patronatus, quod non controvertitur inter ipsos, ut latè probat *dec. 403. n. 1. & num. 7. & num. 8.* Merlin. *tom. 1. idem firmat idem Merlin. in decis. 689. ex num. 6. tom. 2.* In qua aliæ plures decisiones ad idem allegantur; ut secus sit quando ipsum jus patronatus controvertitur, ut statim probabitur.

Imò, & ad hoc ut libri visitationis inducant aliquod adminiculum, seu indicium juris patronatus, præcisè requiritur, ut fiat visitatio hac qualitate expressa, quod beneficium visitatur tanquam juris patronatus, & quod ista qualitas clarè exprimat in ipso visitationis libro, ita ut aliter liber ad nullam adminiculum probet, Barbof. *dict. alleg. 72. n. 42.* Lotterius de *re benefico. dict. qu. 13. n. 151.*

Quod totum deficit in hujus libri partitis, quibus dumtaxat fuit enunciatum jus presentandi per ipsos Capellanos visitatori, & non per visitatores ipsos, de quorum intentione non docetur, se visitare dictam Capellaniam tanquam de jure patrona-

26 De Libertate Beneficiorum,

patronatus, nec etiam scire juris esse patronatus prout in illis terminis probat elegans Rotæ decis. ut per Farinacium *in recent.* 333. n. 4. fol. 308. in hæc: *Minus visæ fuerunt obstare allegatæ assertiones Ordinariorum in antiquis visitationibus: quia aliqui ex Dominis dicebant si bene attendatur esse potius assertiones Rectorum Ecclesie ad interrogationes Ordinarii visitantis, &c.* Ex quo destruitur partitæ libri visitationis ab altera parte præsentatæ, cum in illis fiat tantum mentio assertionum Capellanorum voluntariè, & absque interrogatione visitoris factarum circa quod nihil operari potuerunt visitatores, & fictum, & incertum est, dicere, illis fuisse exhibitam foundationem, & titulos, de quo nullibi apparet, sed imò contrarium ex ipsis partitis testantibus de nudis, & simplicibus Capellanorum enunciationibus.

Et omiſſa constanti opinione, quod plures enuntiativæ non probant, nisi in antiquis, si non fuerint emanatæ ab eis, qui interesse habent, prout erant isti Capellani, quorum jus dependebat à jure præsentandi pertinente iis, qui eos præsentarunt, ut plurimi asserunt DD. & est videre per Augustin. Barboſ. *Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. num. 24. & 25.*

Tamen fortior est illa doctrina, ut enuntiativa nullo tempore probet, quoties de enuntiato principaliter dubitatur, & controversatur. Cum igitur in hac vacatione, & in antecedenti comparuerit Fiscalis Ecclesiasticus, contendens de libertate Capellanæ, & opponens nullum adesse, nec ab origine foundationis adfuisse jus patronatus, quod & verissimum est, & constanter probatum remanet in articulo 3. & articulo 4. latissimè: prorsus evanescit enuntiativa relata in libro visitationis, & de vento servit.

Hanc doctrinam, quod quoties de enuntiato principaliter controversatur enuntiatio nihil probat, nec proficit; ut loquendo in patronatu enuntiato in aliqua scriptura, postea principaliter controverso, probant Paul. Parisius *consil.* 94. num. 19. Petens *decis.* 381. num. 2. lib. 1. num. 19. Seraphinus *decis.* 1278. n. 3. firmat Rota in una *Firmiana Altaris* 20. Junii 1624. quam refert Vivianus, *post tractat. de jure patronat. decis.* 16. num. 13. fol. 23. idem firmat Rota in una *Constant. jurisdictionis* 16. Novembris 1607. inter recollectas per Ludov. Posthium *post tractat. de manutentiis. decis.* 438. quæ numer. 4. ita ait: *Tum etiam, quia enuntiativa non probant ubi de veritate enuntiatii contingit principaliter dubitari, Putens decis.* 381. n. 3. l. 1. fuit dictum in *Lucens.* 4. Martii, 1596. coram Illustriss. Cardinali Pamphilio, &c.

Quæ doctrina universaliter vera est in quacunque materia, ut instrumentorum enuntiativa nihil probet; quoties de enuntiato dubitari contingit & principaliter controversari, quæ est communis, & receptissima sententia, Riminald. Sen. *consil.* 480. numer. 12. volum. 3. Mazolius *consil.* 89. numer. 32. l. 1. Cephalus *consil.* 540. num. 34. ubi infinitos Doctores cumulat, lib. 4. Riminald. Jun. *consil.* 507. numer. 3. in 5. volum. Gabriel. *consil.* 40. num. 20. volum. 1. Francisc. de Ponte *consil.* 30. numer. 14. & 15. Bursat. *consil.* 80. numer. 23. Menoch. *consil.* 81. numer. 23. Surd. post plures Doctores *consil.* 5. num. 16. Raudens. *consil.* 25. num. 96. 1. 2. Gargarius *patrocin.* 5. num. 5. Mancinus *de Juramen. part. 4. effectu* 151. num. 1. Capicius *decis.* 71. num. 2. Cacherannus *dec. Pedemont.* 76. num. 12. Farinacius *decis.* 166. numer. 2. Mascard. post

alios *conclus.* 916. num. 14. Amplissima plura adducens exempla Genua *de verbis enuntiativis, lib. 1. quest. 4. per totam.*

Qui num. 13. hanc receptissimam opinionem multò fortius procedere dicit quando de enuntiato disputari contingit cum aliis, qui non interverunt in instrumento enuntiante; cum Riminald. Junior. *in consil.* 365. n. 19. & n. 20. tom. Quæ doctrina, & ampliatio quadrat nostro casui, cum capellania nec Ordinarius ad quem principaliter tangit defensio libertatis capellanæ, impugnatio juris patronatus, non interfuerint in visitationibus, & libri partitis, quibus jus præsentandi enuntiatum à Tertio, nullam potestatem habente.

Evacuata igitur fide partitarum libri visitationis, non est curandum de assertionem partis adversæ, inferri nempe approbationem, & consensum visitoris non impugnantis enunciationem juris præsentandi per Capellanos emissam: nam Visitor nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi, tangendi, nec se intromittendi super jure patronatus, vel præsentandi, cujus officium limitatum est, & tantum destinatum ad complementum Missarum & onerum à defunctis impositum operibus piis, & hoc extrajudicialiter, nulla adhibita causæ cognitione judiciali, sed absque figura judicii, ut probant Doctores superius adducti *ad principium hujus art. n. 3.*

Quod & efficacius patet: nam si confessio expressa Prælati affirmantis, aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere probationem; nec approbationem inducit, nec suæ Dignitatis, & libertati beneficii præjudicat; ut testatur Julius Vivianus *de jure patron. p. l. 11. c. 5. num. 23. & num. 25.* Lotterius *de re beneficiar. l. 2. quest. 13. n. 14.* & per Rotæ decisionem idem Lotterius num. 140. Quando scilicet eadem prælati confessio emanavit absque plena causæ cognitione, & extra contradictorium judicium, ut per eandem Rotæ decisionem notavit Lotterius *dict. quest. 13. d. num. 140.* & Vivianus *d.c. 5. ex num. 65.*

Quanto minus dicendum erit de Visitatore, qui nec expressè nec tacitè potest approbare, nec tractare de jure patronatus, & jure conferendi, ut ex sua taciturnitate valeat inferri consensus, & approbatio ejusdem obiter asseverati, & enuntiatum à Capellanis.

Et iterum, si capellaniam & beneficium à sua origine erectum in libertate, & absque jure patronatus, non potest ipsemet Prælatum ex post facto illud subicere juri patronatus, ut per Abbatem *in consil.* 160. n. 4. p. 2. Rochum de Corte, *de jure patronat. in verb. pro eo quod quest. 26. n. 34.* Staphileum *de litteris gratia ritul. juris patronatus prerogativis n. 3. & num. 4.* Gigas *consil.* 48. num. 21. & *consil.* 49. num. 26. Boërius *consil.* 4. num. 33. l. 2. quos refert, & sequitur Rota in una *Maceratensi beneficii* 5. Julii 1610. apud Farinacium *dec.* 311. n. 3. part. 2. *recent.* Barboſ. *de offic. & potest. Episcopii, allegat.* 70. à n. 35. Quando igitur minus poterit Visitor [etiam si potestatem ad tractandū de jure præsentandi haberet] consentire in jure patronatus hujus capellanæ, quæ ab origine suæ foundationis fuit creata in libertate, & absque onere juris patronatus, ut latè fundatum, & comprobatum remanet superius, *art. 3. per totum.*

Sed quando approbatio, & consensus Visitoris, sive tacitus, sive etiam expressus foret capax ad consen-

consentiendum, & assentiendum assertionibus Capellanorum, credens veras esse; apparendo h. d. e., illas fuisse falsas, & nullum jus patronatus adfuisse; visitatoris præsentata approbatio sub illa credulitate præstita resolvitur, & annullatur ex defectu consensus, nam consensus, & approbatio, & quælibet alia dispositio facta, & inducta sub aliqua causa, quæ creditur, & supponitur vera, quotiescumque postmodum detegitur falsa, resolvitur, & annullatur ex defectu consensus, qui non fuit adhibitus causæ veræ existentis, juxta text. capitalem, in l. post divisionem, C. de juris, facti ignorant. lib. 3. §. subtilius ff. de conditionib. & demonstrat. l. qui putat ff. de acquirend. hereditat. abundè videre est per Nos, in Labyr. cred. 2. part. c. 10. ex n. 20. cum multis seq. & latius 3. part. c. 2. ex n. 88. cum seq. quoniam actus gestus sub falsa credulitate non tenet, sed vitiatur, Socius Junior. conf. 89. n. 23. Boëtius conf. 15. n. 52. volum. 3. Surd. conf. 107. n. 15. Nos dict. c. 10. ex n. 41. & seqq. Et ideo consensus tacitus, vel expressus Visitatoris quantumcumque potestatem ad id habeatis, & credentis assertiones Capellanorum esse veras, post falsas detectas, nullius foret momenti.

ARTICULUS X.

De differentia, quoad successionem inter jus patronatus hereditarium, & gentilitium.

Præstendens jus patronatus hereditarium, tanquam gentilitium, nec potest obtinere in hereditario, ob non deductam in judicio hanc causam aut ob hujus qualitatis defectum: nec in gentilitio, quia in fundatione non legitur scriptum.

SUMMARIUM.

- 1 Jus patronatus legitime ab origine creatum, duplicis generis est; hereditarium, aut gentilitium & n. 1. 3. & 4.
- 5 Jus patronatus hereditarium legitime creatum juris dispositione adquiritur heredibus fundatoris, etiam nulla eorum facta mentione.
- 6 In jure patronatus hereditario, alius cui deficit qualitas heredis, succedere non potest.
- 7 Filius, qui heres non est, non succedit in patronatu hereditario.
- 8 Jus patronatus gentilitium illud est, quod fundator expresse reliquit sua familia.
- 9 Et tunc succedit proximior consanguineus de familia.
- 10 Qualitas juris patronatus hereditarii est naturalis, & à jure inducta.
- 11 Qualitas juris patronatus gentilitii est accidentalis ad nutum fundatoris.
- 12 Jus patronatus in dubio potius præsumitur hereditarium, quam gentilitium.
- 13 Nisi contrarium clarè pateat ex tenore fundationis.
- 14 Jus patronatus simpliciter creatum, nulla persona vocata fundari, & ejus heredibus acquisitum intelligitur.

Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.

- 15 Ad juris patronatus qualitatem agnoscentiam, tenor scripturæ fundationis erit attendendus.
- 16 Clausula fundationis hujus capellania inseritur.
- 17 Jus patronatus hereditarium esse, & gentilitium contraria sunt.
- 18 Ad judicii determinationem attenditur causa, & qualitas, ex qua quis jus suum deducit.
- 19 Jus patronatus non ortum à principio fundationis heres fundatoris consequi non potest, cum non reperiat hereditate.
- 20 Heres præstendens jus patronatus hereditarium, non deducens, nec probans qualitatem heredis, succumbit.
- 21 Sententia fieri nequit super causa non deducta in judicio.
- 22 Jus patronatus hereditarium præstendens tanquam consanguineum proximior, ac si fuisset gentilitium, non potest obtinere.
- 23 Habens jus utile, & efficax, quo omisso egit ex alio inutili, nec ex isto, tanquam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtinere.
- 24 Maritus, qui uti legitimus administrator uxoris potuit agere, & egit tanquam ejus procurator carens mandato, ex nulla qualitate obtinet, & n. 25. & 26.
- 27 Agens ad jus patronatus hereditarium, tanquam gentilitium ex causa consanguinitatis, nec potest obtinere in hereditario, si qualitate heredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilitium deficit.

Quando vellemus supponere, hanc capellaniam à sua origine fuisse creatam cum onere juris patronatus, & non ut liberam (quod falsum foret ex invincibiliter deductis superius in articulo 3. per totum) adhuc impossibile foret, dictam D. Joannam potuisse obtinere, nec in lite vacationis proximè, & immediatè antecedentis, in qua præsentavit; nec in ista hujus ultimæ vacationis; eo quod aggressa fuit unam viam absque exitu, & unam causam, & actionem admodum exasperatam.

Præstendens fuit ab ipsa D. Joanna, & suis authoribus, præsentasse ad hanc capellaniam ea causa, tanquam proximior sit consanguinea fundatoris, ex qua causa impossibile erat obtinere, nec illam, nec alios, qui huic causæ, & juri comparantes nitentur. Ad cujus evidentiam supponi debet.

Jus patronatus creatum, & formatum cum consensu, licentia, & approbatione Ordinarii Ecclesiastici (ita ut aliter, nec creari, nec formari possit, nec acquiri, ad tradita post quamplurimos Doctores, per Barbof. in Pastoralis, alleg. 70. ex num. 2. & Nicol. Garciam de benef. p. 5. c. 9. ex n. 171.) dupliciter consideratur. unum hereditarium, alterum gentilitium, sive familiæ relictum, expressa hac qualitate: ex Doctoribus mox citandis.

Hereditarium jus patronatus legitime creatum tacite acquiritur fundatori capellaniæ, suisque heredibus propriis, seu extraneis, quamvis eorum in fundatione, nulla mentio facta sit, cum à jure tacite sint vocati ad juris patronatus successionem [fundatoris voluntate non refragante] ad quod alius, qui careat heredis qualitate succedere

28 De Libertate Beneficiorum,

succedere non potest, *Clementin. plures, de jure patron. c. 3. de jure patron. plurima DD. per Barbos. de univers. jur. Ecclesiast. l. 3. c. 12. ex n. 20. & in pastorali, 3. part. allegat. 71. num. 3. Nicol. Garcia, ubi proximè, ex n. 62. Lotterius de re benef. l. 2. qu. 11. ex num. 3. cum seqq. & optima decis. Rot. penè Farinac. in posthumis, tom. 1. dec. 265. num. 2. & 3. & præter hos DD. plurimos alios cumulat Vivianus de jure patronat. l. 4. cap. 2. ex num. 1.*

7 In tantum, quod nec filius admittitur ad hanc successionem, de deficiente sibi qualitate hæredis, Vivianus de jure patronat. l. 1. part. l. 4. cap. 2. ex n. 8. cum seqq. & num. 41. & 42. Beroius de jure patronat. in Rubric. num. 22. quod etiam explicat post Lambertin. & alios Covarr. l. 2. variar. c. 18. n. 2. vers. Secundo hinc evidenter, quos refert, & sequitur Lotterius de re benef. l. 2. qu. 11. num. 28.

8 Jus autem familiare, & gentilitium illud est, quando fundator extra jus commune, expressè illud relinquit suis consanguineis generationis suæ, quo casu succedit proximior ejus, ut ex aliis comprobatur Barbos. dicto c. 12. ex num. 20. cum sequentibus. Lotterius l. 2. dist. quest. 11. ex n. 3. cum seqq.

9 Vivianus de jure patron. l. 4. cap. 2. ex num. 28. cum seqq. & l. 1. part. l. 1. cap. 3. num. 29. Massobrinus in praxi habent. concurs. ad vacat. parochial. preludeo 7. dubio 21. n. 54. Rota penes Farinacium in posthumis t. 2. dec. 290. n. 1. 2. & 3.

10 Et cum qualitas juris patronatus hæreditarii sit naturalis & à jure inducta, ut ex plurimis

11 per Rotam penes Farin. in posthumis, tom. 2. decis. 287. num. 1. ubi alie decisiones ad id allegantur, qualitas autem juris patronatus gentilitii sit accidentalis ad nutum fundatoris; stante quod clausula foundationis sit dubia, ex qua non clarè deduci possit, an jus patronatus sit hæreditarium, an

12 gentilitium; in dubio intelligendum erit esse potius hæreditarium, & non gentilitium, cum præsumatur fundator, se velle conformare cum juris communis dispositione, nisi aliud contrarium clarè, & apertè constet ex foundationis tenore, quamplurimos Doctores, &

13 Rotæ decisiones ad idem cumulant Barbos. de jure univers. Ecclesiast. lib. 3. cap. 12. quest. 12. n. 20. 21. & 22. Rota penes Farinac. in posthum. tom. 1. decis. 492. num. 7. ex Cardinal. Lambertin. & Covarruv. Rotæ decis. 682. num. 7. in recent. Farinacii tom. 2. quamplures Doctores refert eadem Rota ibidem, decis. 707. numer. 8. Rota decis. 94. penes Merlinum lib. 1. quæ num. 1. ita ait: Resolutum fuit, jus patronatus esse hæreditarium, sed transitorium ad quoscumque hæredes, ubi de fundatione contrarium non doceatur, c. i. e. cum saculum, & ibi Panormita. n. 34. de jure patronat. Clement. plures, ubi Cardinalis, quest. 6. & Ancharan. num. 7. & 11. eodem titulo Lambertinus de jure patron. 2. part. l. 1. quest. 2. nu. 15. Covarruv. variar. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Gabriel. conf. 196. num. 5. l. 2. Rota decis. 707. num. 8. part. 1. & dec. 756. num. 1. p. 2. recent. ut fuit resolutum in Urbinatensi beneficii 28. Januarii 1613. coram Ubaldo, & in Florentin. Canonatus 25. Maii 1616. coram Reverend. D. Buratto, &c.

Unde inferitur per necessariam consequentiam, quod quando super hac capellania daretur 14 jus patronatus ex sua origine (quod negatur)

hoc præcisè deberet esse hæreditarium, & non gentilitium, seu familiare, cum ex tenore instrument. foundationis, non solum reperitur expressa vacatio familiæ [prout requirebatur ex hætenus comprobatis] sed nec alterius personæ; quo casu includitur persona fundatoris, & ejus hæredum ut dictum est supra, numer. 5. quando simpliciter fuit questum; ita in iis terminis probat Vivianus de jure patronat. lib. 4. cap. 2. ex num. 3. qui num. 4. ita ait. Si in instrumento foundationis nihil apparet de personis vocatis ad jus patronatus, sed simpliciter constat esse erectum; tunc ea mente præsumitur erectum, ut ad illud non admittantur alii, quam hæredes fundatoris, ea ratione, quia stipulando aliquis pro se, intelligitur etiam pro suis hæredibus, quamvis de illis nulla facta fuerit mentio, &c. ubi aliis fundamentis prosequitur.

Et cum ad cognoscendum qualitatem juris patronatus, sit præcisè attendendus tenor scripturæ foundationis, ut clarè indicant Doct. & Rotæ decisiones paulò antea allegatæ, & alii plures quos ad idem adduximus supra art. 3. num. 11. & insuper docet Rota penes Merlinum, dec. 121. quæ n. 4. ita ait: Quoniam objectum procederet provisionis si constisset de contrario statu anteriori, & num. 5. ibi: Præsumiturque non constito de contrario, statum antiquum & de præterito beneficii esse similem ultimo, & num. 6. ibi: Nec contradicit decisio in Neapolitana 6. Decemb. 1615. coram Em. nuntissimo Cardin. Verospio, quia ibi ex publico instrumento foundationis apprebatur, quod illa capellania erat simplex administratio bonorum, non autem beneficium, collativum, &c. Atque ideo ut manifestè appareat nullum jus patronatus gentilitium adesse in hac capellania [nec etiam aliud] conveniens erit clausulam foundationis ad litteram inserere.

Clausula Foundationis.

Mando, que por quanto yo tengo de mi hijo Pedro Monte, que Dios aya, los bienes que le perenecieron aver de su padre, que Dios aya, que dellos, y de los mios, que se haga toda la hazienda un cuerpo. Y el quinto de todo ello se de para una Capellania: è mando, que saquen dello la pia causa demi anima, è mandas è lo otro, que lo den al Capellan que serviere la dicha Capellania, &c.

Et cum hoc jus patronatus (supposita illius existentia à principio) 17 debeat esse hæreditarium, miserè partes adversè lapsæ sunt, illud præcedentes tanquam gentilitium, quod est omnino contrarium, ut ex Baldo, & alia Rotæ decisione dixit ipsa Rota in d. dec. 287. num. 6. in posthumis Farin. Atque idè improbè poterat D. Joanna obtinere in vacatione immediatè antecedente, nec in ista obtinere, sed jus, & ejus desiderium fuit contemptum, & exclusum, cum in clausula foundationis nulla legebatur vacatio familiæ, nec etiam alterius personæ, sed simplex capellaniam 18 fundatio: quoniam ad judicii determinationem non attenditur nisi illa causa, & qualitas, ex qua quis jus suum dicit in eo, & ex qua agit, prout alius probabitur statim.

Adstringatur magis discursus iste, & supponatur 19 jus hæreditarium; & supponamus etiam, dict. D. Joannam Mariam, & ejus patrem esse filios, & descendentes fundatricis, & ejus hæredes (cum verè

verè non sint, solum enim prætendunt probare descendentiã ex quodam transversali ejusdem fundatricis, quæ decessit absque filiis, & descendenti- bus;) Adhuc foret impossibile de jure eos obtinere in illis litibus, nec uti hæredes, nec uti consanguineos proximiores. Tum quia in hereditate fundatricis nullum remansit jus patronatus, quod non erat creatum, & certum vivente illa ex defectu consensus Ordinarii, nec etiam fundatrici acquisitum; quapropter per consequens nullum jus patronatus aderat, quod possit in hereditate reperiri, ut *supr. art. 3. per tot.* & signanter de hoc, ²⁰ *num. 23.* Tum etiam quia quando aliquod jus patronatus mansisset in hereditate fundatricis, nec ipsa D. Joanna Maria, nec ejus pater, nec ascendentes, hæredes fuerunt ejusdem, & quando fortè fuissent [quod negatur] nec ipsa, nec ejus pater ad allegarunt in hoc, & antecedenti iudicio, nec unquam hæc qualitatem deduxere, & ex qua nunquam potuerunt obtinere, sed succumbere debuerunt cum præcisè debeat attendi causa & qualitas, ex qua quis agit, & deducit in iudicium: ut sunt jura expressa in *l. filius, qui patris 42. ff. de bonis libertor. l. si pater. §. qui duos*, ibi: *Facit etiam hoc quasi quilibet, non quasi avus, ff. de adoptionibus, l. debitor. §. fin. ad Trebellian.* ibi: *Quia non quasi mater ex facto accepit. l. tutor petitus, §. quæ tutoribus, ff. de excusatio. tutor.* ibi: *Cum iudicium patris, ut filius, non ut tutor promeruerit, l. profectitia, §. Papinianus ff. de jure dotium, illic: Magis eum quasi patrem, quam quasi curatorem fecisse videri, l. qui duos, C. de conjugend. cum emancipat. lib.*

²¹ Unde fit, quod sententia ferri nequit super non deductis, nec petitis in iudicio, *l. fin. C. de liberali causa, l. fin. C. de fideicommissur. libertatib.* & ibidem Bald. Cephal. *cons. 136. n. 14.* Cavalcan. *decis. 23. n. 11.* D. Valençuel. *Velasq. in cons. 26. num. 43.* Scaccia *de appellationib. c. 2. quest. 11. n. 33.* cum sententia debeat esse conformis libello, *l. non omnis, ff. si certum petat. Cap. licet, Heli de simonia.*

Nec etiam potuerunt obtinere ex causa, & jure propinquitatis, & consanguinitatis, quod solum deduxerunt, & proposuerunt, & cui nituntur: nam hoc jus semper fuit inutile, & vitiosum, & contrarium clausulæ foundationis, prout ex ea hæcenus fuit ostensum.

²³ Unde in illam labuntur constantem doctrinam, quod quando quis habet unum jus utile, & legitimum; ex quo potuit justè agere, & obtinere, si eo omisso, & neglecto aliud inutile, & inefficax deducit in iudicium nec potest ex isto, tanquam inutili obtinere; nec ex illo utili quod tunc habebat, quia eo non fuit usus, nec in iudicium deduxit, juxta text. singularem in *l. 3. §. sed si fortè ff. judicatum solvi*, singulariter probant Ludovic. Romanus in *cons. 446. & cons. 496. dubio 10.* quem sequitur Maranta *de ordine judicior. 4. part. distinct. 16. n. 17. fol. mihi 242.* Tiraquell. *de retractu linager. §. 10. glossa unic. n. 6. & 7. fol. 173.* & in noviori impressione. *fol.*

²⁴ 347. ubi multa exempla adducit, quod quando maritus tanquam talis, cum sit legitimus administrator, potuit comparere in iudicio, & eo jure, & qualitate omissa, comparuit tanquam procurator uxoris, qui in rei veritate carebat mandato: processus, & iudicium nullum redditur, nec sanabitur ulla alia via legitimæ administrationis, & sibi imputet agendo alia qualitate, & causa qua carebat, *Salgad. de Libert. Benef. Tom. III,*

& loquendo in conjuncta persona: idem etiam tradunt Bald. & Sylvester in *l. r. ille, column. 1. vers. Uterius opinio*; Sylvester. *column. 2. vers. Oppono, quo etiam*, & ibidem Anton. Alexand. *C. de procuratorib. per ea quæ notat Glossam l. si filius, in gloss. ultim. ff. qui suis de coartur*, ipse Bald. in *cap. nonnulli, col. 2. vers. Nota, si quis optorat*, & ibi Barbatia: Felinus *column. 14. vers. Limita secundo de rescript. Bald. in cap. ex parte Decani, column. 3. versic. Quod si conjuncta*, Alexand. & Jai. in *l. exigendi, ille, column. 2. in ultima fallentia, ille, col. 3. in 6. fallentia*, *C. de procuratoribus*, quos omnes congerimus, & ad idem sequimur in *tractatu de protection. Regia, 4. part. cap. 8. ex num. 270. cum seqq.* Et iterum, quando quis habet jus utile, & legitimum ad agendum & agit ex alio jure, & causa inutili, actus non sustinetur ex utili tunc existente: sed vitatur ex jure inutili, quo fuit usus; abundantissimè Nolsmet, in *Labyrinth. 26 creditor. 2. p. c. 13. ex n. 33. cum multis seqq.* & accuratius, in *tr. de supplicat. ad Sanctiss. 2. part. c. 12. ex num. 25. cum seqq.*

Igitur, quantumcumque daretur casus existentia juris patronatus hæreditarii in hac capellanæ fundatione, & D. Joannæ Mariæ, suisque prædecessoribus, tanquam hæredibus fundatricis pertinere; cum ipsa, nec pater suus in hac lite, & præcedentis vacationis, hæc qualitate, & jure utili non fuerunt, nec illud in iudicium allegarunt, nec deduxerunt unquam [quo re vera carebant, ut superius tactum fuit] sed solum allegaverunt, & nisi fuerunt juri consanguinitatis & proximitatis, respectu, & indicenti jus patronatus gentilium, & familiare, relictum consanguineis ipsius fundatricis, nunquam potuerunt obtinere in præfatis litibus; non ex qualitate, & causa hæreditarii, quia illam nunquam in iudicium deduxere, imò illa profus carebant: non ex qualitate patronatus gentilium, ad quam se restrinxerunt, quia inutilis, & vitiosa est, & omnino aliena à mente, & litera instrumenti foundationis, & profus improbabilis, prout ex argumento cornuto *hoc art. 10.* adnotatur evidenter.

Quæ omnia superflua sunt, cum hujus capellanæ fundatione nullum adfuit jus patronatus à sua origine, nec hæreditarium, & multo minus gentilium: sed pro majori justificatione illud supponitur.

ARTICULUS XI.

Ad jus patronatus hæreditarium si fuit præsentatum tanquam gentilium per consanguineos proximiores, familiare præsumitur, dum de fundatione contrarium non apparet.

At semper quod ex fundatione docetur hæreditarium, & non gentilium esse, reducitur ad suum statum originalem, qualibet quasi possessione antiqua contraria non refragante.

SUMMARIUM.

1 Jus patronatus hæreditarium ex observantia subsequenti præsentandi per consanguineos proximiores

- miore presumitur gentilitium.*
- 2 Si ex fundationis tenore apparet esse hereditarium, ad eam qualitatem reducitur, plurimis presentationibus contrariis non obstantibus. *Vel etiam è contra, ibidem.*
 - 3 Alienatio rei Ecclesie minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos pacifice possideatur, presumitur beneplacitum S. A. intervenisse.
 - 4 Sed ista presumptio solum durat interim, quod de contrario non appareat ex instrumenti inspectione.
 - 5 In unione beneficiorum post tringinta annos, cum quietà possessione, consensus Capituli presumitur intervenisse.
 - 6 Constitio per instrumentum unionis non intervenisse consensum Capituli, presumptio cessat, & unio resolvitur.
 - 7 Presumptio cedit veritati.
 - 8 Jus patronatus, quam plurimis annis possessum à consanguineis tanquam gentilitium, constituto ex instrumento fundationis esse hereditarium, pluries reduxit Rota ad suam qualitatem primævam.
 - 9 Si patronatus est hereditarius, nunquam alius, tanquam consanguineus admittitur.
 - 10 Quasi possessionem centum quadraginta annorum presentandi ad beneficium per consanguineos rejecit Rota, constituto ex fundationis instrumento, esse juris patronatus hereditarii & non gentilitii, & n. 11.
 - 12 Semper, quod ex instrumento fundationis appareat beneficium fuisse exiura cum libertate, nec immemorialis quasi possessio contraria suffragatur.
 - 13 Jus patronatus gentilitium possessum tanquam hereditarium constituto ex fundatione esse gentilitium, quasi possessionem contrariam contempserit Rota, & n. 14.
 - 15 Possidendi animus applicatus ad rem cum sua qualitate, hac deficiente, non remanet subiectum cui applicetur illa possessio.
 - 16 Diversa est possessio rei qualificata, alia, & diversa possessio rei simplicis sine qualitate.
 - 17 Constituto de non qualitate rei, quam sub qualitate quis erroneè possidebat, nullam ei jus ex tali possessione queritur.
 - 18 Res qualificata diversæ naturæ, & speciei est, cuius simplex.
 - 19 Qualitate rei possessu extincta extinguitur possessio, & nec transit ad simplicem tanquam rem diversam.
 - 20 De una quasi possessione unius rei non bene inferatur ad aliam rem diversam.
 - 21 De una re ad aliam possessio non migrat.

QUAMVIS verum sit quod jus patronatus hereditarium ex observantia subsequuta ad illud presentandi per consanguineos proximiores, presumatur gentilitium, & familiare, ut per Noguierol. allegat. 28. n. 34. ex Viviano, & Cyarino. Hoc procedit & tantum locum habet interim dum ex fundationis instrumento non docetur, & apparet contrarium.

At verò semper, quod ex ea constat veritas, non esse familiare, sed hereditarium, vel è contra; jus ipsum patronatus reducitur ad suam primitivam naturam, quam alterare non possunt quamplures presentationes contrariæ antecedentes, prout pluries determinavit Rota in his terminis, allegans plures Doctores, de quo supra

articul. 3. & articul. 4. latè adducuntur.

Ultra quæ, ulterius de hoc particulariter hinc tractandum, & comprobatur exemplo alienationum bonorum Ecclesie, quæ minus solemniter fuisse alienata, si per tringinta vel quadraginta annos pacificè possideantur; presumitur intervenisse beneplacitum Sedis Apostolicæ. Sed hæc presumptio solum durat interim dum de contrario non docetur. At si ex instrumenti tenore, & inspectione contrarium apparet, evanescit presumptio, Bellacomba tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 14. num. 229. Menochius de presumptionib. lib. 3. quest. 132. num. 79. Mascardus de probationib. conclusio 1140. n. 25. & concl. 232. à n. 33. Peregrinus de jure fisci, l. 6. tit. 8. nu. 25. Gratianus disceptat. forens. cap. 268. n. 4. Valascus consultat. 161. num. 20. Caldas Pereira de emptio, & venditio. cap. 34. num. 40. latè Barbol. in pastoral. t. m. 2. allegat. 9. n. 72. & 73.

Quod alio simili comprobatur. In unione beneficiorum requiritur consensus Capituli, qui consensus post tringinta annos possessionis, & observantia presumitur intervenisse, ista tamen presumptio tamdiu durat, quandiu ex instrumento unionis contrarium non apparet, postquam autem ex eo constiterit talem consensum non intervenisse; presumptio cessat unio redditur nulla, & beneficium unitum recuperat suam priorem libertatem, & statum, Craveta de antiquitat. tempor. 3. part. sect. on. 1. limitat. 7. num. 26. Cacharannus decis. Piedemontana 273. Petrus Surdus de aliment. tit. 8. privilegio 22. num. 10. Nicol. Garcia de benef. part. 12. cap. 2. n. 188. & 189. Vivianus de jure patronat. 3. p. l. 14. cap. 5. ex num. 54. & seqq.

Nam postquam de veritate apparet, nihil est de presumptione curandum, quia presumptio cedit veritati, l. nuptura filio, ff. de jure dotum, l. fin. in principio ff. de eo quod met. causa. l. cum de indebito, ff. de probationib.

Sed accedendo ad terminos individuales nostri presentis casus, elegantissima est Rotæ decisio, penes Farinac. 53. in recent. fol. 44. tom. 1. qua adducuntur plures Doctores, & alia duæ Rotæ decisiones loquentes in eodem casu, in qua per multos annos antecedentes quidam Duces, possessores unius status, & majoratus, tanquam descendentes legitimi à fundatore cujusdam capellanæ, ad eam presentabant: at ultimo possessori, volenti continuare quasi possessionem quaesitam à suis antecessoribus; & presentanti, tanquam status legitimo possessori, mota fuit litis, sibi tale jus non pertinere, cum jus patronatus non esset gentilitium, sed hereditarium in sui creatione; prout apparebat ex instrumento fundationis capellanæ, quo constituto, fuit victus, spreteque ejus presentatio, ut in dist. decis. num. 3. ita determinante in hæc: *Et cessat difficultas, quia instrumentum fundationis loquitur de reservatione juris presentandi pro Joanne de Langonif. fundatore, & heredibus suis, & sic non suffragatur moderno Duci, & ejus predecessoribus qui ab anno 1460. circa, presentaverunt; & non constat, jure hereditario successisse predicto Joanni fundatori c. 1. ubi Abbas n. 3. de jure patronat. Archidiaconus in capit. plures. num. 4. vers. Sed pono 1697. Bald. conf. 409. num. 1. l. 2. Ancharanus conf. 42. n. 2. Cardina. conf. 122. n. 2. Alexand. conf. 73. num. 1. 8. tenuit Rota coram illustrissimo Mantica in una Bracarenfi Parochialis sub die 24. Februarii, & ite.*

& iterum die 1. Julii 1592. & per hanc Rotæ decisionem rectè inferit Lotterius *de re benef. lib. 3. quest. 11. n. 46.* quod nunquam admittitur consanguineus de familia, si beneficium juris factit patronatum hereditarii.

10 Sed prædictam decisionem 53. ad unum utilissimum, concernens, & adaptabile nostro casui hujus litis, ponderare debemus: illud nempe [quod & nota dignissimum sit] quod centum & quadraginta duo anni quasi possessionis præsentandi acquiritæ per possessores antecessores illius Ducatus, tanquam proximiores consanguinei fundatoris, quia ab anno 1460. constitit de sua possessione ex jure patronatus gentilitii; ut in *dict. dec. 53.* expressè dicitur, & notatur, usque ad annum 1602. quo emanavit dicta decisio, prout testatur ipse Farinacius in *supra*scriptione *ejusdem decisionis*, ex quo facta temporis computatione apparet dictam quasi possessionem cucurrisse continuativè per dictos centum quadraginta & duos annos, post quos constitit ex fundationis instrumento, jus patronatus non esse gentilitium, sed hereditarium, contempta tam longa, & continuata quasi possessione præsentandi; fait per dictam decisionem jus patronatus redactum ad suum principium hereditarium: cum qua decisione concordant in hoc aliæ dæe relatæ in *eadem decisione 53.* & citatæ pro eisdem terminis.

11 Quæ tres decisiones Rotæ bellissimæ sunt, ad totalem subversionem intentionis D. Joannæ, ac suorum antecessorum, prætendentis habere quasi possessionem juris patronatus gentilitii, cum contrarium clarè appareat ex tenore instrumenti fundationis, quo nec patronatus hereditarium legitur, nec vocatio alicujus personæ successionem, sed simplicissima quædam erectio hujus capellanix; ut latius remanet adnotatum superius in *articulo antecedenti 10.*

12 Quibus Rotæ decisionibus mirabiliter consonant aliæ plures, nec non Magna Doctorum cæterva, de quibus amplissimè sit mentio in *art. 3. per totum*, affirmantium, longissimam quasi possessionem juris præsentandi, etiam immemorabilem non suffragari, semper, quod ex tenore fundationis apparuerit; nullum adfuisse jus patronatus creatum à principio.

13 Præfatæ tres decisiones Rotæ loquentes de quasi possessione præsentandi ad capellaniam, ex capite juris patronatus gentilitii contemnenda, constitit illud fuisse hereditarium, æqualiter procedunt; è converso, quando jus patronatus gentilitium ab aliquo possidetur tanquam hereditarium, quod, constitit esse gentilitium, ad suam originem, & priorem statum reducat; prout firmat optima Rotæ decisio 290. in *Pestibus Farinacii, t. 2. quæ num. 1. 2. & 3.* ita ait: *Domini resolverunt; jus patronatus de quo agitur, spectare ad agnatos heredes non tamen ad heredes bonorum ex testamento, & movebantur ex tenore fundationis [quæ potissimum in hac materia attendi debet Bald. in l. 2. in principio, C. de in jus vocando, Lambertinus de jure patronat. l. 2. art. 2. questionis principalis, n. 2. Barbatiæ conf. 33. n. 8. lib. 2. Peregrinus conf. 33. num. 12. l. 1.] fundator enim declaravit expressè se constituere hoc jus patronatus perpetuum suæ agnationi, unde illud non potest heredibus bonorum competere, cum illis deficit qualitas agnationis requisita à fundatore, sine qua non possunt esse patroni, Lambertin. ubi supra, 8.*

articul. 2. questionis principalis, n. 1. Rebus de Curie eadem tractat. verb. usque, vel us, num. 73. C. de et in conf. 196. n. 4. l. 2. c. 6. quæ ulterius ad alia in comprobationem progreditur.

Ex quibus omnibus infallibiliter inferitur, quatenus quasi possessiones D. Joannæ Mariæ, & eius antecessorum (si aliquam acquirere potuerint, quin ex variis juris capitibus destructæ remaneant prout superius in *articulo 4. per totum*) sub falsa suppositione, & erronea patronatus gentilitii, cujus contrarium ex tenore fundationis aperte constat, non solum non adesse creatum jus patronatus gentilitium, verum nec etiam hereditarium; admodum juri conforme fait, reducere hanc capellaniam ad suum priorem libertatis statum, in qua ex sua origine erecta fuit; declarando per sententias in hac, & in antecedente vacatione immediata, ejus provisionem ad Ordinarium spectare.

Omnium insuper prædictorum ratio est clara; nam cum animus possidendi sit applicatum juri patronatus cum qualitate gentilitii, qualitate hac deficiente extinguitur quasi possessio, quæ restricta ad unam rem qualificatam, deficiente, vel mutata qualitate, non remanet subiectum in quo ipsa possessio possit subsistere; cum alia sit res diversa; super qua possessio quæ sita non fuit atque alia, & diversa fuerit possessio rei qualificata; ita eleganter probat Rota in *dec. 646.* post tractatum *de manuent.* Ludovif. Posth. quæ *num. 14. & num. 15.* ita ait: *Quoties enim mutatur qualitas, vel novo supervenit non datur in indatum de manutendo, quia altera est possessio ante supervenientem qualitatem, alia post illam, ut fuit dictum in Placentina donationis seu provisionis 20. Junii coram Guipiti & debet intelligi, rebus sic stantibus, ut ibi dicitur, &c.* Et relativè ad has decisiones idem si mat Posth. *dict. tract. de manuent. observat. 73. num. 47. & 48.* qui per plurimos numeros sequentes, multas applicat doctrinas admodum conducibiles.

Semper igitur, quod constiterit, alteratam esse qualitatem rei, quam sub qualitate, & cum ea quis possidebat; seu constitit non adfuisse qualitatem, sed erroneè supponebatur à possidente, nullum ei jus ex sua erronea possessione acquiritur: pulchra in proposito adest Rotæ *decif. 186. ex num. 12.* inter congestas à Ludovif. Posth. post tractat. *de manuent.* in hæc verba: *Domini responderunt, inde non aliud inferri posse, nisi errorem tam Episcopi, quàm etiam Capituli putantium, tales Vicarias esse de jure patron. Ecclesiastico, quo casu fuissent quidem conferenda per concursum. Verum cum de tali jure patronatus nunquam constitit, nec hodie etiam constat: sed de simplici unione Ecclesiarum parochialium facta Capitulo cum facultate nominandi Vicarios, juxta constitutionem Pii Quinti: non potuit hic error constituere Episcopum in legitima, & manutenibili quasi possessione conferendi Vicarias prædictas liberè per concursum, non expectata nominatione Capituli, actus enim erronei consensu carere dicuntur, &c.*

Nam quemadmodum res qualificata diversa est à simplici non qualificata, & diversæ naturæ, & speciei, juxta text. in §. præterea *Institur. de inutilibus stipulation. cap. cum Martha, §. quasi-sti, de celebratio. Missar. cap. statutum, de election. lib. 6. Menochius conf. 35. num. 13. & de recu-perand. possess. remed. 6. n. 8. Surdus dec. 2. n. 9. & conf. 179. num. 40. & conf. 202. num. 8. Gratian. discipia.*

- disciplinatio. tom. 5. cap. 854. n. 52. & cap. 936. num. 24. Mangilius de imputationib. quest. 176. n. 4. Scaccia de commerc. §. 7. gloss. 5. numer. 259.
- 29 Nihil mirum extingui quasi possessionem, extincta qualitate, nec transire, nec remanere in re diversa, & diversæ naturæ, ac speciei: latè Petrus Surdus in conf. 135. ex num. 63. cum seqq. l. 1. Ludov. Posth. de manutent. observat. 73. ex n. 99. cum multis seqq.
- 20 Cum de una possessione, seu quasi possessione unius rei non bene inferatur ad aliam diversam, Rota in Messan. pensionis caram Justo dec. 379. n. 3. & in eadem causa, eoram Penia. dec. 386. num. 3. & dec. 647. post tract. de manutent. Posth. Burattus decif. 427. numer. 3. ipse Posth. observ. 73. num. 10. quia de una re ad aliam, possessio non migrat: juxta doctrinam glossæ in l. 3. in princip. ff. de acquirend. possess. quam sequitur Bart. ibidem, num. 4. Alexan. num. 15. Jason. num. 3. Parisius in conf. 37. n. 17. l. 1. quare talis possessio sub qualitate quaesita, nec prodest rei qualificatæ ob defectum qualitatis; nec simplici tanquam diversæ, hujus articuli comprobatio ulterius continuatur in artic. 12. proxime sequenti.

ARTICULUS XII.

Error in apprehensione possessionis respiciens titulum, & causam possidendi, quamvis juris effectibus careat in judicio proprietatis; prodest tamen ad judicium manutentionis.

Error, & falsa causa in apprehensione possessionis respiciens ipsam rem nec suffragatur in judicio plenario, nec in summarissimo manutentionis.

SUMMARIUM.

- 1 Quasi possessio apprehensa per errorem respicientem causam possidendi, licet quoad petitorium sit vitiosa, quoad judicium manutentionis suffragatur, & n. 2.
- 2 Quasi possessio presentandi quantumvis legitime quaesita inter compatronos, nullatenus suffragatur contra Ordinarium, nec in petitorio, nec in possessorio summarissimo.
- 3 Error & falsa causa tangens ipsam rem, impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes juris effectus, tam in petitorio, quam in manutentione.
- 4 Quasi possessio juris presentandi ad beneficium, tanquam gentilitii cum non sit tale, erronea est, & ex falsa causa tangente ipsam rem, ad nullum judicium prodest.
- 5 Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corrumpit.
- 6 In comprobationem supra dictorum adducitur bona Rota decisio.

IN corroboracionem eorum, quæ in articulo antecedenti scripta remanent, alia utilia non omitrenda, rei, de qua agitur, admodum conducibilia, deducenda ex mirabili quadam theoricatendente similiter ad destructionem quasi possessio- nis præsentæ per D. Joannam Mariam: quasi pos-

sessio etenim apprehensa per errorem respicientem titulum, & causam possidendi, ut exemplo apprehendentis possessionem hæreditatis tanquam ab intestato sibi delatæ cum deberet apprehendere ex testamento, quamvis hæc possessio, quod juris effectus vitiosa dicatur, circa judicium proprietatis; quia inutilis & inefficax, non attenditur eo in judicio; tamen quoad judicium manutentionis suffragatur, quia in eo solum attenditur existentia in re, & de facto eam teneri; & sic sola detentatio sufficit ad obtinendum in eo judicio manutentionis: sic distinguit post alios Gratianus discipulat. 113. num. 9. 10. & n. 6. Petrus Surdus in conf. 43. ex num. 10. cum seqq. & per plures Doctores, & Rotæ decisiones observat Oliverius Beltraminus ad Alexand. Ludov. decif. 283. num. 7. Posth. de manutentione, observat. 64. num. 12. bona decisio Rotæ inter recollectas per Posthium 349. n. 1. cum seqq. illic: Non obstat, quod de falsa causa dicitur: quia hoc respicit petitorium, an bona sint devoluta ad Ecclesiam, vel non, ut fuit resolutum sub die 20. Novembris anni præteriti, vers. Ultimo non obstat, quod fuerit. &c. Et iterum ibidem: Sufficit D. Episcopo docere de detentatione, nec enim de proprietate, aut possessione plenè discuti debet, ut per Paulum conf. 3. volum. 2. Nevisanum conf. 8. n. 3. Laurentium Sylvanum conf. 27. n. 5. Covarru. l. 1. practicar. c. 17. n. 3. vers. Sic sane, quid ipse probat efficaci ratione Jurisconsulti, in l. Rutilius Regulus: ubi Castrens. n. 5. ff. de donationibus.

Hæc tamen adnotatione, & limitatione adhibita, ut hæc quasi possessio, nec etiam alia quævis possessio legitime quaesita inter compatronos nil prodest nec suffragatur contra Ordinarium comparentem, & contendentem de existentia juris patronatus, & libertate capellanæ, etiam in judicio summarissimo manutentionis, prout abunde fuit probatum superius in articulo 4. præpe principium, ex n. 2. & seqq. vers. At vero quoties dubitatur, &c. & plurimi alii Doctores id probant, cumulati inferius in arti. 14. num. 8. ita ut hoc distinctionis membrum in nihilo officiat juri Ordinarii agentis de libertate beneficii.

At verò quoties error, & falsa causa tangit factum ipsum, cadit super ipsam rem, cujus fuit apprehensa possessio, hæc adeo inutilis & inefficax est, ut nec etiam ad judicium summarissimum manutentionis profit possidenti; hæc theoricam singularem probat Rota in decision. 74. inter recollectas per Ludov. Posth. post tractat. de manutent. ex num. 14. quæ ex n. 18. ita loquitur in hæc. Præterea quidquid dicendum sit, quando falsitas versatur circa factum, quo casu putans capere possessionem unius fundi, non acquirit possessionem alterius fundi, in quo immixtus fuit l. si me in vacuum ff. de acquirend. possessione: Tamen falsitas, qua non respicit factum, sed tantum versatur circa causam possessionis, non impedit acquisitionem, quia non deficit voluntas possidendi, licet potius ex una causa, quam ex alia, l. 2. §. si à pupillo, l. quod vulg. ff. pro emptore: & facit l. cum in corpus, ff. de acquirend. verum domin. & notatur per Barbos. & Jason in l. si is ad quem ff. de acquirend. hæredita. & licet ista possessio non sit considerabilis quoad effectum juris, ut illa non dicatur justa possessio, nec producat juris effectum, ut loquuntur Doctores in contrarium allegari: sic tamen est, quoad effectum facti, ut ingrediens dicatur esse in possessione,

sione, vel detentatione: quod potest probari exemplo Bald. in dict. conf. 135. de misso in possessionem à iudice nulliter procedente, contra quam possessionem datur alio spolii: Doctores communiter in l. i. justè possidet ff. de acquirend. possess. late Aimon Craveta, in conf. 188. num. 8. ubi latius prosequitur. &c.

5 Et cum quasi possessio presentandi ad hanc capellaniam apprehensa per antecessores D. Joan. fuerit erronea, & ex falsa causa tangente ipsam capellaniam, & jus presentandi ad illam, putantes esse juris patronatus, cum sit libera, putantes etiam esse juris patronatus gentilitii, & sub hac qualitate, cum adhuc nec sit hæreditarium, & ad illud animum suum limitativè applicaverint, sequitur ut cum fuerit erratum in ipsa re, cum non adsit jus patronatus qualificatum, quasi possessio eorum inutilis, & inefficax sit, quia alia res est res qualificata, diversæ naturæ, & speciale differens à simplici, ut latius dictum est articulo antecedenti, & Capellania reperta absque qualitate à possessoribus supposita, possessio eorum quasi inefficax evanescit quoad omnes juris effectus tam in petitorio, quam in summarissimo iudicio manutentionis, cum erratum fuerit circa ipsam rem.

6 Quoniam actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corrumpit, ut per plura jura tradita Aymon. Craveta in conf. 102. n. 13. Dom. Valençauela Velasquez in conf. 112. à n. 77. & seqq. tom. 2. Et quia actus sub aliqua qualitate, & suos terminos non egreditur: per plura jura, & Doctores adductos per Nos in Labirinth. credito. 2. part. cap. 10. ex n. 40.

7 Et ulterius ad propositum bene urget Rotæ dec. anni 1602. ad litteram adducta per Augustin. Barbos. in pastoralis, tom. 2. in vers. Quantum attinet, num. 26. ita disponit: Quantum attinet ad secundam difficultatem, aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessionis sufficit, quod economi deputati acceperint possessionem, etiam de facto, ad effectum ut dicantur esse in possessione, seu detentatione, Bald. &c. sequitur, & facit: Ceterum respondebatur ab aliis Dominis, quod conclusio procederet, si economi voluissent acquirere possessionem, nedum nomine Seminarii, sed etiam nomine proprio, quia isto casu falsitas versatur circa causam possessionis, quare non impediret possessionem, quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarii, l. 2. §. si à pupillo, l. quod vulgo. ff. pro emptore: & facit text. in l. cum in corpus ff. de acquir. rer. domin. prout Bart. & Jaf. in l. si is ad quem: ff. de acquirend. heredit. & fuit dictum in causa Macerat. hereditatis 4. Junii 1590. coram Cardinal. Pamphilio, sed in hoc casu, si Seminarium non erat erectum, quia pueri nondum erant introducti, non poterant economi acquirere quasi possessionem, quia non venterunt acquirere nomine proprio: sed nomine Seminarii, quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa circa factum, hoc est super existentia Seminarii, & ideo est nullius considerationis, nec producit juris effectus, l. 1. §. hac verb. aff. ne vis fiat ei. Bald. d. conf. 135. n. 2. Portius Imola conf. 74. n. 11. & facit text. si me in vacuum, &c. hætenus de singulari decisione, quæ non solum est applicabilis defectui qualitatis patronatus gentilitii, sed etiam ipsi juri patronatus nunquam creato, nec nato; de quo abunde superius.

ARTICULUS XIII.

Consensus Ordinarii requisitus simul cum fundatione Capellanix ut acquiratur jus patronatus; nullatenus inducitur ex admissione presentationum, & institutione facta postmodum per Ordinarium ipsum.

SUMMARIUM.

- 1 Ad acquirendum jus patronatus cum fundatione requiritur consensus Ordinarii, aliter Capellania cum libertate creatur.
- 2 Consensus Ordinarii ad creandum jus patronatus aut tacite inducitur ex admissione presentationum, & num. seqq.
- 3 Et induci, qui tenuerunt.
- 4 Si ex admissione presentationum induceretur consensus Ordinarii ad noviter creandum jus patronatus, multe Rote decisiones, & communes Doctorum opiniones subverterentur.
- 5 Ordinarius potest quoad omnes de libertate beneficii agere, non obstantibus quibuslibet presentationibus admissis per Ordinarium.
- 6 Ad quasi possessionem presentandi acquirendam requiritur presentatio, admissio Ordinarii, institutio presentati, & beneficii, possessionis apprehensio.
- 7 Omnibus presentationibus admissis precedentibus, non impeditur Ordinarius agere de non existentia juris patronatus in erectione beneficii, & n. 8.
Si ex admissione presentationum induceretur consensus Ordinarii ad noviter creandum jus patronatus: semper sibi obstat agenti quoad omnes, de non existentia juris patronatus: Sed ei non obstant qualescumque presentationes admittæ; ergo ex eis inausi nequit consensus ad novum ortum juris patronatus, & n. 9.
- 10 Presentationum admissio solum operatur, & prodest ad acquirendam quasi possessionem juris presentandi absque contractu ipsius juris patronatus.
- 11 Aliud est jus presentandi, aliud jus ipsum patronatus, & potest jus presentandi esse apud unum, & jus ipsum patronatus apud alium.
Et de viro ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentum, ibidem.
- 12 Potest quis donare jus presentandi, retento sibi jure patronatus.
- 13 Jus presentandi solum respicit iudicium possessorium: jus patronatus petitorium.
- 14 Consensus, qui inducitur ex aliquo actu, ad illum se restringit, & illum non egreditur.
- 15 Consensus præstitus ab Ordinario ad jus presentandi, nequit extendi ad jus patronatus.
- 16 Defectum fundationis non continentis jus patronatus si ignorat Ordinarius approbatio corrumpit ex defectu consensus.
- 17 Etiam per mille actus inducentes ratificationem, & approbationem, consensus ignorantis non inducitur.
- 18 Papa conferens alicui beneficium alias incapaci,

- paci, si defectum ignorat, non intelligitur dispensare.*
- 19 *Admissio presentationum facta ab Ordinario sub falsa credulitate existentia juris patronatus, corrumpit deserta facultate.*
 - 20 *Ordinarius si sciret non adesse jus patronatus, non est credendum velle illud noviter creare, & num. 21.*
 - 22 *Ordinario attestanti aliquid beneficium esse juris patronatus non creditur.*
 - 23 *Capellaniam creatam in libertate non potest postmodum Ordinarius subicere juri patronatus.*
 - 24 *Affertioni Episcopi attestantis beneficium aliquod esse de jure patronatus, non statur.*
 - 25 *Consensus ordinarii destinatus ad solam admissionem presentationis, non extenditur ad novam creationem juris patronatus.*
 - 26 *Doctores affirmantes consensum Episcopi requisitum ad creationem juris patronatus sufficere tacite induci ex admissione presentationum, sibi ipsis esse contrarios ostenditur.*
 - 27 *Admissio presentationum deservit ad acquisitionem possessionis presentandi.*
 - 28 *Non tamen ad impediendum Ordinarium ne quandocumque possit de beneficii libertate agere.*

1 **I**N art. 3. constans, & inviolabile requisitum, scriptum fuit, ut ad acquisitionem juris patronatus sit præcisus consensus Ordinarii concurrens cum fundatione Capellaniam, quo deficiente, nec acquiri, nec oriri, sed ipsam Capellaniam creatam manere ab origine sua cum libertate, & absque onere patronatus: nunc tractandum an iste consensus tacite inducatur ex admissione presentationum, & institutionibus factis per ipsam Ordinarium ad Capellaniam, & ex hoc induci consentum; reperio simpliciter & indistinctè affirmasse Barbof. *ad Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. n. 10.* post Rochum de Carte *de jure patronat. in verbo, pro eo, quest. 8. num. 20.* & Oliverium Beltramin. *ad dec. Gregorii 15. n. 7.* & ex *Rota dec. impressa per Marquesa. de commissio. p. 1. fol. 454.*

2 Sed isti Doctores obiter, minus attentè, & nullo adducto juris fundamento, & absque dubii speculatione id asseverarunt, quorum assertio, si vera foret, subverteret innumerabiles Rotæ decisiones, & Doctor. communem opinionem, qui prorsus contrarium in variis casibus indicant, & supponunt, non obstantibus quamplurimis presentationibus admittis ab Ordinario, effectum sortitis, posse de libertate beneficii agi, & quandocumque, etiam post immemorabilem, de ea constiterit, & non fuisse ab origine fundationis ortum jus patronatus ex defectu apparente consensus Ordinarii Diocesani, sed beneficium, & Capellaniam reducendam ad suam libertatis originem, prorsus contemptis presentationibus, admittis per Ordinarium, & institutionibus earum virtute ab eo emanatis, prout copiosè videre est in art. 3. & in art. 4. art. 10. & artic. 12. ex quibus clarè, & dilucidè inferitur, consensum Ordinarii deficientem ab origine erectionis Capellaniam non induci ex presentationibus postmodum ab eodem admittis.

3 Ad cujus majorem comprobationem, breviter supponendum erit, quod ad acquirendam quasi

possessionem juris presentandi, inter multa requisita à jure desiderata, magis præcisum, & essentialiale illud est, ut presentatio fiat coram Ordinario cum bona fide, Ordinarii admissio, & approbatio, institutio presentati, quæ effectum sortiatur per traditionem possessionis beneficii (quæ refert accuratè post plurimorum allegationem, Ludov. Posthijus *de manuent. observat. 32. num. 27*) Sed sic est, quod omnibus istis actibus præcedentibus non impediatur Ordinarius, quominus agere possit de libertate beneficii, & non adesse jus patronatus ab origine erectionis illius, sed fuisse creatum cum libertate. Ergo impossibile est, quod ex admissione presentationum induci possit consensus Ordinarii ad creationem juris patronatus. Patet, quia stante ejus admissione, ut præcisè requiritur, ad quasi possessionem presentandi acquirendam, potest de libertate agere quandocumque, ut dictum est: quod facere non posset, si jus patronatus ex sua institutione qualificaretur, & sibi præcisè obstarer, agentis de libertate beneficii, & de non existentia juris patronatus, nam hujus existentia induceretur ex suo consensu, & acceptatione, seu admissione presentationum: Sed hoc est falsum, quia hoc eidem non est impedimento ad agendum de non existentia juris patronatus, & libertate beneficii, prout amplissimè, & fortiter apparet ex dictis art. 3. 4. 10. & 12. ergo falsum est asseverare, quod ex admissione presentationum facta per Ordinarium inducatur consensus fundationis præcedentis absque eo ad formandum, & creandum jus patronatus; quo indelebili, & indissolubili argumento evidenter convincuntur Doctores superius relati contrarium per transennam, & minus attentè asseverantes.

4 Comprobatur discursus iste, quoniam ex presentationibus quantocumque tempore continuatis, admittis, & effectum sortitis non probatur jus patronatus, ut ultra innumerabiles Rotæ decisiones adductas in dict. art. 3. 4. 10. & 12. nisi continuata fuerint per spatium centum annorum; aliq̄ ad sunt septem decisiones idem confirmantes. Has Rotæ decisiones, & Doct. aliquos concessit ipsa Rota in dec. 25. *inter recollectas* per Julium Vivianum post *tract. de jure patronat. quæ num. 8.* ita determinat: *Cum itaque non exhibeantur presentationes continuata per spatium centum annorum: non potest dici constare de jure patronatus, quod non probatur ex presentationibus: Archidiaconus in c. un. c. num. 10. post medium, vers. Unde quamvis aliquis de jure patronatus, lib. 6. ubi Geminianus, n. 6. & Franchis n. 5. Cassiodorus decis. 2. num. 3. post medium, vers. Cujus patronus, de probationib. Mohedanus decis. 3. de jure patronat. Rota coram Orano in Firmiana juris patronatus, Martii 1591. & coram Gyrio in Barchinonensi unionis 5. Decemb. ejusdem anni, in Neapolitana Capellaniam, coram Cardinali Lanceloto Seniore 29. Januarii 1471. & in eadē corā Reverend. Atravatenfi 19. Decembris 1608. & c.* Si enim ex tot presentationibus admittis per Ordinarium non probatur jus patronatus, ergo falsum est asseverare, quod per admissionem presentationis factam ab Ordinario inducitur consensus qui deficit in erectione beneficii, & Capellaniam per quem & non aliter oritur, & acquiritur jus patronatus, imò per primam presentationis admissionem jus patronatus crearetur, contra tot

tot decisiones, & communes Doctorum opiniones.

- 10 Comprobatur, quia illa presentationum admissio solum operatur quasi possessionem juris presentandi (ceteris requisitis suppositis ad illam acquirendam, absque contractu juris patronatus, de quo in presentationibus non agitur, nec controvertitur; sed imò supponitur à presentantibus, ad quas solummodo restringitur consensus, & admissio Ordinarii, non admissa, nec permissa extensione ad ipsum jus patronatus, tanquam rem diversam: quia aliud est jus presentandi, aliud jus ipsum patronatus: & potest jus presentandi esse apud unum, & jus patronatus apud alium; de uno ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentari; ut latè probat Hieronym. Gonzalez, in regul. 8. Cancell. gloss. 18. num. 90. & 92. & gloss. 45. §. 2. n. 18. (quem non allegat, licet hic pluries Lotterius de re benefic. lib. 2. quest. 3. num. 24. & 25. & cum Alexand. conf. 74. n. 5. lib. 4. & Lambertia. de jure patron. lib. 1. part. 1. quest. 11. art. 7. num. 8. & Rota in recent. part. 1. & melius ipse Loterius lib. 2. quest. 4. num. 14 & 15, & præ ceteris latissime Campanillus, de versor. jur. Rubr. 11. c. 13. ex n. 366. Ubi etiam, quod patronus potest donare alteri jus presentandi, reservato sibi jure patronatus in proprietate tanquam separabili, cum jus presentandi solum respiciat iudicium possessorium, & quod jus patronatus respiciat petitorium, jus autem presentandi possessorium, optimè comprobatur Paulus de Citadini in tract. de jure patronat. 6. part. articul. 3. ex num. 27. per quem, & Casarem de Grassis idem firmat Marius Antonius variar. resolut. l. 1. resolut. 104. num. 6. 7. & 8.
- 14 Comprobatur, nam consensus, qui inducitur ex aliquo actu, solum operatur in illo actu, & ad illum se restringit, ultra quem non egreditur, & sic in fine pro uxore pro marito, plura exempla ad hanc doctrinam concessit Petrus Surdus conf. 33. à n. 9. & decis. 116. ex num. 19. Gratianus tom. 2. discipulat. 356. ex num. 35. & num. 45. & tom. 3. capit. 485. ex num. 16. Carleval. de iudiciis, disput. 2. à numer. 381. & 290. ergo multominus consensus prælitus ab Ordinario juri presentandi potest extendi ad jus patronatus, uti diversum, & separatum de quo in presentationibus non tractatur, quia actus non debet operari ultra intentionem agentis, *Non omnis, ff. si certum petat.* Atque ideo non obstantibus presentationibus admittis, atque qualipossessione per eas quæsitæ inter compatronos, semper Ordinarius remanet facultas illæsa, & præservata impugnandi ipsum jus patronatus, & ejus existentiam controvertendi absque juris sui præjudicio.

Quod & efficaciter procedit majori cum ratione in casu, de quo agimus, quoniam in illis duabus presentationibus (quibus inaniter nititur

16 D. Joanna Maria, quæque variis ex causis destructæ remanent) nullo modo tractatum fuit de jure patronatus, nec de defectu, & nullitate ejus ob non adhibitum consensum Ordinarii in fundatione capellanæ, ut ortum haberet jus patronatus ipsum, qui ideo defectus incognitus erat Ordinario, credenti patronatus existentiam, & sub hac falsa credulitate admisit presentatos: quapropter ex tali admissione consensus, & approbatio induci nullo modo potuit: quoniam ut approbatio,

& ratificatio habeat effectum, debet tantummodo 17 licite defectum, & nullitatem actus ratificandi aliàs illum ignorans, etiam per mille actus inducentes approbationem, & ratificationem, ratificatio, & approbatio non induceretur ex defectu consentus, plurima scitu dignissima videre est per Nos in commentariis de supplicatione ad Sanctissimam part. cap. 3. §. unico. ex n. 26. & seqq.

Hinc si Papa conferat alicui beneficium habenti defectum ad illud obtinendum; non intelligitur, Papam illum remove, si illum ignorabat, nec dispensare super defectu quem ignorabat, ex defectu consentus, plures Doctores per Barbof. de offic. Episcop. allegat. 19. ex num. 7. tom. 1. & ad Tridentin. sess. 23. cap. 13. num. 9. de reformation. fol. 223. Thomas Sanch. de matrim. libr. 8. disput. 4. tota. Ripol. variar. resolut. cap. 7. ex num. 141. Ciarlinus controvers. cap. 38. ex n. 42. & seqq.

Et quia admissio presentationum facta per Ordinarium sub falsa credulitate existentie juris patronatus, contrahit, detecta fallitate, ex defectu consentus; ut ex pluribus juribus, & Doctoribus probatur superius, in artic. 9. ad fin. ex n. 17. prout in hac lite, & in antecedenti defectus fuit defectus juris patronatus, & ejus existentie ob defectum consentus Ordinarii omnino requisiti, ut ortum habeat, & creetur jure patronatus.

Nec est credendum, voluisse Ordinarium 20 noviter creare jus patronatus, si scivisset nolum adesse in Capellania, cum Ordinamento juris sui, suæ dignitatis, & Capellanæ erectæ cum libertate; & se, & suos successores privare jure & potestate illam conferendi, absque alterius interventu, cum potius à jure præstatum, Prælatos esse vigilantes semper circa libertatem beneficiorum, & negationem juris patronatus ob interesse proprium; juxta conf. Pauprad 553. n. 6. & constanter tenet Rot. dec. 11. de jure patron. in novis Achilles de Grassis decis. 7. de jure patronat. Patens dec. 172. lib. 1. & decis. 242. 2. C. Madorus decis. 2. de jure patron. Seraphinus decis. 1141. n. 8. Jacob. Cavaler. dec. 55. num. 2. & decis. num. 3. cum aliis citatis à Theodisco de Rubeis in singularib. Rota part. 2. verb. Ordinarius, §. 2. pag. 74. illa enim admissio, & approbatio presentationum simpliciter facta per Ordinarium, nunquam refertur ad id, per quod induceretur renunciatio alicujus juris approbantis: Ancharan. conf. 105. Aimon. Craveta conf. 257. sub num. 4. vers. Octavo si dicimus, Decius consil. 450. sub num. 7. Rota ut per Alexand. Ludovif. decis. 317. num. 5. & 6. maximè in præjudicium Tertii, ut ex aliis prosequitur dicta decisio sub numer. 6.

Comprobatur, nam si expressa confessio 22 Prælati, affirmantis absque plena causæ cognitione aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, non inducit; nec sufficit ad probationem, nec approbationem juris patronatus, nec suæ Dignitati, nec libertati beneficii præjudicat, ut ex Viviano, Letterio, & Rota decisione 23 dictum fuit supra artic. 6. ex num. 13. ubi etiam num. 16. de Capellania à sua origine erecta libertate, ut Ordinarius ex post facto non possit illam subicere oneri juris patronatus, pluribus Doctoribus, & Rotæ decisionibus adductis: quia non statuit assertioni Episcopi attestantis de jure patronatus, Caputaquens. decis. 128. part. 1. Ciarlin. con. rec. fo. ens. 6. 57. Quanto minus

25 nus admitti debet consensus Ordinarii tacite inducendus ex amissione præsentationum, & sic ex diversa, & separata re ut dictum fuit *suprà* ex *num.* 10. ad creandum novum jus patronatus, & privandam Capellaniam, sua originali libertate, in tantorum detrimentum; & ideo firmiter tenendum erit, ex amissione præsentationum non posse induci consensum Ordinarii ad canonicandum, & approbandum jus patronatus, quod ab origine non stabat. Cum in Ordinario falso credente illius existentiam, deficiat animus, & voluntas illud denuo creandi, cum ad id ejus consensus destinatus non sit, nec ad illud tanquam rem diversam extendendus, ex latius, & invincibiliter comprobatis à principio *hujus art.* quibus refragari nulla possit ratio, nec juris fundamentum.

26 Et cum ipsimet Doctores in contrarium citati *suprà*, *num.* 2. pariter cum cæteris affirmant, posse quodcumque Ordinarium, negando jus patronatus, & ejus existentiam, agere de libertate beneficii, quibuscumque præsentationibus etiam antiquissimis, & quasi possessionibus non obstantibus, ut videre est in *dictis*, §. *sen articulis* 3. 4. 10. & 12. sibi ipsis affirmantibus ex amissione præsentationum oriri consensum ad juris patronatus novam creationem repugnant: Cum incompatibile sit, creari novum jus patronatus ex præsentationum amissione, & illis non obstantibus posse Ordinarium quodcumque agere de libertate beneficii, cum jam non referatur in libertate, si ex ipsarum amissione gravatum dicetur onere novi juris patronatus, quod verè contradictionem implicat.

Tandem præfati Doctores, adducti superius, ad principium *hujus articuli*, præcisè intelligendi sunt, quando amissionem præsentati præcessit plena causæ cognitio super ipsa juris patronatus existentia, non aliàs: ad quod allego expressam declarationem Congregationis ad litteram adductam *infra*, *articul.* 14. *num.* 19. quæ ita disponit: *Censuit Sacra Congregatio non posse Patronum repelli à sua quasi possessione præsentandi, si adhibita causa cognitione super jure patronatus Ordinarius præsentatum à Patrono admisisset, etiamsi post obitum ejusdem præsentati de validitate juris patronatus iterum contigerit dubitari; secus autem si patroni præsentatio absque causa cognitione admissa fuisset, &c.*

27 Et ideo inter se ita componendi sunt, ut amissiones præsentationum deserviant ad quasi possessionem juris præsentandi, interim dum non controvertitur jus ipsum patronatus, nec de initio libertatis beneficii apparet, & doceatur; sed inter ipsos patronos; inter quos agentes dumtaxat de pertinentia juris præsentandi, fuit ab aliquo contra cæteros quæsitæ, supposito per eos jure patronatus, in dubium non redacto: ut tunc interim proficit inter ipsos compatronos, ut illis præferatur in præsentando, & ut ab eo præsentato fiat de Capellania institutio, non tamen ad impediendum, ne Ordinarius, negando juris patronatus existentiam, agere possit quodcumque de Capellaniam libertate: ad latissimè comprobata superius, *articul.* 4. *per totum.* quia tunc contra eum nihil prodest, nec opponi potest præfata quasi possessio, ut in *eodem articulo* latius continetur.

ARTICULUS XIV.

De differentia judicii super jure patronatus moti, nempe inter ipsos compatronos super pertinentia juris præsentandi, & inter ipsos, & Ordinarium moti super existentia juris patronatus.

Et quæ requirantur, ut sententia probet jus patronatus, & omnibus præjudicet.

SUMMARIUM.

- 1 *Inter præsentantes ad vacationem beneficii judicium possessorium movetur, cum inter ipsos de quasi possessione contendatur.*
- 2 *Existens in quasi possessione præsentandi, cæteris præsentantibus præfertur & præsentato per eum institutio præcisè debetur.*
- 3 *In judicio possessorio inter præsentantes moto, leviores sufficiunt probationes.*
- 4 *Judicium in quo assistit Ordinarius negans existentiam juris patronatus, proprietatis est.*
- 5 *Quando agitur de libertate beneficii, plena requiritur causa cognitio & concludentes probationes existentia juris patronatus.*
- 6 *Ordinario existente in causa pro libertate beneficii, principaliter agitur de jure patronatus.*
- 7 *Probationes requiruntur plene super existentia juris patronatus, nulla attenda quasi possessione præsentandi.*
- 8 *Quasi possessio qualibet præsentandi in nullo judicio, sive plenario, sive manventionis, officit Ordinario, nec contra eum potest opponi.*
- 9 *Sententia lata inter compatronos, etiamsi enuntiet jus patronatus ad aliquem pertinere, non præjudicat libertati beneficii.*
- 10 *Pluries determinasse Rotam per decisiones relatas ad litteram.*
- 11 *Confessio Ordinarii affirmantis aliquod beneficium esse juris patronatus, non præjudicat libertati Ecclesie.*
- 12 *Sententia lata inter compatronos super pertinentia juris præsentandi, multum defertur inter ipsos ad probationem existentia.*
- 13 *Si ista sententia sic enuncians jus patronatus sit antiqua ultra centum annos.*
- 14 *Ex iis centum annis deducitur totum tempus liti mote pro libertate beneficii, & num. 15. & 16.*
- 17 *Sententia antiqua ultra centum annos enuntians jus patronatus, inter compatronos solum attenduntur, non contra libertatem beneficii, cui nec immemorialis quasi possessio officit.*
- 18 *Sententia lata super existentia juris patronatus assistente Fiscali pro libertate beneficii cum plena causa cognitione omnibus præjudicat, si sit translata in rem judicatam.*
- 19 *Sacra Congregationis declaratio ad idem recensetur.*
- 20 *Sententia lata super existentia juris patronatus, constituto ex fundatione non fuisse creatum jus patronatus, justo fertur pro libertate Capellaniam.*

- 21 In materia juris patronatus ad docendum de no-
toria iniustitia illud pretendens, idem ope-
ratur instrumentum authenticum foundationis,
ac confessio, & res iudicata.
 22 Instrumento à parte presentato nihil per eam
 opponi potest.

Dupliciter firmatur, & movetur iudicium
 in causis juris patronatus, unum super pos-
 sessorio, alterum super petitorio, & proprietate.
 1 Possessorium tunc intentari dicitur, quando in vaca-
 tione capellanię comparent pretendentes jus præ-
 sentandi, inter quos iudicio in isto super quasi
 possessione contenditur, ut probant Philippus
 Franchus in *capit. univ. n. 5. de jure patronat. l. 6.*
 Cassiodorus *decis. 2. fama regulariter, num. 3. de*
probationib. quos referens sequitur Joann. Hiero-
nym. Campanil. diversor. juris Canon. Rubric. 11.
cap. 13. n. 367. optimè comprobatur Paulus de Ci-
talinis in tractat. de jure patronat. 6. part. art. 3.
ex n. 27. per quem, & Casarem de Graf. idem affir-
mat Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1. resolut.
104. n. 6. 7. & 8.

2 Et ratio est, quia hoc casu solum attenditur,
 & tractatur in hoc iudicio de quasi possessione ju-
 ris presentandi, & qui eam adquisivit, inter suos
 compatronos presentes, inter quos solum agatur
 de pertinentia juris patronatus, præfertur in præ-
 sentando, & ab eo presentato præcisè faciendâ
 est institutio: ad latè tradita per Ludov. Posth.
 in *tractat. de manutenti. observ. 31. ex num. 4. cum*
pluribus seqq.

3 Et in hoc iudicio possessionis, quando so-
 lum contenditur inter ipsos compatronos super per-
 tinentia juris presentandi leviores probationes, &
 præsumptiones sufficiunt, Rota apud Farin. in *no-*
vissim. novissima anni 1612. & decis. 45. num. 1. &
2. & post plures Doctores comprobatur Ciarlinus
controvers. forens. cap. 107. ex num. 73. & seqq.
 August. Barbof. *ad Concil. Tridentin. sess. 25. de*
reformat. cap. 9. n. 23. ubi plures Rotæ decisiones,
 & Doctores allegat.

4 Secundo modo jus patronatus deducitur in ju-
 dicium ordinariæ, quando scilicet Ordinarius
 comparet, negando juris patronatus existentiam,
 & agendo de libertate beneficii, seu capella-
 niæ, quo casu agi dicitur de proprietate ip-
 sius juris patronatus, ut probant Paul. de Citadi-
 nis *de jure patronat. part. 6. artic. 3. quest. 17.*
num. 27. Casar de Graf. decis. 1. num. 3. de restitut.
spoliator. Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1.
resolut. 104. num. 6. & ex Philipp. Franco, &
 Cassiadio. tenet Joan. Hieronymus Campanil. *di-*
versor. juris, Rubric. 11. cap. 13. n. 367. & ulterius la-
 tius apparebit.

5 Comprobatur, quia quando agitur de libertate
 Ecclesiæ, plena requiritur causæ cognitio, citato,
 aut aliàs comparente Fiscali Dignitatis, eam
 allegante, & deducente in iudicium, & negante
 existentiam juris patronatus; quia cum agatur
 de proprietate illius, plenæ & concludentes pre-
 bationes requiruntur; ad differentiam iudicii pos-
 sessorii inter solos pretendentes jus præsentan-
 di, & contententes super pertinentia; uti
 plenè utrumque probatur ex Rotæ *decis. 238.*
num. 7. & 38. post tractatum Ludov. Posthii
de manutenti. illic: Hoc autem casu dubitari non
potest, quin ageretur de ipsomet jure patronatu. cum
ageretur ad effectum institutionis in præjudicium li-
bertatis beneficii, maxime cum Fiscalis esset in causa:
 Salsgad. *de Libert. Benef. Tom. III.*

utroque certum est, requiri exaltis probationes; ne
 fuit resolutum in causa Pamplonensi parochiali de
 Iansî 10. Aprilis, & 20. Novemb. 1599. coram
 ôme memor. Cardinal. Alan. & c. plurimos
 DD. & Rotæ decisiones ad idem adducit Loster-
 rius *de re benefic. quest. 13. num. 117. & num. 118.*
lib. 2. & per quamplores Ciarlin. controvers. forens.
cap. 107. ex num. 73. ubi de differentia in hoc
 puncto inter patronos solos agentes super perti-
 nentia juris presentandi; & inter controversiam
 cum Ordinario opponente de libertate beneficii,
 & negante existentiam juris patronatus. Ad ean-
 dem etiam distinctionem quam plurimi videndi
 per Augustin. Barbof. *ad Concil. Trident. sess. 25. de*
reformat. cap. 9. n. 23.

6 Comprobatur hæc propositio, quia quicquid in
 lite adest Ordinarius, ejus Fiscalis, aut alia perso-
 na certans de libertate beneficii, negans existen-
 tiam juris patronatus: principaliter agitur de ip-
 so jure patronatus respiciente proprietatem: ut
 per plures, Augustin. Barbof. *ad Concil. Tri-*
dentin. sess. 25. de reformat. c. 9. sub num. 23. Et
 tunc plena requiritur causæ cognitio, cum princi-
 paliter agatur de ipso jure patronatus in via ordi-
 nariæ, ut etiam latè probat Losterius *de re benefic.*
lib. 2. qu. 13. n. 114. cum multis seqq.

7 Merito igitur requiritur plena, & exuberans
 probatio existentie juris patronatus, nulla averta
 quasi possessione juris presentandi: cum atten-
 datur quod principaliter agitur, l. 1. ff. *de au-*
thoritat. tutor. c. ad Audientiam, de prescriptio-
nib. Tiracuell. in tractat. cessante causa, limita.
22. in fin. Surd. conf. 67. num. 31. Mangilius de
imputat. qu. 21. n. 9.

8 Tum etiam, quoniam respectu Ordinarii
 existentis in lite, & defendentis libertatem benefi-
 cii, non solum non prodest quælibet quasi pos-
 sessio juris presentandi inter illud pretendentes
 quæsitâ, verum etiam, nec in quolibet iudicio
 possessorio summario, vel summarissimo manu-
 tentionis (ubi aliàs sola insistentiâ de facto
 prodest, & admittitur quasi possessio) respectiva-
 men Ordinarii agentis de libertate, nulla pro-
 dest, nec admittitur quasi possessio, sed pro-
 fusus contemnitur, & excluditur; prout in terminis
 probant, post plures Doctores, & Rotæ decisiones,
 Ludovic. Posth. *de manutenti. obser. 32. num. 26.*
 & *num. 5. Vivian. de jure patronat. part. 2. lib. 3.*
cap. 2. num. 36. Addition. ad Burat. dec. 139.
num. 17. Cum contra eum, quia in iudiciis an-
 tecedentibus inter ipsos compatronos solum
 tractantes de pertinentia juris patronatus, nulla
 potest dici quæsitâ quasi possessio, & sic contra
 Ordinarium, tanquam tertium, & beneficii
 libertatem, nihil profunt, nec considerantur, sed
 inter ipsos patronos dumtaxat, inter quos fuit
 quæsitâ, ut sepe diximus, & signanter in *art. 4.*

9 Eadem distinctio faciendâ in sententiis latis
 in provisionibus, & presentationibus beneficii ad-
 missis; nam si lata fuerit inter ipsos compatronos
 putativos contendentes dumtaxat de pertinentia
 juris patronatus, & de quasi possessione juris præ-
 sentandi, & etiam si in ea Ordinarius declara-
 verit, & enuntiaverit, jus patronatus ad ali-
 quem tanquam patronum pertinere, licet inter ipsos
 admittatur, non tamen præjudicat libertati be-
 neficii, non controversæ, nec deductæ in il-
 lud iudicium, quia res inter alios acta aliis
 nec præjudicat, nec nocet, ex *Rubric. C. res inter*
alios acta, cum vulgarib. & est optima Rotæ
 d *decis.*

decif. 413. per tot. penes Farinac. in recent. part. 1. fol. 376. ubi post *Mobedanum* decif. 8. in fin. de sentent. & re judic. ita loquitur: *Sententia approbatoria juris patronatus lata inter compatronos, invicem contententes de voce in suis presentationibus; non facit jus contra libertatem Ecclesie, cum tunc non agatur cum aliquo proviso tanquam de libero, &c.*

10 Optima etiam decisio, *Joan. Baptista Coccini Decani* 106. num. 8. illic: *Nec attestatio Episcopi in provisionibus aliquid operatur; quia ut ex predictis patet, constat de contrario, Felinus in c. quoniam Abbas, prope finem. de offic. delegati, Decius in l. edita, num. 86. C. de edendo, & in l. penult. n. 2. de institutionib. & substitutionib. & in c. 2. col. 3. n. 33. de rescript. Crescentius decif. 8. n. 5. de prebendis: & ex predictis cessant quae dicuntur, de presentationibus factis per duces: quia ex predictis constat de non iure patronatus, &c. Mantica dec. 360. n. 4. ibi: *Secundo sententia est revocanda, quia adjudicat hoc beneficium, tanquam de jure patronatus, quod ex actis non probatur, & beneficium praesumitur esse liberum: Archidiaconus &c. eadem Rota penes Farinacium in posthumis, tom. 2. dec. 276. num. 11. in haec: Non obstat tertium, & ultimum, de duabus declarationibus, nam prima Ordinarii Aretini non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmaverit sed dubitative enuntiaverit jus patronatus; sententia vero Episcopi Pessulani, de qua supra, detegitur esse notorie injusta, nec nocet Ecclesiae, nec successoribus: Verall. decif. 228. n. 4. part. 2. Rota in Romana Parochial. 30. Januarii 1600. coram Corduba, & in Pampilonensi beneficium, 4. Junii 1614. coram Remoleto, maxime, quia non constat, ipsam fuisse latam habita causa cognitione, nec citato Fiscali Mensa Episcopalis, Seraphinus dec. 1395. n. 7. & in dict. Romana, coram Corduba, &c.**

11 Comprobatur ex Doctoribus, & Rotae decisionibus adductis supra art. 9. ex num. 13. affirmantibus confessionem Praelati attestantis aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, non praedictis sibi, nec Ecclesiae libertati, quando non fuit emanata cum plena causae cognitione juris patronatus, quod & ulterius apparebit.

12 Sed huic sententiae latae inter contententes de pertinentia juris patronatus, & de ejus quasi possessione enuntianti jus patronatus ad aliquem ex contententibus, multum defertur ad probationem juris patronatus, inter ipsos, si sit antiqua ultra centum annos; cum aliter sententiae, & instrumenta non dicantur antiqua, in quibus enuntiatum jus patronatus; ut ex aliis pluribus probant *Peregrinus de fideicom. art. 43. num. 84. Marecot. lib. 1. variar. resolut. cap. 10. num. 6. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 15. num. 32. & seqq. & part. 12. cap. 2. num. 284. 287. & 259. innumerabiles penè congeffit Barbof. in Pastoralis, allegat. 72. n. 32. tom. 2. Farinac. dec. 295. num. 6. & 7. part. 1. in recent. Franch. decif. 357. num. 3. Castillo controversiar. tom. 6. cap. 123. n. 8. & 9. Genua de verbis enuntiativ. l. 2. cap. 1. num. 63. & 85. Lotterius de re beneficiis, l. 2. quest. III. num. 110. & III. Trentacinq. l. 1. variar. tit. de verbor. signif. resolut. 2. n. 84. Riccius in praxi juris patronatus, resolut. 157. num. 4. Capic. Galeo. controversiar. tom. 2. controvers. 57. n. 32. Alfonso de Leon. de offic. capell. quest. 4. praxi 3. num. 161. Ferencill. ad Burat. dec. 172. n. 33. ubi ad longum*

Oliver. Beltramin. ad Alex. Ludovil. dec. 3. num. 7. Noguero. alleg. 25. ex n. 258. & in alleg. 1. 26. ex n. 319. ultra quos, plurimos alios congerit Pareia de instrumentor. edition. tit. 1. resolut. 3. num. 82. fol. 66.

Ex iis centum annis deducendum est tempus litis, ac litium, qua, & quibus deducta fuit libertas capellaniae, & negata existentia juris patronatus, Rota dec. 185. vers. *Dempto tempore litis, & decif. 188. n. 1. part. 1. divorfor. & apud Farinacium decif. 160. sub num. 9. in recent. & penes Burat. dec. 278. n. 8. ubi Ferentill. in additionib. lit. A. & in addition. ad addition. 111. num. 14. & in dec. 667. num. 12. Garc. de benef. part. 12. cap. 2. num. 267. Seraphin. dec. 76. num. 2. Noguero. allegat. 26. num. 320. Oliver. Beltramin. ad Alex. Ludovil. dec. 205. num. 6. & eadem decif. num. 4. & in decif. 435. n. 12. Farinac. 2. part. qu. 47. num. 116. praeter quos, plurimos alios allegat Pareia de instrumentor. edit. tit. 1. resolut. 3. §. 3. num. 83. tom. 1.*

Sed horum nihil requiritur in hac lite, & antecedenti: non enim in sententiis latis ad presentationes antecessorum D. Joannae Mariae, legitur quod Ordinarius enuntiavit jus patronatus, sed dumtaxat quasi possessionem juris praesentandi ad illos pertinere declaravit, de qua solummodo contentebatur inter juris praesentantes.

Deinde quia etiam in dictis sententiis fuisset enunciatum jus patronatus: adhuc nihil probarent, cum per multos annos non ascendant ad centum, prout requiritur; nec adhuc ad quadraginta annos prima sententia pervenit; fuit enim lata 31. Augusti, anni 1579. ut ex nova lite apparet, fol. 66. deducto tempore litis, quo coepit Fiscalis Dignitatis opponere de libertate capellaniae, 7. Februarii anni 1619. ut ex lite nova constat fol. 36. quae controversia deducta in utraque lite, usque adhuc durat, & pendet, cujus tempus omnino totum deducendum erit, ex supra dictis.

Sed quando praedictae sententiae enuntiantur jus ipsum patronatus, & fuissent antiquae, latae ultra praedictos centum annos, solum attendentur inter ipsos compraesentantes, & praetendentes jus praesentandi ad istam capellaniam: non tamen officerent Ordinatio, quominus valeat quando-cumque controvertere jus ipsum patronatus ex supra dictis, hoc articulo, & docto de non existentia nihil ei obesset etiam immemorialis, prout ad longum manifeste remanet comprobatum, art. 3. per totum, & in art. 11. & alibi passim per discursum hujus tractatus, & art. 10. superius.

Aut vero sententia lata fuit ab Ordinario super existentia ipsius juris patronatus cum plena causae cognitione, citato, aliter comparente Fiscali Ecclesiastico, vel alia persona defendente libertatem beneficii, ex actis, & plenis adhibitis probationibus utriusque partis; & tunc sententia declarans existentiam juris patronatus, & ad aliquem pertinere, translata in rem judicatam, facit jus quoad omnes, & praedictat Dignitati, & beneficio, ita ut amplius in alia vacatione de existentia juris patronatus opponi non possit; ut per Rotam in recentior. penes Farinac. dec. 413. per totum, 1. part. fol. 26. & post plurimos Doctores, & Rotae decisiones, praeter ceteris comprobatur Ciarlin. controvers. forens. c. 57. num. 9. & 10. & etiam per plures Doctores. Gratian. discept. forens. cap. 310. ex num. 89. tom. 2. Riccius de probat. jur. patron. resolut. 145. n. 1. & per Gratian.

- Gratian. & Carolus. Barbo. a. 11. Tridemin. sess. 25. de reform. cap. 9. febr. 129. & de offic. & potest. Epif. op. alleg. 1. 72. n. 49. & ex pluribus Rota de libonibus obervat Joana. Hieronym. Campanill. diversor. jur. Can. sic. Rubric. 11. cap. 15. n. 224. ubi post Gratian. adducit declarationem S. Congregationis, quæ ita disponit: Censuit S. Congregatio, non posse patronum repelli à sua quasipossessione præsentandi, si adhibita causa cognoscere super jure patronatus, Ordinarius præsentanti à patrono anim. fisset, etiamsi post obitum ejusdem præsentati de validitate juris patronatus iterum contigerit dubitari; secus autem si præsentati præsentatio absque cause cognitione admissa fuisse, &c. Videndi etiam sunt, quæ adducuntur supra. art. 4. ex n. 6.*
- 20 Et ideo cum in vacatione antecedenti, & in hac comparuerit Fiscalis Dignitatis Abbatialis super libertate hujus capellanie, negans existentiam juris patronatus: In hac qua plenissima fait adhibita cause cognitio inter utramque partem, & notorè ex tenore instrumenti foundationis de non creatione, & ortu juris patronatus, & multo minus de patronata gentilitio, & familiari, super quo jus unum fundabat D. Joanna Maria, & ejus antecessores; merito tunc in illo iudicio, & in hoc præsentati, succubere ex notorio defectu justitiæ; quoniam in hac materia, idem est constare de notoria injustitia ex instrumento foundationis, cui nihil potest opponi, sicuti ex confessione patris, vel rejudicata, ut sipe observavit Rota in *Lacuna jur. patronat. coram Dunozeo*, post tractat. de *manutent. dec. 332. n. 4. & 6. & dec. 333. n. 2. & 3.* & Rota recent. *dec. 180. num. 1. & seqq.* & per alias plures decisiones latius comprobat Ludov. Post. *dist. tractat. de manutent. observat. 32. num. 8.* Alii DD. & Rote decisiones ad idem adducuntur superius, in art. 6. num. 9.
- 22 Et huic instrumento foundationis tantum abest, quod aliquid possit opponi, imò nec poterit, cum fuerit præsentatum in utroque iudicio ab eadem D. Joanna Maria, & suis antecessoribus; & eo semper nisi fuerunt, & nisi sunt; quia producens instrumentum videtur fateri, & approbare omnia in eo contenta, etiam sibi contraria, quæ impugnare non potest latissimè Gaito *de credit. c. 2. tit. 8. ex n. 2654. & ex n. 2643. & seqq. fol. mibi 1635.*

ARTICULUS XV.

Omnes causæ, ex quibus impeditur à jure alicui acquisitio quasi possessionis juris præsentandi, vel acquisita destruitur, omnes eadem influunt in præsentatum ab eo, ne institui possit.

Recensetur constitutio Synodalis Diœcesis Compluti Regii ad eundem finem emanata.

SUMMARIUM.

- 1 *Quasipossessio juris præsentandi ad beneficium præferitur in præsentando, & ab præsentato præcisè fit institutio.*
- 2 *Jus præsentati causatur, & derivatur à jure Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.*

- quasi possessionis præsentantis.
- 3 *Quasipossessio præsentantis defectus influunt in præsentatum ab eo, ne consequi possit institutio.*
- 4 *Causa subacta tollitur effectus. Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum videri, & robur recipit à prima, ibidem.*
- 5 *Omne jus potentius est in causa, quam in casu.*
- 6 *Jus præsentati ad beneficium procedens à causa, & radice infecta, nihil prodesse potest.*
- 7 *Præsentatus non potest plus juris consequi à præsentante, quam iste habet.*
- 8 *Infectis primi juris, infecta censentur derivativa.*
- 9 *Resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis.*
- 10 *Quasi possessione præsentantis quomodo destructa, præsentatio denegatur instrumento.*
- 11 *Constituto de libertate beneficii qualibet præsentatis quasipossessio annihilatur, & ex hoc defectu negatur institutio præsentato.*
- 12 *Constituto de iure libertatis beneficii destruitur possessio præsentantis.*
- 13 *Et propterea ob hunc defectum quasipossessio præsentantis denegatur institutio ejus præsentato.*
- 14 *Quasi possessio præsentantis quesita cum mala fide sicut non admittitur, pariter nec præsentatus ab eo.*
- 15 *Quasipossessio præsentantis semel interrupta sicut non prodest, ita ab eo præsentatio denegatur institutio.*
- 16 *Quasipossessio præsentandi ad beneficium, ex causa consanguinitatis, & juris patronatus gentilitii detecta, cum sit juris patronatus hereditarius sicut non prodest præsentantis, ita nec præsentato.*
- 17 *Idem, & è converso.*
- 18 *Quasi possessio, per errorem adepti, & ex causa falsa respiciente ipsam rem, non acquiritur.*
- 19 *Defectus omnes qui si possessionis relati in hoc artic. 15. concurrunt in præsentante ad hanc capellaniam.*
- 20 *Per necesse influunt in præsentato, ne institui possit.*
- 21 *Ad hunc eundem finem emanavit constitutio Synodalis Diœcesis Abbatie Compluti Regii.*
- 22 *Dicta constitutio Synodalis refertur ad literam, ex qua constat, quod plures capellanie sunt injustè usurpate.*
- 23 *Defectus Judicium Abbatialis Dignitatis occasionem præbuit potentibus, usurpandi jus præsentandi, causa nullis assistente.*

Quasipossessionem juris præsentandi legitime quesitam habens in beneficio, planè admittitur ad præsentandum in ejusdem vacatione, ita ut ab eo præsentatus præferatur ceteris præsentatis per alios compatronos, prætendentes præsentare in eadem beneficii vacatione: nam cum inter ipsos sit ab aliquo acquisita possessio, eosdem excludere fas est, & per eum præsentato præcisè danda est institutio beneficii, cujus jus causatur, & derivatur à jure quasipossessionis quesitæ legitime ad eam habente, & illum præsentante, ad text. cum materia, in cap. consultationibus, de jure patronatus, quem

d 2 exornant

- 3 exo. nant Noguier, alleg. 26. ex num. 37. & Posth. de m. nut. observ. 71. ex nu. 50. cum multis seqq. & observ. 73. num. 1.
- 3 Si igitur quasi possessio presentantis illegitima fuerit, vel quia à jure impeditur illius acquisitio, vel acquisita ex aliquo juris defectu destruat, & non admittatur; necesse est, ut hic defectus quasi possessionis juris presentandi detectus in presentante influat præcisè in presentatum per eum, ne admittatur, & ne consequi possit institutionem, nec titulum beneficii, cum jus suum, & spes dependeat, derivetur, & causetur à jure quasi possessione sui authoris presentantis, qua detecta, & reperta inutili, & inefficaci, nullum effectum producere potest, quia causa sublata tollitur effectus, l. tutores, §. curatore, ff. de administrat. tutor. & causa cessante, cessat effectus, cap. cum cessante causa, de appellat. eum vulgaribus, & causa secunda nihil prodest, nisi quatenus vim & robur recipit à causa prima, l. peto, §. prædium, ff. de legat. 2. l. si quis demum, §. 1. ff. locuti, Aristot. lib. 2. physicorum, cap. 7. qu. 12. art. 2. Sard. conf. 480. num. 4.
- 4 Si enim omne jus potentius est in causa, quàm in causato, l. digna vox, C. de legib. Castren. conf. 129. volum. 1. nec potest plus juris esse in causato, quàm in causa cessante, Castilio controversar. lib. 5. cap. 103. num. 14. præcisè est, ut d. fi. iente, destructa, seu aliàs annihilata quasi possessione presentantis, à qua jus presentati causatur; jus presentati periter pereat, & cesset.
- 6 Jus enim istud presentati procedens à radice infecta nullum fructum producere potest, l. maximum vitium, C. de liberis præteritis, l. fin. C. de nuptiis, l. si viva matre, & in l. 3. C. de bonis maternis, Authent. de heredib. ab intestato veniunt, §. si igitur defunctis l. 2. vers. ex diversor. collatione 9. nec potest à presentante plus juris consequi presentatus, quàm ille habet, l. nemo plus, ff. de regul. jur.
- 7 Infecta igitur possessione presentantis, à qua jus presentati derivatur, & causatur, infecta etiam redditur presentatio, & jus presentati, quia infecta causa primitiva, infecta censetur derivativa, l. unica, C. qui pro sua jurisdic. judic. dare, darivè possint: ut per c. cum quid prohibetur, de reg. jur. dicit Tiberius Salustius in præxi audio. Camera l. 2. c. 17. n. 8. abunde Nos, de Regia prorect. p. 4. cap. 6. ex n. 34. cum multis seqq. quia resolutio jure dantis, resolvitur jus accipientis, l. lex veligalis 41. ff. de pignorib. l. si ex duobus, §. 1. ff. de in diem adjectione.
- 9 Ex his juris fundamentis recte inferitur, ut quotiescumque quasi possessio presentantis ad beneficium non fuerit ei quæsitæ, vel si aliqua juris dispositione subvertatur, & non admittatur, partem fortunam pati debeat presentatus ab eo, ne admittatur, & ut ei justè denegetur institutio; ut in iis terminis multi probant in variis casibus, & primus quando constat de initio libertatis beneficii; quasi possessio presentantis quantumcumque antiquissima contemnitur, & non admittitur, ut abunde probatur in art. 4. ab initio.
- 11 Et ex hac quasi possessionis annihilatione pariter inferitur ad non admissionem presentati, ut legitime denegetur ei institutio beneficii, ad quod fuit presentatus; ut in terminis declaravit S. Congregat. Cardinal. & pluries declarasse Rotam, ipsa testatur, in decis. 444. numer. 1. post tractat. Ludovi. Posth. de manuent. & dicitur in

dist. artic. 4. n. 14. & 15.

Et quod quando constat de initio libertatis, dispositio text. in cap. consultation. de jure patr. nat. arcans fieri institutionem presentato per habentem 12 quasi possessionem juris presentandi, non habeat locum; cum presentantis quasi possessio hoc in casu nihil profit, ex Rotæ decis. & Doctorum autoritate probatum remanet, art. 3. n. 33. & 34. Pariter presentato à successore, qui nititur quasi possessione antecessorum (in quem non transferri, probatur supra, art. 5. à principio) similiter denegatur institutio ob defectum quasi 13 possessionis presentantis aperte probatur, dist. art. 5. ex num. 8.

Inde oritur, quod cum quasi possessio presentandi, quæsitæ cum mala fide, nullo modo admittatur, ut in articulo 6. superius abunde probatur; similiter presentatus ex hoc defectu possessionis presentantis repellitur ab institutione, & admissione, ut ex aliis probatur in dist. art. 6. ex num. 5.

Eodem modo, quoties quasi possessio juris presentandi fuit semel interrupta per unam, & ultimam collationem Ordinarii, non admittitur quasi possessor ad presentandum, & ab eo presentatus excluditur, & justè denegatur institutio ex defectu quasi possessionis sui authoris; quod omne probatur in art. 7. à principio.

Ex hoc fundamentali, & incommutabili principio 16 fluit, quasi possessionem juris presentandi, per plurimos annos quæsitam, ad beneficium ex causa consanguinitatis habitam, & reputatum esse jus patronatus gentilitii, postquam postmodum constitit esse juris patronatus hereditarii ex tenore instrumenti foundationis, esse contemnendam, & ab ultimo possessore presentatum fuisse exclusum, & denegandam institutionem; pluries determinasse Rotam probavimus ex tribus decisionibus supra artic. 4. ex num. 8. cum seqq.

Et è converso, quasi possessio juris presentandi 17 quæsitæ ab aliquo ad beneficium juris patronatus gentilitii, ex qualitate hereditarii, postquam ex fundatione constat esse gentilitium, contemnitur, & nullo modo suffragatur possidenti, nec per eum presentato defectu quasi possessionis sui authoris; à quo jus suum causatur, ex Doctoribus, & Rotæ decisionibus, probatur superius dist. art. 11. ex num. 13. & seqq.

Inferitur etiam ad quasi possessionem quæsitam 18 tam ad beneficium qualificatum, & sub ejus qualitate supposita per errorem, & causam fallam, respicientem ipsum beneficium, ut nullo modo adquiratur sic possidenti, & per consequens defectum hujusmodi quasi possessionis influere in presentatum ab eo, ut excludatur, & ne ei fiat institutio, postquam apparuerit defectus qualitatibus beneficii, atterive rei tanquam qualificata; ad latissimè comprobata supra dist. articulo 11. numer. 15. usque ad finem, & in articulo 12. per totum.

Cum igitur omnes isti defectus, ex numer. 10. considerati simul concurrant, & reperiantur in 19 quasi possessione D. Joannæ Mariæ, prout singulos adnotavimus, & veraciter applicavimus hujusmodi quasi possessioni ejusdem, in ipsimet locis adductis, ex dist. n. 10. pariter, & per necesse in 20 fluunt in presentatum ab ea; cujus jus causatur, & immediatè derivatur à quasi possessione presentantis, quæ quoquo modo ublata, & à juris dispositione exclusâ, & non missâ, institutio prorsus

proffus denegatur presentato, ex abundè comprobatis à principio hujus arti. 13. Quapropter in hac lite, & in lite antecedenti, iustissime lra fuerunt sententiæ excludentes qualipossessionem, multipliciter vitiosam, & infectam, D. Joana Maria, & ab ea presentati excludi ab institutione Capellaniæ, de qua agitur, quorum injuria notoriè patet ex actis processibus, ut in singulis suis locis, & articulis, adnotavimus concludenter.

- 21 Ad hunc eundem finem emanavit Constitutio Synodalis hujus Abbatia Compluti Regii, qua admonemur, plurimas Capellanas esse in hac Diocesi usurpatas sub suppositione juris patronatus, quo carent; quod in vacationibus perpetram probant usurpantes, nec ad illos pertinere jus presentandi in damnum juris Abbatialis, ad quod spectat libera earum collatio exhortans Judices Ecclesiasticos ad vigilantiam, ut in casum occurrentia citetur Fiscalis Ecclesiasticus, ut se opponat presentationibus hujusmodi, & jus Dignitatis Abbatialis, & libertatem Capellaniarum in judicium deducat; ne incautè, & absque defensione fiat presentatis nequam institutio; constituto de presentantium iniqua, & contra juris dispositionem qualipossessione de facto quaesita & de defectu juris patronatus, ut claus per contradictionem usurpatio appareat ista est constitutio 1. tit. 7. de institution. & jure patrona. ita per hæc verba disponens.

Constitutio Synodalis.

- 22 **E**N las Iglesias de esta nuestra Abadía ay muchas Capellanías fundadas, y de muchas de ellas non parecen fundaciones, ni los que pretenden ser patronos lo pruevan, como devieran, y con las calidades, y requisitos que el santo Concilio de Trento dispone: y ay en esto mucha confusion, y à vezes recibe gravio, y per suyo o el derecho del Prelado en las provisiones destas Capellanías, y algunos estan intrusos en los patronatos.

Por tanto, S. S. A. ordenamos, y mandamos, que acerca desto, y provar los derechos de patronato, se observe, y guarde lo que dispone el dicho santo Concilio.

Y nusteros Iuezes en las causas, y pleytas de patronatos effen en esto muy advertidos y todas las vezes que se ofreciere el caso, manden dar traslado a nuestro Fiscal, para que alegue, y pida lo que convenga al derecho de nuestra Dignidad, se baga justicia.

Benè agnoverunt Antistites nostri usurpationem potentium, se ingerentium in jus presentandi ad plures Capellanas hujus Diocesis, in eis deficiente jure patronatus, cum à sua origine absque eo fuerint erectæ, & ex suppositione ejus existentia, ad illarum presentationem inhærentes, & presentantes ex causa consanguinitatis, & proximitatis fundatori, nullo existente jure patronatus in erectione Capellaniarum vel illud supponentes, ad illud presentant tanquam gentilitium.

- 23 Sed desidia judicantium, vel ignorantia principiorum juris ad resistendum, & contendendum libertatem Capellaniarum, vel amore, vel timore potentium usurpantium, istis præbuit occasionem usurpandi jus presentandi injustè; Pueri petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Cum igitur, Nos experientia

Sulg. d. de Libert. Benef. Tom. III.

docti, & agnoscentes hanc ruinam, curavimus rectè tramite recuperare libertatem Capellaniarum, & finem usurpationibus imponere pro auctoritate & jure simul Dignitatis, non parentes Insuper; has elucubraciones scripsimus, regulis juris remissivas apponendo, ut deinceps cognoscantur causæ, ex quibus destruantur qualipossessiones juris presentandi, & detegatur jus patronatus, an fuerit vel non, creatum in fundatione Capellaniarum; & an sit hæreditarium, vel gentilitium & an possit hæreditarium, ut gentilitium qualipossideri; vel gentilitium tanquam hæreditarium etiam per multos annos; Speramus igitur, hunc tractatum admodum utilem Prælatibus Ecclesiasticis, & judicibus utriusque fore futurum.

ARTICULUS XVI.

De inanibus tramitibus, quibus usus est adversarius, abutendo salubri recurso violentia.

Violentia decreto, & provisione regia inde emanata, semel intimata, & per Senatam iustis de causis denegato complemento, si pars iterum utatur abique ejusdem Senatam novo decreto, reus erit poenæ ob temeritatem.

Super appellatione postmodum resoluta, aut renuntiata, seu aliàs nulliter interposita, recursus ad regem per viam violentia cedere non potest.

SUMMARIUM.

- 1 Libertas Capellanie ex instrumento foundationis probatur.
Quæ si possessio presentandi nihil prodest presentanti, nec presentato, contra Ordinarium contendentem pro libertate Capellania, ibidem.
- 2 Consuetudine exequendi sententias existente, executio, & immissio iusta est.
- 3 Fingens diversam sententiam, mutando ejus substantiam, decipit Senatam Regiam, & num. 4.
- 5 Sententia que non convenit actis, nec ex eis justificatur, nulla est ipso jure, & n. 6.
- 7 Sententia lata ex falsa causa, que ex actis detegitur, nulla est ipso jure.
- 8 A sententia nulla [etiam lata in quolibet judicio privilegiato] appellatio causat utrumque effectum, & attentata.
- 9 Consuetudo exequendi sententias non procedit in sententiis nullis, sed tantum in validis.
- 10 Decretum violentia, quod non convenit actis processibus, non obtemperatur.
Nec secunda jussio conceditur in Senatu vidente diversitatem factorum.
- 11 Pars utens provisione regia semel à Senatu absoluta graviter delinquit.
- 12 Sen. causa per desertionem ob non factam diligentiam in prosecutione appellationis transit in rem judicatam, & n. 14. & 15.
- 13 Appellatio uti nulla resolvitur, si appellans intra decem dies non declarat judicem, ad quem appellat.

42 De Libertate Beneficiorum,

- 16 Appellatio frivola est, confitit de notoria injus-
titia appellantis, & n. 17.
- 18 Consuetudo exequendi sententias in provisione
Capellania non causat attentata.
- 19 Appellatione deficiente, aut quomodolibet reso-
luta, cessat recursus ad Regem.
- 20 Quando lex unum supponit, & aliud disponit,
non potest verificari dispositio, nisi prius verifi-
cetur suppositio.
- 21 Delatio supponit appellationis legitima existentiam
qua deficiente deficit subiectum, super quo ca-
dere possit.
- 22 Appellatio deserta ob non factam diligentiam in
ejus prosecutione resolvitur.
- 23 Et sententia transit in rem judicatam.
- 24 Terminum ad sibi aliquid faciendum imposi-
tum qui non servat, suo juri renunciare intel-
ligitur.
- 25 Qualitas, & legitimitas appellationis constare
debet Senatui ex actorum inspectione.
- 26 A sententia declarata deserta appellatio non
causat attentata.
- 27 Appellationi nulla, aut informiter interposita ju-
dex non deferens vim nullam facit.
- 28 Rescripta emanata à superioribus super appella-
tione, que non stat, vel fuit tacite, vel expres-
se resoluta, nihil operantur.
- 29 Violentia causa cessante, cessat recursus ad Re-
gem.
- 30 Executio pendente appellatione, nulla, & atten-
tata, convalescit subsequuta appellationis deserta-
tione, ac si ab initio interposita non fuerit.
- 31 Appellatione deficiente deficit attentatum,
quia quod nullum est, nullum producit effec-
tum.
- 32 Sententiâ translata in rem judicatam, non cu-
ratur de attentatis.
- 33 Dne mirabiles decisiones ad idem recensentur
ad literam, & n. 34. & 35.
- 34 In executione sententiæ translata in rem judica-
tam ob desertionem servantur quatuor ter-
mini ad docendum de diligentius gestis in
prosecutione appellationis.
- 35 Multi sunt in jure casus, in quibus non servantur
dicti termini.
- 36 Iudex certus ex inspectione actorum nullam fac-
tam fuisse diligentiam in prosecutione appella-
tionis, non tenetur servare solitos terminos.
- 37 Celebris ad idem refertur Rotæ decisio lite-
raliter.
- 38 Tunc præcipuè constare dicitur notoriè de non
prosecutione appellationis quando ex actis non
apparet fuisse peritos apostolos.
- 39 Sententia si aliqua juris dispositione potest exe-
qui appellatione pendente, hac postea deserta
termini non servantur, & n. 42.
- 40 Quatuor termini dumtaxat servantur, quan-
do agitur de exequenda sententia qua ob deserta-
tionem transit in judicatum, secus quando
agitur de delaranda desertione, & transitu in
judicatum.
- 41 Quando ex actis processus notoriè constat de
desertione appellationis, non curatur de male
gesto processu, nec ejus defectibus.
- 42 Frustra expectatur id, cujus eventus nullius est
effectus.
- 43 Recursu ad Regem pendente non currunt termi-
ni fatales, & n. 47. & 48.
- 44 Terminus appositus rei, tunc suspenditur, quando
super ipsa re movetur controversia.

- 50 Articulus motus super re [cui est oppositus
terminus] tunc illum suspendit, quando est pro-
babilis, non calumniosus, & n. 51.
- 51 Terminus oblatus ab impedimento, suppletur,
quantum abstulit impedimentum, & non
amplius.
- 52 Impedimentum recursus ad regem quantum
fuerit, & duraverit, facillimè ex actorum
inspectione probatur.
- 53 Constituto Senatui ex actorum inspectione de
rescriptione appellationis, nihil super ejus
delatione decernere potest, cum fuerit resoluta,
& annullata.
- 54 Recursu ad regem pendente, gesta per judicem Ec-
clesiasticum non subjiciuntur vitio nullitatis,
vel attentatis, & n. 56. & 57.
- 55 Absentia desertionis, & transitus in rem judica-
tam, appellatio caret suspensivo effectu.

VT nihil intactum in progressu hujus litis
relinquamus, quædam adnotanda erunt, quæ
extra ordinem, & cursum legitimum recur-
sus ad regem per viam violentiæ acciderunt, re-
ferre non desinam, ut modus, quo illis occurrere
sit necesse, agnoscat, supposita igitur specie li-
tis, de qua supra art. 1. ex n. 5. & seqq. lata fuit
sententia definitiva, ex qua fuit exclusa D. Joan.
à jure præsentandi ad hanc Capellaniam, & ab-
solutè applicatum jus liberæ collationis Or-
dinatio. Quàm justa fuerit hæc sententia, nul-
lus qui perlegerit articulos in hoc tractatu des-
criptos, ex art. 3. & 6. usque ad 15. ignorabit, ex
iis enim manifestè apparet, nec umbram jus-
titiæ assistere præsentanti, nec per eam præsen-
tato, ut admitti possit ad institutionem, plusquam
notoriè constat, nullum creatum fuisse jus patro-
natus ab origine foundationis hujus Capellani-
ni; sed potius erecta in sua libertate, ut ex instru-
mento foundationis monstravit Fiscalis Ecclesiasti-
cus; monstravit etiam per varia juris fundamenta
inevitabilia, præsentantem nullam potuisse acqui-
rere quasi possessionem juris præsentandi, sed
adquisitam (etiam data existentia juris patro-
natus) profus destructam, & contemnendam ma-
nere, & ad nihilum prodesse contra Ordinariam ex-
istentem in lite pro libertate Capellaniam.

Ab hac justissima sententia appellavit præsen-
tatus. Iudex appellatione non obstante, executioni
mandavit, immittendo in possessionem Capellani-
niæ provisum ab Ordinario, motus notoria,
& constante consuetudine vigente ab immemoriali
exequendi sententias super provisione Capel-
laniarum, appellatione non obstante; prout ad
longum ostensa fuit superius, art. 1. & 2. quæ sine
ullo serupulo transit.

Pater appellans ab hac sententia usa fuit recur-
su violentiæ, ut suæ appellationi deferri, & reponi
Senatus decernat, sed timens consuetudinis constan-
tiam exequendi similes sententias [cui merito
per Regium Senatum desertur, ut in dict. art.
1. ex n. 8. cum seqq.] confugit appellans ad extra-
ordinarium modum, fingendo diversam, &
contrariam determinationem sententiæ, asseve-
rans, illam fuisse latam super articulo devolutionis
[cum absolute fuerit lata pro libertate Capellani-
niæ esseque liberæ collationis] ut consequi posset
decretum violentiæ.

Quod facile consequi posset, si ejus relatio
foret vera, etiam non obstante consuetudine, &
ad qualificandam suam malitiam [colludente etiam
Agente

Agente Dignitatis) decipiendi. Senatam Regiam, monstravit aliam sententiam, in illa vacante lata iure devolutionis, fingens illam latam in hac vacatione, à qua appellasse supponebat.

5 Qua similita relatione supposita, Senatus deceptus declaravit, vim facere iudicem deferendo appellationi ab illa sententia, decrevitque ut deferat, & reponat. Nam si ex facto jus oritur, pariter ex modica facti mutatione jus variatur totum; cuius decretum iustissimum fuit, si enim sententia lata foret ex causa devolutionis [prout fingebatur] foret nulla ipso iure, tum quia extra acta processus ferebatur, in quibus nec vestigium ali-
6 quod reperitur, ex quo causari potuisset devolutio de qua nec actum, nec ullum verbum tractatum fuit, ideo sententia, quæ non convenit actis processus, nec ex iis justificari potest, nulla est ipso iure, & notoriè injusta. Paris. *conf.* 54. *num.* 2. l. 4. Cæsar. de Graf. *dec.* 2. de *solutionib.* Gabr. *conf.* 28. *num.* 6. lib. 1. Grassi. *decif.* 13. in *fin.* de *sentent.* & *re judic.* Rota *dec.* 689. n. 2. *part.* 1. in *recent.* & *dec.* 659. n. 16. *part.* 2. in *recentior.* Rota ut per Marchesan. de *commiss.* tom. 1. fol. 22. Seraphin. *decif.* 1261. *num.* 5. Alexand. Ludovis. *decif.* 1. n. 4. quæ aliam decisionem allegat, & plurimos ad hoc cumulat Olyv. B. lramin. in *annotationib.* ad *Alexand. Lud. vis. dict. dec.* 1. n. 5. 6. 7. & 8. omnino videndus.

7 Deinde quia si lata foret ex causa devolutionis, cum falsa eilet, & uti falsa apparet ex actis, pariter nulla foret evidenter, nam sententia lata ex falsa causa, quæ ex actis detegitur falsa, nulla est ipso iure, Felinus in *cap. inter ceteras*, *num.* 5. de *re judic.* Aimon. Crave. *conf.* 134. in *fin.* Rota *dec.* 27. de *re judic.* in *antiq.* Alexand. Ludovis. *dec.* 2. *numer.* 3. & 4. & per Bart. Abbat. Felin. Contard. *Surd. conf.* 492. *num.* 4. & *conf.* 597. *numer.* 9. lib. 4. tenet Sigisf. Scac. de *sentent.* & *re judic.* *q. off.* 14. q. 32. n. 45.

8 Ex quo sequebatur; quod à sententia nulla (etiã lata in casu, quo aliàs appellatio non admittitur) iusta est appellatio, & legitima quoad utrumque effectum, produccens attentata, ad latissimè per Nos scripta in *commentariis nostris*, de *Regia protecl.* 3. *part.* c. 9. à *princ.* & per totum, in exornationem l. 4. §. *condemnatum ff. de re judic.*

9 In tantum, ut huic legitimæ appellationi resistere non poterat constans consuetudo Tribunalis Abbatialis, non admittentis appellationem suspensivam à sententiis latis super provisione capellaniarum, cum locum habeat in sententiis validis, ritè, & rectè latis, non in sententiis nullis, quarum executio à iure negatur, prout ad longum comprobatum remanet superius *art. 2 ex num.* 20. cum *seqq.* & usque ad *finem.*

10 Iustè igitur inde emanavit decretum violentiæ, ut iudex deferat appellationi interpositæ à sententia devolutionis lata; quo decreto inserto sub hac relatione, & suppositione expressa expedita fuit provisio Regia, ut huic appellationi iudex deferret, qua intimata, actis visis, & parte citata, ex illis cum non appareret, nec à parte monstraretur talis sententia devolutionis, nec ab ea appellatio aliqua, quæ verificari, & adaptari possit decretum violentiæ ad eam restrictum, ita responsum fuit provisioni Regiæ; conquesta fuit pars in Senatu petens secundam iussionem, dictam *subbreccarta*, ut iudex primæ obtemperaret, adductis ad hoc in Senatum Regium actis, ex illis

recognoscentem iustam responsionem iudicis Ecclesiastici; iustè denegavit complementum sibi decreti, & provisionis, & non esse locum secundæ iussioni, cuius determinatio transiit in rem iudicatam.

Postmodum post longam tempus pars ipsa motu proprio, & absque novo Senatus Regii interventu, aut decreto, iteum temerè utendo dicta prima provisio violentiæ, sic per Senatum Regium rectè revocata, & annihilata: comparuit coram iudice Ecclesiastico, illam intimavit, petendo ejus complementum, & quod iudex deferat, & reponat, prout in illa continebatur. Cui iniuræ præteritioni Fiscalis Ecclesiasticus se opposuit, allegans temeritatem utentis præfata provisione revocata, in dedecus Regii Tribunalis, & iudicis Ecclesiastici, & petens pro calumnia, graviter multari. Prætervia ductus adversarius iterum recurrit ad Senatum Regium, simpliciter allegans, omiſsa prædictorum relatione, conqueritur de iudice Ecclesiastico nolente obtemperare provisioni Regiæ sibi mandanti deferre, & reponere, adductis iterum actis constituto ex eis de falsa, & sinistra relatione partis conquerentis, non venire in statu causam decrevit. Comparuit adversarius coram iudice Ecclesiastico, petens complementum dictæ primæ provisionis abolita, & sic declarare debere.

Interim Fiscalis Ecclesiasticus introduxit articulum admodum ad causam principalem utilem, & substantialem; nempe declarandam esse sententiam in causa principali latam transisse in rem iudicatam, eo quod pars ab ea appellans nullam in prosecutione suæ appellationis ab ea interpositæ fecisset diligentiam, nec in Tribunali inferioris petendo Apostolos, nec in Tribunali superioris, nec etiam in Senatu Regio, sed omni negligentia per duos annos deserta mansisset appellatio, & sic nulla, & resoluta, ac si initio interposita non fuisset.

Ac insuper ex alio capite etiam opposuit Fiscalis, nullam, & resolutam mansisse præfata appellacionem eo quod pars appellans intra terminum decem dierum ad appellandum non declaravit iudicem, ad quem & coram quo signanter volebat illam prosequi, cum multi superiores adfint ad quos possit appellari ab hac Dignitate Abbatiali, ut ex actis hoc probatur.

Intimata parti hac articuli petitione, & introductione Fiscalis Ecclesiastici, ut appellans diligentias in prosecutionem suæ appellationis ostenderet nihil allegavit fecisse, sed sibi non cucurrisse terminum fatalem, eo quod impeditus fuerat, per recursum ad Regem, tacitè confitens, ad nullas diligentias teneri, ob iustum hoc impedimentum, & eo durante.

Conclusis his duobus articulis, declaravit iudex, sententiam transisse in rem iudicatam, & deberi executioni mandari: in secundo autem articulo tangente complementum primæ provisionis violentiæ per Senatum Regium abolitæ, multavit partem, ea utentem, ob temeritatem, & calumniam, (& ob contemptum, & irreverentiam decreti Regii Senatus translati in rem iudicatam in viginti millia marabitorum applicata operibus piis. Intimata hac sententia, à re iudicata appellavit, à condemnatione, & multa non appellavit; & fuit declarata transisse in rem iudicatam.

Sua insuper solita protervia ducta pars iterum & tertio recurrit ac Senatum Regium, & facta

omnium prædictorum relatione, conqueritur de iudice, nolle scilicet illum complere provisionem Regiam illam primam abolitam & ut sibi concedatur secunda iustio, hoc est *Sobrecaria*, ut iudex ejus virtute deferat, & reponat, prout in ea continebatur. Adductis ad Senatum Regium iterum actis, extra ordinem, & per modum insolitum, declaravit Senatus, non venire per ordinem eo quod non fuit modus cognitus, quo illud primum decretum violentiæ restrictum sententiæ devolutionis, & ab ea appellatione applicari possit sententiæ latæ, & ejus appellationi.

- 16 Deslituta jam pars suis ineptis remediis, confugit ad illam appellationem à sententiâ lata per Proviforem, qua absolutè applicaverat jus conferendi hanc capellaniam Abbatiâli Dignitati, petens à Senatu illi deferendum, & fore reponendam executionem illius sententiæ factam per iudicem sua appellatione pendente.
- 17 Sed hæc vana partis admodum protervæ prætentio variis destruitur fundamentis; & primum fit, ejus notoria injustitia, quæ ex actis processus, & ex iis, quæ abundanter monstravimus, ex *art. 3. usque ad decimum quintum* inclusivè, manifestè apparet, nullum sibi, nec eum præsentanti, jus in possessione, nec in proprietate competere, sed potius variis ex causis utrique resistere absque humana aliqua defensione, umbra, aut subterfugio: nam cum ista appellatio notoriè, & manifestè careat omni juris fomento, & quocumque vadat, nequeat effectum aliquem sortiri, quia cum sua notoria injustitia vadit vestita, ideo notoriè frivola judicatur, cui nec jus deferat, nec est à iudice deferendum, ad latissime per Nos tradita in *tract. de Regia protect. 3. part. cap. 6. ex num. 35. cum multis seqq.*
- 18 Secundum fit; consuetudo immemorialis vigens in Tribunali Abbatiâli Compluti Regii exequendi sententias latas super Capellaniarum provisione, non obstante appellatione, de qua, omnibus juris modis comprobata scripta remanet in primo, & secundo *art. hujus tractat.* ubi inanibus contradictionibus oppositis profus destruitis, responsum præbuimus accuratè: qua igitur consuetudine stante, omnibus Tribunalibus præcisè servanda, nullam vim facere iudicem Ecclesiasticum exequentem suas sententias in provisione Capellaniarum latas, declarandum esse à Senatu Regio, altius ostendimus in *art. 1. ex n. 7. usque ad finem*: quapropter adversarius appellans exclusus reperitur à decreto violentiæ obtinendo à Senatu Regio.
- 19 Tertium & profus inevitabile, fit defectus appellationis, quæ quoquomodo deficiente, cessat omnino recursus ad Regem per hanc viam violentiæ, qui solummodo destinatus est ad declarandam violentiam, & tollendam ob denegatam delationem appellationi justæ & legitimiæ, interpositæ, & existenti, juxta magistralem dispositionem, *l. 36. tit. 5. l. 2. Recopilat.* ibi: *Nos pertenecẽ alcar las fuerças que los Juezes Ecclesiasticos hazen en las causas de que conocen, no otorgando las apelaciones, que dellas legitimente son interpuestas,*
- 20 &c. Igitur legitima appellatio debet adesse, ut delationem consequi valeat, quia quando lex unum supponit, & illud disponit, non potest verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositio, *Surdus conf. 150. n. 38. & conf. 430. n. 17. Cephalus conf. 50. n. 51. Roland. à Valle. de lucro dotis, quest. 11. n. 17. & conf. 10. n. 14. l. 4. Sesse decis. 160. n. 24.*

Beccius conf. 53. num. 7. Delatio namque supponit appellationis legitimiæ existentiam, quæ si non stat, vel aliquo accidenti, & juris dispositione resolvatur, deficit subjectum, super quo cadere possit delatio, cum non entis, nullæ sint qualitates, nec qualitas possit esse sine subjecto.

Ex inspectione itaque actorum constabit Senatui Regio notorius, & evidens defectus appellationis, cum interposita à diffinitiva, fuerit resoluta juris dispositione, transacto anno fatali, nulla facta per appellantem interim diligentia in prosecutionem suæ appellationis, nec coram iudice inferiori, petendo apostolos, & testimonium appellationis ad se præsentandum coram superiori: nec aliter coram isto comparuit, nec partem appellatam citavit ad aliquid agendum attingens prosecutionem, nec per duos fere annos usus fuit sua appellatione præfata in Tribunali Regio usque modo, quo jam deserta, & resoluta reperitur, ob transitum duorum annorum à tempore appellationis usque ad sententiam, qua declarata fuit appellatio deserta, & diffinitivam transisse in rem judicatam, ad cujus declarationem cum fuisset citatus appellans, ut ostenderet diligentias ab eo factas in prosecutionem suæ appellationis, nullam ostendit, sed imo potius ad nullam faciendam esse adstrictum, durante recurfu ad Regem [de quo inferius latius agendum erit, ex *num. 46.*] allegavit.

Quo supposito ex ipsismet actis patenter apparet, appellationem interpositam fuisse resolutam, & sententiam transisse in rem judicatam, juxta dispositionem text. in *capit. cum sit Romana 5. de appellationib. l. 6.* ibi: *Intra quod si is, qui appellaverit, causam appellationis non fuerit prosecutus, tenebit sententia, si post sententiam appellaverit, & à causâ sua cecidisset videtur, nec amplius super ipso negotio audatur appellans* text. in *cap. personas 4. in ordine, de appellat.* ibi: *Ex tunc iudicio suo super iis, quæ in questione vertuntur sine contradictione aliqua stare, compellat:* text. in *l. quoniam nonnulli, ibi: Placuit, ut si intra dies solemnitatibus præstitutos ad faciendâ, hæc appellatoris cura defuerit, deserta ab eo provocatio existimetur, moxque debitum exigatur, C. de appellat. text. in l. fin. S. illud, ibi: Et sententiam contra eum latam in suo robore durare, & ad effectum perducatur, tanquam si ab initio minimè fuerit provocatum, &c. C. de temporibus appellatio. quæ jura, & alia accuratè exornavimus, in *tractat. de Regia protect. 3. part. cap. 18. ex num. 88. cum multis seqq.* ad quod vide celebres & magistrales Rotæ decisiones ad litteram adiunctas infra, ex *numer. 3.* certum est enim, ut qui terminum sibi ad aliquid faciendum præfixum, sibi permittit, suo juri renuntiare intelligatur; *Cephalus conf. 201. n. 4. lib. 2. & conf. 202. n. 18. eodem l. Vestrius in praxi Rom. Curie, l. 8. c. 4. n. 21. adnot. ad Evidum, num. 108. Casiador. dec. 4. num. 3. de dilationibus.**

Constituto igitur Senatui de evidenti defectu appellationis seu vel juris dispositione resolutæ, & ad nihil lum redactæ ex inspectione auctorum, juxta determinationem *d. l. 36. tit. 5. l. 1. Recopilat.* quæ ad hunc effectum agnoscendi qualitatem, & existentiam appellationis acta processus ad se perducit jubet, ibi: *Y si el juez Ecclesiastico no la otorgare, mandem traer à las dichas nuestas Audiencias el processo Ecclesiastico originalmente, el qual traido sin dilacion lo vean: y si por ellos constare,*

constare, que la apelacion esta legitimamente si puejta, quando la fuerça, porve. in que el tal Juez la oregue, &c. quo casu cum non reperitur, nec subsistat appellatio, Senatus aditus per hanc viam violentiæ præcisè declarabit, nullam violentiam adesse, & causam remittendam Judici Ecclesiastico, cum deficiat principale, & essenziale fundamentum, hanc causam introducenti in Senatum Regium.

26 Quod & fortius cum majori ratione procedit, quando jam Senatus apparet, iudicis Ecclesiastici determinatio ritè facta super eodem articulo desertionis, & translationis sententiæ in rem iudicatam, cui standum est præcisè, interim dum per tres sententias conformes non fuerit revocata per Iudices Ecclesiasticos, cum prædictæ sententiæ desertionis, & translationis in rem iudicatam effectus non possit suspendi per appellationem ab ea interpositam, qua non obstant, executioni mandari, abunde probatum, & fundatum extat in nostris commentariis de Regia protecl. 3. cap. 18. à num. 85. cum multis seqq. per plurima jura, & fundamenta.

27 Uiget insuper, quoniam appellationi nullæ, aut informiter interpositæ iudex non deferens vim nullam facit, & ita determinat Senatus aditus per viam violentiæ, permittens sententiæ executionem, ex copiose resolutis per Nos in tractat. de Regia protecl. 3. part. cap. 9. num. 106. cum multis seqq. Ergo fortius, ubi appellatio juris dispositione resoluta, & annihilata reperitur, quæ nullum juris effectum producere potest ultra sententiæ executionem actualem.

28 Ideoque nullum decretum violentiæ, nullæque provisio Regia emanata super hac appellatione resoluta potest aliquem sortiri effectum, quin semper possit satisfieri & responderi, nullam existere appellationem, cui possit deferri: cum certum sit de jure, omnia rescripta emanata à superioribus, super appellatione, quæ non stat, aut quæ fuit tacite, vel expressè resoluta, aut renuntiata, nihil operari, nec effectum sortiri posse, ut in iis terminis, & in aliis variis, & similibus casibus abundè scripsimus in nostris commentariis, de supplicat. ad sanctiss. 2. part. cap. 5. §. 1. ex nu. 31. cum seqq. & melius, ex num. 56. ubi plures Doctores in terminis: & similiter, 2. part. cap. 9. ex num. 41. & 2. part. cap. 10. nu. 109. & num. 96.

29 recursus cessat, cessante violentiæ causa ob consensum partis, Nos in eodem tractat. 1. part. cap. 13. num. 61.

30 Sed denique, ut sciatur quanta sit vis, virtus, & efficacia desertæ appellationis, illud scitu, & admiratione dignum adnotandum erit, quod si appellatio in se legitima à principio fuerit interposita, ita ut ea pendente, executio sententiæ causet attentata, revocationi, & repositioni subjectas; si postmodum superveniat ipsius appellationis desertio ob negligentiam appellantis, transitum anni fatalis, taliter appellatio ipsa amittit vires, & affectum suspendendi executionem sententiæ, ut executio ipsa, quæ à principio, & ante desertionem causavit attentatum, postea vitio attentati purgato, & deleto per desertionem ipsam, convalescit, & firma manet, ac si à principio de jure permessa fuisset, vel appellatio nulla fuisset interposita; ex iuribus adductis, supra, ex num.

31 23. nam appellatione deficiente, deficit etiam attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum, juxta juris regulam, l. 4. §. con-

demnatum ff. de re judic. l. non putavit. §. non quisvis, ff. de honor. poss. contra tabul. l. 2. ff. de auctoritat. tutor. l. si aut nullum, C. de legitim. her. dib. cap. quod nullum, regul. jur. in 6. & quia cum per desertionem appellationis, sententia transferit ipso iure in rem iudicatam, hac stante, non curatur de attentato precedente.

Hanc mirabilem doctrinam juris fundamentis, & plurimorum Doctorum exornatione pluries in iis terminis canonizavit Rota Romana in pluribus decisionibus, ut videre est in una capellania, decis. 492. penes Farinac. in recentiorib. 2. part. fol. mihi 541. quæ à principio ita ait: Licet possessio capellaniae capta per Petrum pendente termino ad appellandum à sententia Ordinarii Palentini ad ejus favorem lata, subsequuta Andrea ejus adversarii legitima appellatione fuerit attentata, non solum, de appellat. in 6. & ibi glossa, & privilegio attentatorum revocanda, Francus, ibi, num. 6. Seraphinus decis. 1583. num. 1. tamen contrarium concluderunt Domini in presenti causa, &c. executio enim facta pendente appellatione, illa deserti, convalescit, quando executio est directa ut beneficii controversi possessionis adeptio, sublata enim appellatione, tollitur suspensio iudicati jam inducta, & executio firma manet; & licet malè facta sit, non revocatur, cum de novo fieri deberet; & firmatio principali, videlicet sententia, firmatur accessorium, quod est ipsa executio post Joannem Monachum, quem refert Joannes Andreas, & utrumque Francus in cap. licet, num. 4. vers. Quod autem de sententia excommunicationis in sexto. Ancharan. in capit. non solum, num. 7. de appellationib. 5. Milis, verbo, executio facta pendente, Lancelotus de attentata. appellatione pendente, 2. part. cap. 12. ampliat. 1. ex n. 14. & seqq. ad quod facit optimè text. à contrario sensu in l. cum ex causa, ff. de appellationib. quem adducit Monachus, dicit. cap. licet nu. 1. vers. Sed quæro, in princip. &c. Hactenus de mirabili decisione.

Similem non omnino in eisdem terminis determinavit Rota in decis. 496. inter recollectas per Ludovif. Posthium post tractatum de manutentione, quæ ex num. 1. & 2. ita loquitur. Et quoad primam partem Domini non fuerunt concordantes. Nam contra attentata adducebatur, quod sententia A. C. transferat in iudicatam, ut potè lata 5. Decemb. 1617. à quo tempore nihil dicitur actum in prosecutione appellationis, nec unquam prorogata fatalia, quo casu dicitur transisse in iudicatum l. ultima. Authent. cum seqq. C. de temporibus appellat. fuit dictum in Artens. bonorum 11. Aprilis præteriti, coram R. P. D. Cavalerio, & sæpè alias: stante autem re iudicata, executio sententiæ, quamvis alias ab initio fuisset attentata propter interpositam appellationem, eam tamen deserti, convalescit per desertionem enim appellationis tollitur suspensio iudicati, & executio firma manet, & licet male facta non revocatur cum de novo fieri deberet, & firma sententia remaneat, & ejus executio; Francus in cap. licet, num. 4. vers. Quia autem: de sententia excommuni. in sexto, Lancelotus de attentatis, 2. part. cap. 2. ampliat. 1. n. 14. & sequentibus. & dicit. Rota dec. 592. num. 3. part. in recentioribus. &c. Post tantorum Doctorum, & Rotæ decisionum auctoritatem, & magistralem determinationem nihil est quod deliderari possit in articulo desertionis, quibus adde Sigismund. Scacc. de appellat. l. 3. cap. 2. quest. 15. ex num. 70. cum multis sequent.

35 Ex quibus præciè, & utiliter infer ur, quod si in nostro casu, deficeret consuetudo Tribunalis Abbatialis exequendi sententias in provisione capellaniarum appellatione non obstante, & appellatio adversarii fuisset legitima, & causaret executionem attentatam (quod negatur ex traditis supra, artic. 1. & 2.) adhuc ipsa executio post detectam appellationis desertionem firma maneret, & convalesceret, ac si nulla appellatio fuisset à principio interposita: & per consequens declarandum fore, nullam violentiam commississe Judicem Ecclesiasticum in non deferendo, nec in exequendo suam sententiam, cum per desertionem subsecutam appellatio fuerit redacta ad non appellationem, cui semel resolutæ, & annullatæ nil remanet, quod deferri possit ultra.

36 Hoc desertionis laqueo suspensus adversarius, frustra nititur liberari, & dissolvi duabus inanibus considerationibus, prima est quod in declaratione transitus sententiæ in rem judicatam ob desertionem, non fuerunt servati quatuor termini à jure requisiti, ut condemnatus ostenderet suas diligentias factas in prosecutione suæ appellationis: ad tradita per Nos in tractat. de Regia protect. 3. part. c. 18. ex num. 68. cum seqq.

37 Cui difficultati multipliciter respondetur, quod in nostro jure multi sunt casus, in quibus omitti validè possunt dicti quatuor termini, qui omnes omnino verificantur, & adaptantur casui nostro, de quo agimus, in quo ad effectum declarandi sententiam transisse in rem judicatam ob transitum anni fatalis, adversarius fuit citatus, ut ostenderet suas diligentias; nullam exhibuit, nec ad-

38 huc allegavit, & adductis actis processus, & accuratè inspectis notoriè constitit judici, nullam factam fuisse diligentiam in prosecutione appellationis, quo casu iudex non tenetur servare illos terminos: ut probant in terminis Lancelotus de attentat. 2. part. cap. 12. ampliat. l. n. 39. & 40. Boër. dec. 206. n. 11. Rot. decis. 1. decis. 14. & decis. 19. de appellat. in noviss. Mohedanus dec. 3. de sentent. & re judicat. & ita fuisse resolutam coram Achille de Grass. testatur Mandol. in commiss. executoriali, verbo executoriales, qu. 1. pro quo elegans adest decisio Rota 22. inter recollectas per Ludovi. Posth. post tractat. de manutent. quæ ex num. 1. sic loquitur in hæc: Veritas est, quod quando petitur executio rei judicata qua provenit ob non interpositam appellationem, vel ob appellationem desertam, debeant servari quatuor termini ad evitandam pronuntiationem super prædictis, scilicet ad docendum de appellatione, & ejus legitima prosecutione primo pro prima, item pro secunda, item pro tertia, & denique pro quarta dilatione, Vestrius in praxi, l. 8. c. ultimo num. 8.

Sed hujusmodi conclusio fallit, si ex actis judici constat de non legitima appellatione, vel de ejus legitima prosecutione neglecta, quia tunc non est opus alia legitima servatione terminorum &c. hæc tunc de dicta decisione, ubi allegantur ad hoc plures Doctores, & Rotæ decisiones.

Idem probat Ludovi. Posth. in tractat. de manutentio. observat. 12. ex num. 155. in hæc. Nec etiam esset necessaria citatio, quando appellatio esset deserta, & iudex de hac esset certus; Rota dec. 25. de appellation. in noviss. Rota decis. 300. num. 3. part. 2. Seraphinus decis. 565. num. 5. Rota coram Cardin. Blanchet. Taurinensis capellania, apud Marchesan. de commiss. dict. part. fol. 158. Coccinus decis. 130. n. 3. & in dict. Perusina Bono-

rum. post tractat. decis. 22. num. 2. &c.

Et tunc præcipuè dicitur notoriè constare ex actis, de non prosecutione appellationis, quando illis visis apparet, non fuisse petitos Apostolos per appellantem à iudice inferiori, ut in iis terminis ad excusandos terminos prosequitur Rota in d. decis. 22. ex num. 2. post tractatum de manutent. in hæc: Sed hujusmodi conclusio fallit, si ex actis judici constat de non legitima prosecutione appellationis, quia tunc non est opus alia legitima observatione terminorum; &c. Sequitur, & facit in hæc: In casu autem, de quo agitur, constat ex actis Apostolos non fuisse petitos, & appellatioem nullum fuisse momenti, Rota dec. 47. de appellationibus in novissim. Lancelot. de attentat. part. 2. cap. 12. limitat. 50. n. 195. & seqq. vers. 6. causa hujusmodi autem negativa probatur ex ipsa inspectione processus, Milis in repert. in verbo, Processus, appellat. &c. & sunt Apostoli de substantia appellationis & pars illius, Rota decis. 50. num. 3. de appellationibus in novissim. Lancelot. de attentat. c. 12. limit. 50. n. 202. Surd. conf. 228. num. 4. volum. 2. Cumque ex inspectione ipsius processus non reperiantur petiti, satis ex hoc probatur negativa non petitionis, cum sit coarctata ad processum ipsum Alexand. conf. 123. n. 23. l. 4. Vanium de nullitat. tit. à quo & quibus modis, num. 12. & seqq. Milis in verb. sententia, à qua non est appellatum, circa principium &c. Ludovi. Posth. de manutent. observat. 11. n. 155. & 156. ibi. Ut si constat ex processu de appellatione, & non reperitur in eisdem actis petiti Apostoli; Coccinus dict. decis. Perusina bonorum, n. 2 & 3. &c. Atque ideo cum ex horum liti actuum accurata inspectione iudex certus fuerit, Apostolos appellationis non fuisse postulatos; secus potuit omittere prædictos quatuor terminos: Rota decis. 333. n. 3. in posthum. Farinacii tom. 2.

Pariter etiam omitti possunt illi quatuor termini requisiti, quando sententia lata in negotio principali, aliquo juris privilegio, statuto, vel consuetudine, potest exequi pendente appellatione, & cum effectu executioni fuit tradita: nam si postea superveniat desertio appellationis, ad ejus pronuntiationem pervenitur absq; quatuor terminorum observatione, ut pluries determinavit Rota; sicuti apparet ex dec. 438. ex n. 14. inter recollectas per Posth. post tract. de manutentio, ibi: Nec subsistit, quod ante executionem sententiæ essent servandi quatuor termini, ad docendum de appellatione. Quia placuit responsio; quod cum à sententia A. C. uti in nostro possessorio lata per Agidianam, l. 16. c. 2. denegatur appellatio, executio illius vigore retardanda non erat; ut post Paris. conf. 208. n. 23. lib. 1. cum aliis allegatis tenit Rota dec. 173. p. 1. rec. & per alias Rotæ decisiones, idem observat Ludovi. Posth. de manutent. observat. 12. n. 153 & 154.

Quæ doctrina, & limitatio de plano verificatur in casu, de quo agimus; in quo executio sententiæ permixta fuit stante consuetudine legitime introducta in Tribunali Abbatiali exequendi sententia lata in provisione capellaniarum non obstante appellatione; quo casu dicti termini servari non debent; postea ascendo ad actualem executionem subsequata desertione.

Deinde adnotandum erit, quod dicti quatuor termini tunc dumtaxat observantur, quando tractatur de exequenda sententia, quæ ob desertionem appellationis transitum fecit in rem judicatam; secus quando solum agitur de declaranda desertione, & transitu in rem judicatam; ut est videre

- dere per Ludovi. Poith. *de munitionis. observ.* 12. *ex n.* 149. Rotam *dec.* 22. *n.* 1. & *doc.* 438. *n.* 14. inter recollectas per ipsum *Posthium*, prout contingit in casu præienti, in quo dumtaxat actum fuit de declaranda desertione appellationis, & transitu sententiæ in rem judicatam: atque denique in hac materia desertionis, regula est constans, quod quando ex actis procedus manifestè
- 44 constat, de desertione appellationis, nullo modo attenditur, nec curatur de male gesto processu, nec de ejus defectibus; ut expresse probant plurimi DD. & duæ Rotæ decisiones ad litteram adductæ superius, *ex n.* 33. *cum seqq. vers. Hanc mirabilem doctrinam juris fundamentis &c.* quæ firmè hoc tenent.
- 45 Suprà dictis addi potest, quod cum adversarius fuisset citatus ad docendum diligentias à se factas in prosecutione appellationis, non solum nullam ostendit, nec allegavit; sed imo dixit ad diligentias non teneri, quia sibi non poterat currere fatale tempus ob impedimentum pendens recursus ad Cancellariam; ex quo virtualiter falsus fuit nullam diligentiam fecisse: cum dixerit se ad nullum teneri; ideo frustratorium erat alios illi terminos ad docendum assignare; quia frustra expectatur id, cujus eventus nullius est effectus, & frustratorius actus abhorret lex, ut vulgare est.
- 46 Secunda consideratio, qua adversarius nititur, ad effugiendam desertionem suæ appellationis, non minus frustratoria est alia præcedenti: allegavit etenim citatus sibi non potuisse currere tempus fatalium, ob impedimentum recursus ad Regem per viam violentiæ in hac causa sæpius intentati, nostras ad idem allegans doctrinas, quæ quidem regulariter, & prout jacent veræ sunt in se, sed non ad prætabiles casui nostro.
- 47 Primò, quia falsum est, & contra facti processus veritatem, asserere late impedimentum ob recursus pendentiam: per totum etenim illud tempus ab appellationis emissionem, usque ad sententiam latam super desertione, nullo modo tractatum fuit, nec mota aliqua controversia super præfata appellatione, nec in Regio Senatu per viam violentiæ, nec in alio quovis Tribunali Ecclesiastico, sed intacta semper remansit dicta appellatio, immobilis, & undique derelicta, & prorsus per appellantem oblita, & licet usus fuerit recursu ad Regem, non quidem virtute dictæ appellationis, sed aliam diversam fingens, & contrariam sententiam turpiter, & inaniter prosecutus fuit recursum, sibi iustissime bis, & ter denegatum à Senatu Regio, ut est videre superius, *hoc cap. ex n.* 2. quo supposito, recursus pendens falsa est, & contra omnem facti veritatem.
- 49 Tunc etiam suspenditur terminus appositus rei, quando super ipsa re oritur controversia ob istud impedimentum: ex abundè per Nos traditis in tractat. de protectione Regia, 1. part. c. 7. *ex num.* 75. *cum multis sequent.* at super ista appellatione (de qua hodie agitur) nulla hæctenus fuit orta controversia, nec adhibitus recursus unquam, ut ex actis manifestè patet. Sed recursus adhibitus fuit super rebus omnino diversis, separatis, & nullo modo tangentibus dictam appellationem, ut est videre sursum *ex numer.* 2. *cum seqq.* ergo terminus fatalis ad ejus prosecutionem appositus suspendi non potuit cum omne cessaverit impedimentum.
- 50 Secundò respondetur, quod tuac articulus

motus super re, habet effectum suspendendi terminum ipsi rei appositum; quando sit in sui iustificatione probabilis: at si fuerit improbabilis, seu calumniosus, & vitiosus, prorsus caret effecta suspendendi terminum rei appositum, ut plurimi probant Doctores, quos allegat, & sequitur *Guarba decis.* 110. *ex num.* 6. Nos in tractat. de retentione bullar. 1. part. cap. 15. *ex numer.* 23. & sequentibus.

At recursus intentatus per adversarium non solum fuit improbabilis, vitiosus, & calumniosus: sed prorsus falsus, & fictus contra verum factum processus illius, & sententiæ substantiâ mutata; ut supra *ex nu.* 2. & ita per Senatum adversarius bis, & ter fuit repulsus; ergo nullo modo poterat suspendere terminum anni fatalis.

Tertiò, & ultimo respondetur, quod dato casu, 52 quod recursus ad Senatum Regium intervenisset iustè, & utiliter; adhuc impedimentum recursus quomodocumque illud admittere velimus, non consumpsit, nec attigit annum fatalem; nam etiam deducto omni tempore, quo nequiter, & frustratorie pars adversa detulit litem ad Senatum Regium, & à quo fuit semper repulsus, remanent tredecim menses, cum dimidio: à die etenim appellationis, usque ad diem, quo lata fuit sententia desertionis viginti menses transierunt, & quatuor dies; è quibus deducto tempore recursuum inaniem, remanent tredecim menses, cum dimidio; quibus causata fuit desertio appellationis, cum à tempore appellationis nulla fuerit facta diligentia super ea in nullo Tribunali, ut dictum est: nam ex toto prædicto tempore transacto, nullum aliud tollitur, quam limitatè tempus, quo duravit impedimentum dumtaxat, & non amplius, ita ut impedimento cessante & sublato de medio, tempus currat & conjungatur cum tempore antecedente, non impedito; ut in iis terminis docuimus in nostris commentariis de Regia protectione. 1. part. capit. 7. *n.* 74. *cum sequent.* & in tractat. de supplicatione ad sanctissimam part. capitul. 15. *num.* 8. & 17. & *n.* 20. & 22. plene Romanus in *conf.* 443. in princip. *Calderin. conf.* 219. *alias* 4. de appellatione. *Geminia. conf.* 41. *n.* 10. plura per Roman. *conf.* 496. *num.* 9. Et hoc tempus recur- 53 sus quantum fuerit, & quantum duraverit ejus impedimentum, evidens est, & patens ex actis processus, ex quo legitime probatur; ut in iis terminis adnotavimus in tractat. de Regia protectione. 1. part. c. 7. *ex n.* 73.

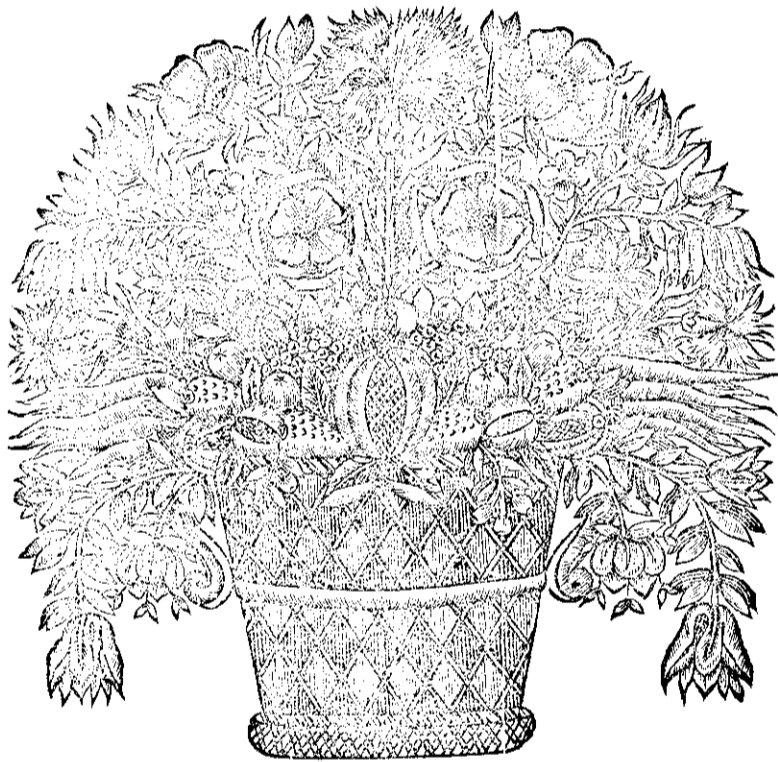
Quibus omnibus sic suppositis, & cunctis difficultatibus sublatis, clara, & evidens remanet appellationis desertio, notorie patens ex actis, & eorum inspectione; cum in ejus prosecutione nullam unquam adversarius appellans adhibuerit diligentiam, nec coram iudice à quo, nec coram iudice ad quem, nec coram Senatu Regio, cujus appellationis virtute, nullum recursum intentavit per viam violentiæ usque modo transactis duobus annis, quando jam ipsa appellatio stat sublata, resoluta, & extincta per subsequutam devolutionem, & iudicis declarationem transitus sententiæ in rem judicatam, quo tempore non existente jam appellationis vestigio, impossibile est, ut ejus virtute possit recurri ad Senatum per viam violentiæ; nec tali uti remedio omnino inutili, & inani, cum appellationis delatio non possit cadere super appellatione, quæ non stat; sed est à jure resoluta, prout à principio hujus articuli latius manet comprobatum.

Pro coronide non omitamus aliqua, quæ ociosè, vitiosèque attingit adversarius asseverans pro excusanda desertione, quod omnia gesta per inferiorem essent nulla, & attentata, cum fuerint gesta pendente recussu ad Regem, quo tempore iudex Ecclesiasticus non poterat in causa procedere, sed conquirere debebat.

Hæc propositio falsa est, tam respectu facti, quàm respectu juris: respectu facti, quia illo tempore, quo processum fuit ad iudicium desertionis, nullus articulus erat pendens in Senatu per viam violentiæ, sed potius omnes, qui nequiter per adversarium adducti fuerunt, decretis repulsionis extincti erant, ut ex actis processus clarè patet: ex quibus etiam decretis acta fuerunt remissa Judici Ecclesiastico, ut libere in causa procederet, juxta determinationem *l. 36. tit. 5. l. 2. Recopilat.* & quæ in ejus exornationem adduximus abundè in nostris commentariis, *de Regia prolect. 1. part. cap. 7. per tot.*

Respectu verò juris, falsa detegitur dicta propositio, nam etiam supposita recursus existentia in Senatu Regio, Iudex Ecclesiasticus non impletur interim procedere, nec ejus processus causat nullitatem, nec attentata; prout latissimè post longam disputationem, validissimæque fundamenta probavimus *in tractat. de Regia protection. 1. part. cap. 7. ex num. usque ad 58. omnino videnda.*

Tandem advertendum, quod licet adversarius appellaverit à sententia desertionis, & transitus in rem judicatam, ejus virtute ad Senatum non recurrit per viam violentiæ: & quando recurreret, non posset obtinere decretum *vim fieri*, cum in ejus sententiæ executione nullam vim faciat; non etenim admittit appellationem: prout latè disputantes post plurima jura, & Doctores resolvimus in *dist. tractat. de Regia protectione. 3. part. cap. 18. ex numer. 85. cum multis seqq.*

I N D E X

Copiosissimus Rerum, & Verborum, quæ in hoc Tractatu de Libertate Beneficiorum, & Capellaniarum recuperanda, & de quasi possessione præsentandi subvertenda continentur.

A. Articulum; N. Numerum marginalem; P. Paginam denotat.

A

APPELLATIO à sententia lata super provisione beneficii simplicis legitima est, quoad utrumque effectum, art. 1. num. 7. pag. 2.
Nisi adsit consuetudo in tribunali Ecclesiastico executionem sententiæ amittens, appellatione non obstantem, ibid. num. 8. ibid.
Appellatio est de ordinariis judiciis, ad quam attenditur consuetudo iudicis à quo, art. 1. n. 13. ibid.
Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiva in beneficiis simplicibus, ibid. n. 17. ibid.
Idem est non allegare, quod allegare & non probare, d. art. 1. n. 23. & 24. p. 3.
Actus judicialis ad introducendam consuetudinem non requiruntur, sed extrajudiciales sufficiunt, art. 2. ex num. 2. cum seqq. p. 5.
Actus consuetudini contrarii, si possunt attribui alteri causæ, non præjudicant consuetudini, d. art. 2. n. 14. & 25. p. 6.
Appellatio legitima à iudice procedente, tempore quo debebat conquirere, d. a. 2. n. 3. & 39. pag. 8.
Ademptio ejus, quod in dispositione non continetur, nihil operatur, ibid. n. 43. ibid.
Attentati sententia exequitur appellatione non obstante, ibid. n. 44. & 45. ibid.
Accumulationis articulo pendente alterius litis sententia lata nulla est, admittens appellationem, d. art. 2. n. 49. p. 9.
Et quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, ibid. n. 50. & 51. ibid.
Contra actionem nondum natam præscriptio cadere non potest, art. 3. n. 29. & ex n. 26. p. 15.
Alienatio rei Ecclesiæ minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos pacifice possideatur, præsumitur beneplacitum S. A. intervenisse, art. 1. n. 3. p. 30.
Sed ista præsumptio solum durat interim, *Salgad. de Liberi. Benef. Tom. III.*

quod de contrario non appareat ex instrumenti inspectione, ibid. n. 4. cum seqq. ibid.
Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corruit, art. 12. n. 5. & 6. p. 33.
Si ex admissione præsentationum facta per ordinarium induceretur consensus ad noviter creandam jus patronatus: multæ Rotæ decisiones, & Doctorum opiniones communes subverterentur, a. 13. ex num. 2. cum multis seqq. p. 34.
Actus præsentandi, qui non sortitus est effectum ad nihil attenditur, nec prodest; artic. 5. n. 8. pag. 19.
Actus præsentationis, qui dederunt causam liti, non sunt in consideratione ad quasi possessionem adquirendam, d. art. 5. n. 9. p. 20.
Appellatio uti nulla solvitur, si appellans intra decem dies non declaret iudicem ad quem appellat, art. 16. n. 13. p. 43.
Appellatio frivola est, confiso de notoria iniustitia appellantis, articul. 16. numer. 16. & 17. pag. 44.
Appellatione deficiente, ob quomodolibet resoluta, cessat recursus ad Regem, art. 16. n. 19. & seqq. ibid.
Appellatio deserta ob non factam diligentiam in ejus prosecutione resolvitur, art. 16. 22. ibid.
Appellationis qualitas, & legitimitas constare debet Senatui ex actorum inspectione; ibid. n. 25. ibid.
A sententia declarata deserta appellatio non causat attentata, ibid. n. 26. p. 45.
Appellationi nullæ aut informiter interpositæ iudex non deferens vim nullam facit, ibid. n. 27. ibid.
Rescripta emanata à superioribus super appellatione, quæ non extat, vel fuit tacite, vel expresse resoluta, nihil operantur, d. art. 16. n. 28. & 29. ibid.
Appellatione pendente executio attentata, & nulla convalescit subsequenti postea appellationis desertione, ac si ab initio interposita non fuisset, d. art. 16. n. 30. ibid.

e

Appella.

Index Rerum

Appellatione deficiente, deficit attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum, *ibid.* n. 31. *ibid.*
 Tunc præcipue constare notorie dicitur de non prosecutione appellationis, & de ejus desertione quando ex actis non apparet, petitos fuisse Apostolos, *ibid.* n. 40. p. 46.
 Sententia si aliqua juris dispositione potest exequi appellatione pendente, hac postea deserta termini non servantur, n. 41. & 42. *ibid.*

B

Beneficium esse juris patronatus, & liberæ collationis simul, contraria sunt, quæ non compatiuntur, art. 7. numer. 11. & seqq. p. 22.
 Juris patronatus impedimento sublato beneficium recuperat libertatem ipso jure, *ibid.* n. 12. *ibid.*
 Beneficium ex sua origine creatum in libertatem non potest postea prælati juri patronatus subicere, art. 9. n. 14. 15. & 16. p. 26.

C

Confuetudo exequendi sententias in provisione capellanatum, non causat attentata, a. 16. n. 18. p. 44.
 Confuetudini exequendi sententias super provisione capellanatum, assinit præsumptio juris, art. 1. n. 8. & 9. p. 2.
 De consuetudine exequendi sententias, si constat tribunali Regio, vim non fieri declaratur, *ibid.* n. 10. *ibid.*
 Confuetudo potest introducere, ut sententia in casu non privilegiato possit exequi, appellatione non obstante, *ibid.* n. 11. *ibid.*
 Confuetudo exequendi sententias ejus tribunalis, quo feruntur attendenda, d. articul. 12. *ibid.*
 Appellatio est de ordinatois iudicii ad quam attenditur consuetudo iudicis inferioris, à quo interponitur, d. art. n. 13. *ibid.*
 De consuetudine ad statuta vel t. argumentum, cum ad paria procedant, *ibid.* n. 14. *ibid.*
 Et quantum ad effectum non differt ab statuto *ibid.* n. 15. *ibid.*
 Confuetudo fortiter est statuto, d. art. 1. num. 8. & 9. p. 2.
 Confuetudo tribunalis Abbatialis exequendi sententias latus super provisione capellanatum, constans est, & caute probata, *ibid.* n. 18. p. 5.
 Et consuetudine attentata plurimis in causis delatis ad Senat. Regiom. vim non fieri, san. decretum, d. art. 1. n. 19. *ibid.*
 Officialibus ejusdem tribunalis attestantibus de consuetudine, multum deservat, *ibid.* n. 20. *ibid.*
 Testibus etiam extraneis attestantibus de consuetudine alicujus tribunalis testes datur, *ibid.* n. 21. *ibid.*
 Notariis ejusdem tribunalis attestantibus de ejus consuetudine magna fides datur, d. art. 1. n. 22. *ibid.*
 Confuetudinem contradicens, & nihil probans succumbit, *ibid.* n. 23. & 25. *ibid.*

Confuetudinem confitens in una causa, & in altera negans, non auditur, d. art. 1. num. 25. *ibid.*
 Casus in quo Senat. Regius deferens consuetudini tribunalis Abbatialis, vim non fieri declaravit, refertur, n. 26. *ibid.*
 Confuetudo exequendi sententias super capellanis latis, concludenter probanda est, art. 2. n. 1. p. 5.
 Actus positivos inductivos consuetudinis debere fieri in contradictorio iudicio, qui autumantur, d. art. 2. n. 2. *ibid.*
 Horum Doctorum opinio est communiter reprobata, *ibid.* n. 3. *ibid.*
 Ad consuetudinem introducendam non requiruntur actus judiciales in contradictorio iudicio, *ibid.* n. 4. & 5. *ibid.*
 Actus positivi ad introductionem consuetudinis exequendi sententias, judiciales sunt, d. art. 2. n. 6. *ibid.*
 Decreta violentiæ an opponantur consuetudini exequendi sententias, n. 7. & 8. d. art. 2. *ibid.*
 Ad consuetudinem introducendam in aliquo tribunali, actus positivi ejusdem tribunalis requiruntur, *ibid.* n. 9. *ibid.*
 Ad consuetudinem interrumpendam, actus contrarii ejusdem tribunalis requiruntur, d. art. 2. n. 10. *ibid.*
 Et per contrarium consensum consuetudinem introducens, *ibid.* n. 11. *ibid.*
 Confuetudo semel formata non tollitur, nisi eodem modo contrario, quo fuit creata, *ibid.* n. 12. *ibid.*
 Et cum ejusdem contrariis requisitis, *ibid.* n. 13. & 14. p. 6.
 Confuetudinem interrumpendi decreta violentiæ non sunt capacia, d. articul. 2. num. 15. & 16. *ibid.*
 Tribunali Regio, si non constat ex processu delato, de consuetudine exequendi sententias, legitime vim fieri decernit, absque læsione consuetudinis, *ibidem* numer. 17. & 18. *ibid.*
 De consuetudine si constitit tribunalis Regio, decreta violentiæ emanata non attribuuntur defectui consuetudinis, d. articul. 2. num. 19. *ibid.*
 Sed defectui substantiali actorum impediente executionem, etiam in casibus aliis privilegiatis, *ibid.* n. 20. & 21. *ibid.*
 Confuetudo exequendi sententias appellatione non obstante, intelligitur de sententiis validis, non de nullis, *ibid.* n. 23. *ibid.*
 Actus difformes, si non sunt inter se incompatibiles, consuetudinis cursum non impediunt, d. art. 2. n. 24. *ibid.*
 Actus consuetudini contrarii, si possunt attribui alteri cause, non præjudicant consuetudini, *ibid.* n. 25.
 Confuetudo semel legitime formata, non interrumpitur per sententiam contrariam illius dispositioni, *ibid.* n. 26. *ibid.*
 Decretum violentiæ latum confitito de consuetudine, ergo consuetudo reprobatur, non valet argumentum, *ibid.* n. 27. *ibid.*
 Varii sunt casus, ex quibus potest variari dispositio legis, & consuetudinis permittentis executionem sententiæ: d. art. 2. n. 28. & 29. *ibid.*
 De consuetudine exequendi sententias non consti-

& Verborum.

- constitisse senatui in casibus, quibus vim fieri decrevit ostenditur, *ibid.* ex numer. 34. pag. 7.
- Consuetudo consistit in facto, quæ non præsumitur, nisi probetur, d. art. 2. numer. 25. & 36. *ibid.*
- Decreta violentiæ lata propter nullitatem processus conformia sunt consuetudini, pariter tunc neganti executionem sententiæ, *ibid.* n. 37. & 40. *ibid.* & 8.
- Casus sententiæ nullæ non includuntur in consuetudine sicut nec in decretis violentiæ, quæ ideo non opponuntur consuetudini, art. 2. n. 14. & 41. 42. p. 8.
- Consuetudo exequendi sententias si non constat superiori cognoscenti de appellatione iussè, super attentatis declarat, *ibid.* nu. 44. *ibid.*
- Pro consuetudine exequendi sententias super capellanis latis in tribunali Abbatiali, ultimus stat status, d. art. 2. numer. 48. & 52. p. 9.
- Actus positivi contra consuetudinem contineri debent intra suos terminos, illos non egrediendo, *ibid.* n. 53. & 54. *ibid.*
- Consuetudo est stricti juris, in qua nihil suppleri debet ultra observantiam, art. 2. numer. 55. p. 10.
- Consuetudine contraria, qui se iuvat non in genere, sed in specie illam probare tenetur, d. art. 2. n. 56. *ibid.*
- Consuetudo non potest trahi de uno ad alium casum, n. 57. *ibid.*
- Pro consuetudine probata præsumit lex, ex iusta, & legitima causa fuisse introductam, n. 56. & 90. *ibid.*
- Consuetudo exequendi sententias latis super provisione capellaniarum, est laudabilis, d. art. 2. n. 61. & 62. *ibid.*
- Consuetudinem unius tribunalis confitens pars in una lite, an sibi præjudicet in alia inter diversas partes, *ibid.* n. 62. *ibid.*
- Confessio partis expressa, & non tacitè inducta ex aliquo actu, sibi præjudicat in alio iudicio, *ibid.* n. 64. p. 11.
- Confessio partis facta principaliter, & non incidenter in uno iudicio sibi præjudicat in alio, d. art. 2. n. 65. *ibid.*
- Confessio partis in uno iudicio si ad aliud trahatur ad eundem finem, & non ad diversum sibi præjudicat, n. 66. *ibid.*
- Confessio partis facta per libellum in uno iudicio prodest etiam absentibus, *ibid.* n. 67. *ibid.*
- Confessio partis iis, quæ non dependent à sola voluntate, sibi non præjudicat, *ibid.* n. 68. & 69. *ibid.*
- Confessio inter prohibitos disponere præjudicat concurrentibus adminiculis, d. art. 2. n. 70. & 71. *ibid.*
- Indignum est providi, quod semel confitendo desideravit, iterum impugnare, numer. 72. *ibid.*
- Clausulæ foundationis Capellanæ inferuntur, art. 3. n. 12. & 13. p. 13.
- Confessio prælati attestantis aliquod beneficium eî, juris patronatus, & ad aliquem pertinere, nec sibi, nec libertati beneficii præjudicat, art. 9. n. 13. p. 26.
- Si confessio emanavit absque causæ cognitione, *Salgad. de Libert. Benef. Tom. III,*
- ibid.* numer. 14. & 15. *ibidem.*
- Consensus, qui deducitur ex aliquo actu ad illud se restringit, & illud non egreditur, art. 13. n. 14. p. 35.
- Consensus præstitus ab Ordinario, ad jus præsentandi, nequit extendi ad jus patronatus, *ibid.* n. 15. *ibid.*
- Confessio Ordinarii affirmantis, aliquod beneficium esse juris patronatus, non præjudicat libertati beneficii, artic. 14. numer. 11. pag. 38.
- Causa sublata tollitur effectus, art. 15. numer. 31. & 4. p. 40.
- Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum vim, & robur recipit à prima, d. art. 15. *ibid.*
- Omne jus potentius est in causa, quàm in causato, *ibid.* n. 5. *ibid.*
- Jus præsentandi ad beneficium procedens à causa, & radice infecta, nihil prodesse potest, d. art. 15. n. 6. *ibid.*
- Consuetudine exequendi sententias existente executione lata est, art. 16. n. 2. p. 42.

D

Decreta violentiæ non sunt capacia interruptendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici; art. 2. n. 15. & 16. p. 6.

Decreta violentiæ lata ob nullitatem sententiæ non opponuntur consuetudini, quæ pariter non permittit executionem sententiæ nullæ, *ibid.* n. 22. & 23. *ibid.*

Quatuor decreta violentiæ inferuntur, in quibus vim fecisse iudicem exequentem suas sententias, decrevit Senatus, ut appareat ex causa nullitatem fuisse lata, art. 2. n. 30. usque ad n. 33. p. 7.

Decretum violentiæ latum ob nullitatem sententiæ, compatitur cum consuetudine, pariter tunc denegante executionem illius, *ibid.* n. 40. & 37. p. 8.

Dispositio omnis de mundo, sive legi, sive hominis loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, & non de nullo, dict. art. 2. n. 41. & seqq. *ibid.*

Decreta violentiæ prolata in casibus nullitatis processuum, solum in eisdem interrumpet consuetudinem, si illos comprehenderet, *ibid.* n. 53. p. 9.

Devolutio capellanæ non causatur, si præsentatus, alias incapax dispensationem ostendat, art. 7. n. 25. p. 23.

Dispositio quælibet sub causa, quæ creditur, vera resolvitur, & annullatur apparente falsa ex defectu consensus, art. 9. numer. 17. p. 27.

Decretum violentiæ, quod non convenit actus processus, non obtemperatur, art. 16. n. 10. p. 43.

Et secunda iussio denegatur in Senatu Regio, *ibid.*

Delatio supponit appellationis legitimæ existentiam, qua deficiente deficit subiectum, super quo cadere possit, artic. 16. numer. 21. p. 44.

Quando ex actis processus notoriè constat de desertione appellationis non curatur de male gesto, & male fulminato processu, art. 16. numer. 44.

Index Rerum

Confito in Senatu de appellationis desertione ex actorum inspectione, nihil super ejus desertione decernere potest. Cum fuerit resoluta, & annullata, *ibid.* n. 54. & seqq.
A desertionis sententia, & transitus in rem judicatam appellatio caret effectu suspensivo, art. 16. num. 58.

E

Error plurimorum attribuentium indistinctè, & promiscuè robor quasi possessionibus juris præsentandi, adnotatur, art. 4. n. 2. & seqq. p. 17.
Enuntiatiuæ juris præsentandi emanatæ à capellanis visitatis, & non à visitatore ipso, nihil probant, art. 9. n. 6. p. 26.
Enuntiatiuæ emanatæ ab habentibus interesse nihil probant, *ibid.* n. 7. *ibid.*
Enuntiatiuæ nihil probant, quoties de enuntiato contingit controversi, d. art. 9. num. 8. *ibid.*
Jus patronatus in aliquo instrumento enuntiatum, non probatur, postquam de ipso patronatu oritur controversia, num. 9. & 10. d. art. 9. *ibid.*
Maximè si controversitur enuntiatum cum eo, qui non invenit in instrumento enuntianti, *ibid.* n. 11. *ibid.*
Enuntiatiua instrumentorum nihil probat in quacumque materia, quoties de enuntiato principaliter controversitur, d. art. 9. nu. 10. *ibid.*
Error, & falsa causa respiciens ipsammet rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes juris effectus tam in petitorio quàm in possessorio summarissimo, art. 12. num. 4. & seqq. p. 32.
Executio pendente appellatione nulla, & attentata conualescit subsecuta postmodum appellationis desertione, ac si ab initio interposita non fuerit, artic. 16. numer. 30. & seqq. pag. 45.

F

Fingens diversam sententiam mutando ejus substantiam decipit Senatum Regium, art. 16. n. 3. & cum seqq. p. 40.
Frustra expectatur id, cujus eventus nullius est effectus, art. 6. n. 45. p. 47.

I

Judicium possessorium movetur inter ipsos præsentantes ad beneficii vacationem, cum inter ipsos de quasi possessione contendatur, art. 14. n. 1. & 2. p. 37.
In judicio possessorio inter præsentantes moto leviores requiruntur probationes, d. art. 14. n. 3. *ibid.*
Judicium, quo assistit Ordinarius, negans existentiam juris patronatus proprietatis est, *ibid.* num. 4. *ibid.*
Super juris patronatus existentia probationes requiruntur exactæ, nulla attentata quasi possessione præsentandi, art. 14. n. 7. *ibid.*
Institutio beneficii denegatur præsentato ob quemlibet defectum quasi possessionis præsentantis, artic. 15. num. 10. 11. & 12. & n. 13. p. 40.

Clausula foundationis hujus capellanæ inseritur, art. 10. n. 16. p. 28.

Jus patronatus hæreditarium esse, & gentilicium, contraria, d. art. 10. n. 1. 7. *ibid.*

Jus patronatus non ortum à principio foundationis, hæres fundatoris consequi nequit, cum non reperitur in hæreditate, *ibid.* n. 19. *ibid.*

Jus patronatus hæreditarium prætendens hæres, non deducens, nec probans qualitatem hæredis succumbit, d. art. 10. n. 20. p. 29.

Jus patronatus hæreditarium prætendens consanguineus proximior tanquam gentilicium, non potest obtinere, *ibid.* n. 22. *ibid.*

Jus utile, & efficax habens, quo omisso, erit ex alio inutili, nec ex isto tanquam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtinere, *ibid.* num. 23. 24. 25. & n. 26. *ibid.*

Ad jus patronatus agens hæreditarium tanquam gentilicium ex causa proximitatis fundatori, nec potest obtinere in hæreditario, si qualitate hæredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilicium deficit, d. art. 10. n. 27. *ibid.*

Jus patronatus hæreditarium ex observantia præsentandi per consanguineos proximiores, præsumitur gentilicium, art. 11. n. 1. p. 30.

Si ex foundationis tenore appareat, esse hæreditarium, ad ipsam qualitatem reducitur, plurimis præsentationibus contrariis non obstantibus, *ibid.* n. 2. *ibid.*

Vel etiam è contra, *ibid.*

Jus patronatus, quam plurimis annis possessum à consanguineis tanquam gentilicium, confito ex instrumento foundationis esse hæreditarium, pluries redaxit Rota ad suam qualitatem primævam, d. art. 11. n. 8. *ibid.*

Jus patronatus si est hæreditarium, nunquam alius tanquam consanguineus admittitur, *ibid.* n. 9. 10. & 11. *ibid.* & 31.

Jus patronatus gentilicium possessum tanquam hæreditarium, confito de fundatione esse gentilicium, quasi possessionem contrariam Rota contendit, d. art. 11. n. 12. 13. & 14. p. 31.

Ad jus patronatus acquirendum, cum fundacione requiritur consensus Ordinarii, sine quo capellania cum libertate creatur, art. 13. n. 1. p. 34.

Infecta primitiva, infecta censentur derivativa, art. 15. ex num. 8. & ex n. 2. cum seqq. p. 40.

Consensus Ordinarii, ad creandum jus patronatus, an tacitè inducatur ex admissione præsentationum, art. 13. n. 2. & seqq. p. 34.

Et induci, qui tenuerunt, *ibid.* n. 3. *ibid.*

Si ex admissione præsentationum induceretur consensus Ordinarii, ad noviter creandum jus patronatus, multæ Rotæ decisiones, & communiter Doctorum opiniones subvertentur, art. 13. n. 4. *ibid.*

Ad quasi possessionem præsentandi acquirendam requiruntur præsentatio, admissio, institutio præsentati, & possessionis beneficii adprehensio quæta, d. art. 13. n. 6. *ibid.*

Præsentationum admissio solum prodest ad acquirendam quasi possessionem juris præsentandi absque contractu juris patronatus, art. 13. n. 10. p. 35.

Jus præsentandi aliud est, aliud jus ipsum patronatus, *ibid.* n. 11. *ibid.*

Et

& Verborum.

- Et potest jus patronatus esse apud unum, & jus presentandi apud alium, *ibid.*
- Et de uno ad alium non potest fieri illatio, nec argumentum, d. art. 13. d. n. 11. *ibid.*
- Potest quis donare jus presentandi, retento jure patronatus, *ibid.* n. 12. *ibid.*
- Jus patronatus respicit proprietatis judicium, jus presentandi respicit judicium possessorii, d. art. 13. n. 13. *ibid.*
- Defectum foundationis non continentis jus patronatus, si ignorat Ordinarius, approbatio corrumpit ex defectu consensus, *ibid.* num. 16. *ibid.*
- Etiam per mille actus consensus inducentes, consensus non induceretur, *ibid.* n. 17. *ibid.*
- Admissio presentationum fit ab Ordinario sub falsa credulitate existentie juris patronatus, & cor. ut detecta fallitate, art. 13. num. 19. *ibid.*
- Ordinarius si sciret non adesse jus patronatus, credendum non est velle illud noviter creare, *ibid.* n. 19. 20. & 21. *ibid.*
- Ordinario attestanti aliquod beneficium esse juris patronatus, non creditur, *ibid.* n. 22. *ibid.*
- Capellaniam creatam cum libertate, non potest prelatas subijcere juri patronatus, d. art. 13. n. 23. *ibid.*
- Afferenti Episcopi attestantis adesse jus patronatus non statur, *ibid.* n. 24. *ibid.*
- Consensus Ordinarii destinatus ad solam admissionem presentationis, non extenditur ad novam creationem juris patronatus d. art. 13. n. 25. p. 35.
- Doctores affirmantes, consensus Episcopi requisitum ad creationem juris patronatus sufficere tacite induci ex admissione presentationum, sibi ipsis esse contrarios ostenditur, *ibid.* n. 26. *ibid.*
- In materia juris patronatus ad docendum de notoria injustitia, illud pretendens, idem operatur instrumentum authenticum foundationis ac confessio partis, vel res judicata, art. 14. n. 21. p. 39.
- Juris patronatus existentiam negans Fiscalis per consequens, & adesse gentilitium, art. 3. n. 8. p. 13.
- Ad juris patronatus existentiam, seu pertinentiam attendendus semper est tenor instrumenti foundationis capellanice, d. art. 3. n. 11. *ibid.*
- In capellania, de qua agitur, ab origine foundationis defectu jus patronatus, *ibid.* nu. 17. p. 14.
- Jus patronatus non assumit initium a foundatione, sed a consensu Ordinarii, *ibid.* nu. 20. *ibid.*
- Jus patronatus non acquiritur ex sola foundatione absque Ordinarii consensu, & approbatione, d. art. 3. n. 18. & 19. *ibid.*
- Jus patronatus non presumitur creatum in foundatione, nisi expresse ex ea appareat, *ibid.* n. 21. & 22. *ib.*
- Jus patronatus non accedente autoritate Episcopi, non potest dici esse in hereditate fundatoris, *ibid.* n. 23. *ibi id.*
- Jus patronatus non probatur ex foundatione sola, nisi ei accedat consensus Ordinarii, d. art. 3. n. 24. *ibid.*
- Consensus Ordinarii requisitus ad creationem *Salgad. de Libert. Benef. Tom. III.*
- juris patronatus, non inducitur ex admissione presentationum ab eo facta, *ibid.* numer. 25. *ibid.*
- Jus patronatus an prescriptione adquiri possit questio est controversa, n. 27. p. 15.
- Negativam quis tuetur, *ibid.* n. 38. *ibid.*
- Contrariam prescriptione adquiri posse, qui teneant, *ibid.* n. 39. *ibid.*
- Tertia opinio distinguens verior, & receptior est, *ibid.*
- Jus patronatus ab initio creatum autoritate Ordinarii, ut tunc contra patronum admittatur prescriptio, *ib.* n. 40. *ib.*
- Jus patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarii, nulla prescriptione adquiri potest, d. art. 3. num. 41. *ibid.*
- Nisi accedat tempus immemorabile cum continuatis presentationibus, & bona fide, *ibid.* n. 42. *ib.*
- Præ tam distinctionem sequuntur innumerabiles præ Doctores relati, *ib.* n. 43. & 44. *ib.* & p. 16.
- Quasi possessio nec prescriptio non possunt cadere super jure patronatus ab origine non creatum, d. art. 4. n. 45. p. 16.
- Quotiescunque ex foundationis instrumento constiterit, non fuisse ab initio ortum jus patronatus, corrumpit prescriptio immemoralis, *ibid.* n. 46. 47. & 48. *ib.*
- Ubi concurrunt diversa jura respectu diversarum personarum, eadem res potest diverso jure censi, artic. 4. num. 19. 20. & 21. p. 18.
- Juris patronatus impedimento sublato, beneficium recuperat suam libertatem ipso jure, art. 7. n. 12. p. 22.
- Jus patronatus in aliquo instrumento enuntiatum non probatur, postquam de ipso patronato oritur controversia, art. 9. n. 8. 9. & seqq. p. 26.
- Instrumento a parte presentato, nihil per eam operari potest, art. 14. n. 22. p. 39.
- Instrumenta presentata, & de falso redarguta, si non comprobantur, nihil probant, art. 8. n. 19. & 20. p. 24.
- Instrumenta antiqua, etsi redarguantur de falso non egent probatione, *ibid.* num. 31. *ibid.*
- Requiritur ad hoc, ut sint antiqua, quod excedant centum annos, aliter non excusantur a probatione, d. art. 8. n. 4. *ib.*
- Instrumenti data de falso redarguti non attenditur ad ejus antiquitatem, *ibid.* numer. 53. *ibid.*
- Ex tempore instrumenti antiqui deducitur tempus, quo duravit lis mota, *ibid.* num. 60. *ibid.*
- Ad instrumenti antiquitatem plura alia ultra tempus requiruntur, *ibid.* num. 7. remissive *ibid.*
- Instrumenta, ex quibus probatur quasi possessio presentandi, debent esse clara, ita ut nullam patiantur contradictionem, d. art. 8. *ibid.*
- Instrumenta in uno judicio presentata per contrariam sententiam perpetuo manent reprobata, *ib.* n. 9. *ib.*
- Idem de confessionibus in eo judicio emanatis, *ibidem.*

Index Rerum

Instrumentorum enuntiativa, nihil probat in quacumque materia, quoties de enuntiato principaliter controversatur, art. 9. n. 9. 10. & 11. p. 26.

Ius patronatus ab origine creatum duplicis generis est, aut hereditarium, aut gentilicium, art. 10. n. 1. 23. & 4. p. 27.

Ius patronatus hereditarium legitime creatum jure operante acquiritur heredibus fundatoris, etiam nulla eorum facta mentione, d. art. 10. n. 5. ibid.

In jure patronatus hereditario alius, cui deficit qualitas heredis succedere non potest, ib. n. 6. ibid.

In jure patronatus hereditario filius, qui haeres non est, non succedit, ib. n. 7. p. 28.

Ius patronatus gentilicium illud est quando fundator expresse reliquit suae familiae, ibid. n. 8. ibid.

Et tunc succedit proximior consanguineus de familia, ib. n. 9. ib.

Iuris patronatus hereditarii qualitas est naturalis, & a jure inducta, art. 10. n. 10. ib.

Iuris patronatus gentilicium qualitas est accidentalis ad nutum fundatoris, ib. n. 11. ib.

Ius patronatus in dubio potius praesumitur hereditarium, quam gentilicium, ibid. num. 12. ibid.

Nisi contrarium clare pateat ex tenore fundationis, d. art. 10. n. 10. 13. ib.

Ius patronatus simpliciter creatum nulla persona vocata, fundatori, & ejus heredibus adquisitum intelligitur, ib. n. 14. ib.

Ad iuris patronatus qualitatem cognoscendam tenor scripturae fundationis erit attendendus, ib. d. art. 10. n. 15. ibid.

L

Lex, vel statutum reformatum in parte, in ceteris firmum remanent, art. 2. num. 58. p. 10.

De libertate beneficii quodcumque constiterit praescriptio, etiam immemorialis de nihilo servit, art. 3. n. 30. & 31. p. 15.

Praescriptio nulla prodest praescribenti, de cetero de initio libertatis, ib. n. 32. ib.

Ultimus status juris praesentandi non attenditur constito de origine libertatis beneficii, d. art. 3. n. 33. ibid.

Contra Ordinarium contendentem libertatem beneficii nihil prodest quasi possessio juris praesentandi quaesita, art. 4. n. 4. p. 17.

Quando agitur de libertate beneficii, institutio denegatur praesentato per existentem in quasi possessione, n. 14. ib. p. 18.

Consultationibus de jure patronatus non habet locum, quando agitur de libertate beneficii, art. 4. n. 15. ib.

De libertate beneficii agi dicitur quando Fiscalis adest in lite negans existentiam juris patronatus, ib. n. 16. ib.

Pertinentiam juris praesentandi debet praecedere probatio existentiae negatae, ibid. num. 17. ibid.

Ubi agitur de libertate beneficii, principaliter tractatur de ipso jure patronatus, ib. num. 18. ibid.

Semper, quod ex instrumento fundationis apparet beneficium fuisse erectum cum liber-

tate, nec immemorialis quasi possessio contraria suffragatur, artic. 11. num. 12. cum seqq.

In libertate creata dicitur capellania, si in fundatione deficit consensus Ordinarii, art. n. 1. p. 32.

Ad libertatem beneficii Ordinarius quodcumque agere potest, artic. 13. nu. 4. & 5. p. 34.

Omniibus praesentationibus admissis praecedentibus non impeditur Ordinarius agere de libertate beneficii, art. 13. n. 7. & seqq. ib.

Si ex admittance praesentationum induceretur consensus Ordinarii ad noviter creandum jus patronatus, semper impeditur agere de libertate beneficii, non impeditur quodcumque agere de ea, ergo consensus Ordinarii non inducit jus patronatus noviter creandum, art. 13. n. 8. & 9. ib.

De libertate beneficii quando agitur plena requiritur causae cognitio, & concludentes probationes existentiae juris patronatus, art. 14. n. 4. & 5. p. 37.

Ordinario existente in lite pro libertate beneficii principaliter agitur de jure patronatus, art. 14. n. 6. ib.

Constito de libertate beneficii quaelibet praesentantis quasi possessio annihilatur, & ex hoc defectu denegatur institutio praesentato, art. 15. n. 10. & 11. p. 40.

Constito de libertate beneficii, quaelibet praesentantis quasi possessio resolvitur, ib. n. 12. ibid.

Constito de initio libertatis beneficii destruitur quasi possessio praesentantis, n. 12. ib.

Libertas capellaniae ex instrumento fundationis probatur, art. 16. n. 1. p. 41.

Quando lex unum supponit, & alterum disponit non potest verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositio, art. 16. num. 19. cum seqq. p. 44.

Impedimentum ob recursum ad Regem quantum fuerit, & duraverit, facillime ex actorum inspectione probatur, d. art. 16. nu. 33. p. 47.

N

Non nomen fictum appositum, sed effectus actus, qui geritur attendendus est, art. 7. n. 21. p. 23.

Inhibitioni habenti effectum perpetuae si a iudice imponatur nomen temporalis, & superflua forae, non est attendendum, n. 24. ib.

P

Privatio praesupponit habitum, art. 2. n. 42. & 43. p. 8.

Pro consuetudine probata praesumit lex, ex justa & rationabili causa fuisse introductam, ibid. n. 59. p. 10.

Praesumptionem juris qui pro se habet, alia non eget probatione, ib. n. 60. ib.

Probatio, quae non percutit punctum litis, nec prodest, nec suffragatur, art. 3. nu. 9. & 10. p. 13.

Praescriptio, nec possessio cadere non possunt super re non existente in rerum natura, art. 3. n. 28. p. 15.

& Verborum.

Præscriptio dari non potest contra actionem nondum natam; *ibid.* num. 29. & ex num. 26. *ibid.*

Præscriptio de nihilo servit, quodcumque confiterit de libertate beneficii. *ibid.* numer. 30. *ibid.*

Etiamsi sit immemorialis, *ibid.* n. 31. *ibid.*

Præscriptio non prodest præscribenti docto de initio libertatis beneficii, d. art. 3. n. 2. *ibid.*

Præscriptio an, & quando acquiri possit jus patronatus late distinguitur, *ibid.* ex n. 37. cum multis seq. *ibid.*

Præscriptio immemorialis corruit semper, quod appareat ex fundatione jus patronatus ab origine non fuisse creatum, d. art. 3. n. 46. 47. 48. & 49. p. 16.

Præscribens contra tenorem instrumenti, quod penes se habet, dicitur esse in vera mala fide, excludente quasi possessionis acquisitionem art. 6. n. 3. & 4 p. 20.

Habens scientiam fundationis disponentis de jure patronatus in favorem hæredis, & præscribens ut gentilitium ob malam fidem præscriptio nihil operatur, articul. 6. numer. 7. p. 21.

Mala fides præscribentium quotiescumque confiterit, aut aliter de injusto principio appareat, etiam possessio immemorialis juris patronatus, non suffragatur; d. art. 6. n. 8. *ibid.*

Patronus laicus plures accumulative præsentans, si unus sit capax, uni ex aliis institutio facienda est; art. 7. n. 26. p. 23.

Papa conferens alicui beneficium ignorans incapacitatem, non intelligitur super ea dispensare, art. 13. n. 18. p. 35.

Præsentati jus ad beneficium causatur, & derivatur à quasi possessione præsentantis, art. 15. n. 2. cum seqq. p. 39.

Jus præsentati procedens à causa, & radice infecta nihil prodesse potest, *ibid.* n. 6. & seqq. & à n. 3. p. 40.

Præsentatus non potest plus consequi à præsentante, quam iste habeat, *ibid.* n. 7. *ibid.*

Defectus iudicium Abbatialis Dignitatis occasionem præbuit potentioribus usurpandi jus præsentandi nullo titulo illius assistente, art. 15. n. 21. 22. & 23. p. 41.

Provisione Regia jam per Senatum abolita utens graviter delinquit, art. 16. n. 11. p. 43.

Q

Quasi possessionem centum quadraginta annorum præsentandi ad beneficium per consanguineum tanquam juris patronatus gentilitii, rejecit Rota, confitit ex fundationis instrumento esse juris patronatus hæreditarii; art. 11. n. 10. & 11. p. 31.

Possidentis animus applicatus ad rem cum qualitate, hac deficiente non remanet subjectum, cui applicetur illa possessio, *ibid.* n. 15. *ibid.*

Diversa est possessio, rei qualificatae, alia, & diversa est possessio rei simplicis sive qualitate, art. 11. n. 16. *ibid.*

Confitit de non qualitate rei, quam sub qualitate quis erronè possidebat, nullum ei jus ex tali possessione quaritur, *ibid.* 17. *ibid.*

Qualitate rei possessæ extincta, extinguitur possessio, & nec transit ad simplicem tanquam rem diversam, d. art. 11. n. 19. p. 32.

De quasi possessione unius rei, non bene inferatur ad aliam rem diversam, *ibid.* numer. 20. *ibid.*

Possessio de una re ad aliam non migrat, art. 11. n. 31. *ibid.*

Quasi possessio apprehensa per errorem respicientem causam possidendi, licet quoad petitoriam sit vitiosa quoad iudicium manutentionis suffragatur, art. 12. r. 1. & 2. *ibid.*

Quasi possessio præsentandi quantumvis legitime quæsitæ inter compatronos, nullatenus suffragatur contra Ordinarium nec in petitorio, nec in possessorio summarissimo, d. art. 12. n. 3. *ibid.*

Error, & falsa causa tangens ipsammet rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes juris effectus tam in petitorio, quam in manutentione, *ibid.* n. 4. *ibid.*

Quasi possessio juris præsentandi beneficium tanquam gentilitium, cum non sit erronea, & falsa causa tangens ipsammet rem ad nullum iudicium prodest, art. 12. n. 5. p. 36.

Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente actus corruit, *ibid.* n. 6. *ibid.*

In comprobationem supra dictorum optima adducitur Rote decisio, *ibid.* n. 7. *ibid.*

Admissio præsentationum deservit ad acquirendam quasi possessionem præsentandi; art. 13. n. 27. p. 36.

Non tamen ad impedimentum Ordinarii, ut quodcumque possit de beneficii libertate agere, d. art. 13. n. 28. *ibid.*

Quasi possessio quælibet præsentandi in nullo iudicio sive plenario, sive manutentionis officit Ordinatio, nec contra eum potest opponi, art. 14. n. 8. p. 37.

Quasi possessio juris præsentandi multum attenditur, & per eam danda institutio beneficii, art. 15. n. 1. p. 39.

Quasi possessio præsentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficii, art. 3. n. 45. & 6. & 7. p. 73.

Ex simplici clausula fundationis velle prætereundere quasi possessionem præsentandi, inanè est, *ibid.* n. 14. 15. & 16. p. 14.

In capellania, de qua agitur, ab origine fundationis defecit jus patronatus, d. art. 3. numer. 17. *ibid.*

Jus patronatus non acquiritur ex simplici fundatione, absque Ordinarii consensu, & approbatione, *ibid.* n. 18. & 19. *ibid.*

Jus patronatus non assumit initium à fundatione; sed à consensu Ordinarii, *ibid.* numer. 20. *ibid.*

Jus patronatus non præsumitur creatum in fundatione, nisi expressè ab ea appareat, d. art. 3. n. 22. *ibid.*

Jus patronatus non accedente auctoritate Episcopi, non dicitur esse in hæreditate fundatoris, *ibid.* n. 23. *ibid.*

Jus patronatus non probatur ex sola fundatione, nisi accedat consensus Ordinarii. *ibid.* n. 24. *ibid.*

Consensus Ordinarii requisitus ad creationem juris patronatus, non inducitur ex admissione præsentationum ab eo facta, *ibid.* n. 25. *ibid.*

Quasi possessio rei non existentis in rerum natura acquiri non potest, art. 3. n. 26. *ibid.*

Nec seminarii nondum erecti, *ibid.* n. 27. *ibid.*

Index Rerum

- Super non ente; nec possessio, nec præscriptio cadere possunt, *ibid.* n. 28. *ibid.*
- Qualitas non potest esse sine subjecto, d. art. 3. n. 35. & 6. *ibid.*
- Quasi possessio juris præsentandi legitime quæsitâ, attenditur inter ipsos præsentantes ad beneficium, art. 4. n. 1. & 2 p. 17.
- Et ejus præsentatio inter cæteros præfertur, *ibid.* n. 2. *ibid.*
- Quasi possessio juris præsentandi de nihilo servit contra Ordinarium contendentem libertatem beneficii, *ibid.* n. 4. *ibid.*
- Nec adhuc tunc prodest possidenti ad manutentionem, d. art. 4. n. 5. *ibid.*
- Nisi agatur de patronatu Regio, *ibid.* n. 6. & 7. *ibid.*
- Quasi possessio juris præsentandi admittitur, quando jus patronatus non revocatur in dubium, *ibid.* n. 8. & 9. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi attenditur, quando judicium non agitur cum Ordinario, *ibid.* n. 10. *ibid.*
- Ubi apparet non de existentia juris patronatus, quasi possessio juris præsentandi ad nihilum redditur, d. a. 4. nu. 11. & nu. 12. & 13. p. 18.
- Eandem quasi possessionem prodesse contra com-
patronos, & non prodesse contra Ordina-
rium, repugnantiam pati videtur, *ibid.* num. 19. *ibid.*
- Potest quis iuste possidere quoad unum, & injus-
te, quoad alios, *ibid.* n. 20. & 21. *ibid.*
- Tres instantiæ dantur quarum quælibet destruit
quasi possessionem præsentandi, etiam data
existentia juris patronatus, art. 5. numer. 1. p. 19.
- Quasi possessio præsentandi legitime quæsitâ, &
juxta juris regulas, attenditur inter ipsos præ-
sentantes, art. 4. n. 2. p. 17.
- Et ejus præsentatio cæteris præfertur, *ibid.* num. 3. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi de nihilo servit con-
tra Ordinarium contendentem libertatem bene-
ficii, *ibid.* n. 4. *ibid.*
- Nec tunc prodest possidenti ad manutentionem,
ibid. n. 5. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi quantumcumque le-
gitime quæsitâ per patrem non transfertur in
filium, etiam heredem, art. 5. n. 2. p. 19.
- Nisi iste possessionem actualem apprehendat
præsentando in aliqua vacatione sublecuta, d.
art. 5. n. 3. *ibid.*
- Cum heredes facti sumus omnia jura ad nos
transeunt, præterquam possessio, quæ nisi
actualiter apprehendatur, ad nos non transit,
d. art. 5. n. 4. *ibid.*
- Animus, quo retinetur possessio, extinguitur
cum defuncto, n. 5. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi non transit in succes-
sores, etiam filium, etiam stante statuto;
ut possessio defuncti transferatur in successorem
ipso jure, d. art. 5. n. 6. *ibid.*
- Quia tale statutum non admittitur contra Eccle-
siam, nec in foro Ecclesiastico, *ibid.* numer. 7. *ibid.*
- Filia, quæ nititur præsentationibus patris,
post cujus mortem non præsentavit, nihil agit,
ibid. n. 8. *ibid.*
- Etiam si ipsa filia heredem sui patris se esse probet,
ibid. n. 9. *ibid.*
- Quasi possessio patris alia est, alia possessio filii;
etiam heredis, d. art. 5. n. 10. p. 20.
- Quasi possessio præsentandi non influit in successorem,
si jus patronatus sit annexum Dignitati, vel
majoratui, & de ratione, d. art. 5. numer. 11. *ibid.*
- Quasi possessio juris præsentandi nunquam ad-
quiritur cum mala fide, a. 6. n. 1. & 2. *ibid.*
- Præsentato per existentem in quasi possessione
præsentandi, cum mala fide denegatur institu-
tio, art. 6. n. 5. p. 20.
- Et datur præsentato à vero patrono habente
jus patronatus in proprietate, *ibid.* numer. 6. *ibid.*
- In materia juris patronatus ad observandam
quasi possessionem, idem est constare de
proprietate per instrumentum authenticum,
quod per rem judicatam, vel confessionem par-
tis, d. art. 6. n. 9. p. 21.
- Ultimus status pro Ordinario collatore interrup-
pit quasi possessionem præsentandi antecedentem;
art. 7. n. 1. p. 22.
- Status ultimus Ordinarium attenditur, ut præ-
feratur cuilibet quasi possessioni antecedenti,
art. 7. n. 2. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi sicut unico actu acqui-
ritur, pariter, unico actu contrario amittitur,
ibid. n. 3. *ibid.*
- Ordinarius acquirit quasi possessionem contra
patronum, constituto, contulisse beneficium tan-
quam liberum, d. art. 7. n. 4. *ibid.*
- Ex actu ultimo libera collationis denegatur
institutio præsentato ab habente quasi posses-
sionem antecedentem, *ibid.* n. 6. *ibid.*
- Quasi possessio Ordinarium ex sententia lata jure de-
voluto, non est perpetua, sed pro illa vice
devolutionis, d. art. 7. n. 8. *ibid.*
- Sententia negans absolute jus patronatus appli-
catio provisionis facta per eam Ordinario,
pariter debet esse absoluta, *ibid.* n. 9. p. *ibid.*
- Quasi possessio patris non transfertur in ejus fi-
liam, quæ actualem non apprehendit posses-
sionem juris præsentandi, art. 9. n. 1. p. 25.
- Qualitas juris patronatus hæreditarij est naturalis,
& à jure inducta, art. 10. n. 10. p. 28.
- Qualitas juris patronatus gentilitij & accidentalis
ad nutum fundatoris, *ibid.* n. 11. *ibid.*
- Qualitas, & causa, ex qua quis deducit jus suum
in judicio attendenda est ad terminationem,
d. art. 10. n. 18. *ibid.*
- A quasi possessione præsentantis ad beneficium
causatur, & derivatum jus præsentati, art. 15.
n. 1. & 2. p. 39.
- Quasi possessionis præsentantis defectus influit in
præsentatum ab eo, d. art. 15. n. 3. p. 41.
- Quasi possessione præsentantis quoquomodo des-
tructa præsentato denegatur institutio, *ibid.*
n. 10. *ibid.*
- Quasi possessio præsentantis quæsitâ cum ma-
la fide, sicut non admittitur, ita pariter exclu-
ditur præsentatus ab eo, art. 15. numer. 14. *ibid.*
- Quasi possessio præsentantis semel interruptæ, si-
cut non prodest ad præsentandum, ita ab eo
præsentatur, negatur institutio, d. art. 15. r. 15. *ibid.*
- Quasi possessio præsentandi ad beneficium ex cau-
sa juris patronatus gentilitij constituto esse
hæreditarium, si jus non prodest præsentan-
ti, ita nec præsentato, d. art. 15. n. 16. *ibid.*

& Verborum.

Ita è converso, n. 17. ibid.
 Quasi possessio per errorem adeptæ, & ex causa
 falsa respiciente ipsam rem, non acquiritur.
 d. art. 15. n. 18. ibid.
 Defectus omnes quasipossessionis relati in hoc
 art. 15. concurrunt in presentante ad capel-
 laniam, de qua agitur, ibid. 19. p. 61.
 Et per necesse influunt in jus presentanti ne in-
 stitui possit, d. art. 15. n. 20. ibid.
 Et ad hanc eundem finem emanavit constitutio
 Synodalis Diocesis Abbatie Compluti
 Regii, ibid. n. 21. p. 41.
 D. constitutio Synodalis refertur ad litteram,
 ex qua constat, plures Capellanas stare injus-
 te usurpatas, n. 22. ibid. & n. 23. ibid.
 Quasipossessio presentandi, nec presentanti, nec
 presentato prodest, contra Ordinariom agen-
 tem de libertate Capellanæ, a. 16. numer. 2.
 pag. 42.

R

Res qualificata diversæ naturæ, & speciei est,
 cujus simplex, art. 11. num. 17. cum seqq.
 pag. 31.
 Resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis,
 art. 15. n. 9. & ex n. 2. cum seqq. p. 40.
 Recusato ad Regem, pendente gesta per judi-
 cem Ecclesiasticum non subjiciuntur vitio nulli-
 tatis, vel attentati, a. 16. num. 55. 56. & 57.
 pag. 48.

S

Solemnitas, quæ requiritur in construendo
 eadem requiritur in destruendo, art. 2. n. 12. 13.
 & 14. p. 5. & 6.
 Sententia nulla non meretur executionem, sed
 permittit appellationem causantem attentata,
 art. 2. n. 20. 21. & seqq. p. 6.
 Sententia lata termino probatorio pendente,
 nulla est, & admittit appellationem suspen-
 sivam, art. 2. n. 28. ibid.
 Quia iudex debet tunc superfedere, ibid.
 Sententia lata super negotio in quo iudex post
 lapsum terminum probatorium admittit testes;
 nulla est, admittens appellationem suspen-
 sivam, & devolutivam, d. art. 2. n. 46. p. 8.
 Etsi de consuetudine exequendi sententias con-
 staret Senatui, n. 47. p. 9.
 Et etiam in judiciis privilegiatis, alias permit-
 tentibus executionem, prædicta nullitas appel-
 lationem suspensivam admittit, ibid.
 Sententiæ nullæ non includuntur in consuetudine
 permittente executionem, sed ab ea excludun-
 tur, art. 3. n. 1. p. 12.
 Sententia collationis lata spreto jure patrona-
 tus, seu quasipossessione legitime quesita, nul-
 la est ipso jure, d. art. 3. n. 2. ibid.
 Et ab ea appellatio admittenda quoad utrum-
 que effectum, ibid. n. 3. ibid.
 Nisi appareat nullum esse jus patronatus ab
 origine erectionis Capellanæ, ibid. numer. 4.
 ibid.
 Sententia declarans beneficium esse liberæ colla-
 tionis, à qua non fuit appellatum, bene pro-
 bat libertatem beneficii, art. 7. n. 5. p. 22.
 Sententia lata jure devoluto non parat perpetuum
 præjudicium quasipossessori, sed pro illa vice
 tantum, art. 7. n. 7. & 8. ibid.

Sententia negans absolute jus patronatus, appli-
 catio collationis facta per eam Ordinario,
 punitur debet esse absoluta, & sine limitatione,
 ibid. n. 9. p. 22.
 Sententia negans jus patronatus, alia applicatio-
 ne non facta Ordinario, tacite includit col-
 lationem Ordinario pertinentem de jure.
 ibid. n. 10. ibid.
 Sententiæ verba debent impropriari, ut rei de qua
 agitur conveniant, art. 7. n. 14. p. 23.
 Et ne mutant substantiam rei, ibid. n. 15. ibid.
 Sententiæ verbum vitiosum non conveniens
 actus processus, tanquam ineptum deletur ab
 ea, ibid. n. 16. ibid.
 Sententia recipit declarationem ex actis processus,
 ibid. n. 17. ibid.
 Et secundum naturam actus intelligenda etiam
 ejus verba impropriando, ibid.
 Non omne verbum iudicis, in sententia prola-
 tum vim sententiæ habet, d. art. 7. num. 18.
 ibid.
 Iudex in sententia dicens, *per hanc nostram sen-
 tentiam diffinitivam*. Non ideo dicitur dif-
 finitiva, si sui natura est interlocutoria, ibid. n. 19.
 & sequent. ibid.
 Inepta iudicis assertio in sententia non est atten-
 denda, d. art. 7. n. 10. & seqq.
 Sententia applicans collationem Ordinario ex
 causa devolutionis, quæ ex actis non appa-
 ret, causa uti inepta deletur, manente senten-
 tia illa, art. 7. n. 27. p. 23.
 Sententia ferri nequit super causa non deducta judi-
 cio, art. 10. n. 20. & 21. p. 29.
 Sententia lata inter compatronos, etsi annuntiet
 jus patronatus ad aliquem pertinere, non
 præjudicat libertati beneficii, art. 14. num. 9.
 pag. 37.
 Pius determinavit Rota per decisiones rela-
 tas ad litteram, d. art. 14. ibid. & numer. 10.
 pag. 38.
 Sententiæ latæ inter compatronos super perti-
 nentia juris præsentandi multum defertur
 inter ipsos ad probationem existentia juris pa-
 tronatus, art. 14. n. 12. ibid.
 Si sententia ista sic annuntians jus patronatus sit
 antiqua ultra centum annos, ibid. numer. 13.
 ibid.
 Ex iis centum annis deducitur tempus litis mor-
 tæ pro libertate beneficii, ibid. num. 14. num. 15.
 & 16. ibid.
 Sententiæ antiquæ ultra centum annos enun-
 tiantes jus patronatus solum attenditur inter
 compatronos, non contra libertatem beneficii,
 cui nec immemorialis quasi possessio officit,
 d. art. 14. n. 17. ibid.
 Sententia lata super existentia juris patronatus,
 assistente Fiscali pro libertate beneficii, adhi-
 bita plena causæ cognitione; omnibus præju-
 dicat, si sit translata in rem judicatam, art. 14. n. 18.
 ibid.
 S. Congregationis declaratio ad idem refertur,
 ibid. n. 19. p. 39.
 Sententia lata super existentia juris patronatus;
 confitendo de fundatione non fuisse creatum iuste
 fertur pro libertate beneficii, ibid. numer. 20.
 ibid.
 Sententia quæ non compatitur cum actis, nec ex
 eis justificatur, nulla est ipso jure, art. 16. num. 5.
 & 6. p. 43.
 Sententia lata ex falsa causa, quæ talis detegitur

Index Rerum & Verborum.

ex actis, nulla est ipso jure, *ibid.* n. 6. *ibid.*
 Consuetudo exequendi sententias non habet locum in nullis sed in validis, *ibid.* n. 9. & 8. *ibid.*
 Sententia ob desertionem transit in rem judicatam, art. 16. n. 12. 14. & 15. *ibid.*
 Sententia translata in rem judicatam, non curatur, nec tractatur de attentatis, *ibid.* n. 32. p. 45.
 Dux mirabiles decisiones ad litteram ad idem recensentur, *ibid.* n. 33. 34. & 35. *ibid.* & 46.

T

Terminum ad aliquid faciendum sibi assignatum, qui non servat suo juri renuntiare videtur, art. 16. n. 24. p. 44.
 In executione sententiæ translatae in rem judicatam ob desertionem servantur quatuor termini ad docendum de diligentis gestis in prosecutione appellacionis, *ibid.* num. 36. p. 46.
 Multi sunt in jure casus, in quibus non servantur dicti termini, d. art. 16. n. 37. *ibid.*
 Judex certus ex inspectione actorum factam fuisse diligentiam in prosecutione appellacionis, non tenetur servare solitos terminos, *ibid.* n. 38. *ibid.*
 Celebris ad idem refertur ad litteram Rotæ decisio, n. 39. *ibid.*
 Quatuor isti termini dumtaxat servantur, quando tractatur de exequenda sententia; quæ ob desertionem transivit in judicatum, secus quando agitur tantum de declaranda desertione, & transitu in rem judicatam, d. a. 16. n. 43. *ibid.*
 Termini fatales non currunt pendente recurſu ad Regem, *ibid.* n. 46. 47. & 48. p. 47.
 Terminus appositus rei, tunc suspenditur, quando super ipsa removetur controversia, *ibid.* num. 49.
 Articulus motus super re, cui est præfixus terminus, tunc illum suspendit, quando est probabilis, & non calumniosus, *ibid.* n. 50. & 51. *ibid.*
 Terminus ablati ab impedimento suppletur quantum abstulit impedimentum, & non amplius, *ibid.* n. 52. & 53. *ibid.*

V

Vtilitas hujus tractatus commendatur, profecturi tam Judiciis Ecclesiasticis, quam

Regis Cancellariis, art. 1. n. 1. p. 2.
 Exclusivus juris præsentandi dum agitur de libertate beneficii, *ibid.* n. 2. *ibid.*
 Subtiliter exhaustus ex visceribus materiæ juris patronatus, *ibid.* n. 3. *ibid.*
 Tractatu hoc cessabit contagium præsentationum ad jus patronatus usurpatum; d. art. 1. n. 4. *ibid.*
 Brevis proponitur species litis, ex qua exhaustur tractatus iste, *ibid.* n. 5. & 6. *ibid.*
 Verum esse non potest, quod falso nititur fundamento, art. 3. n. 34. p. 15.
 Verba judicis debent intelligi secundum mentem juris, a. 7. n. 15. p. 22.
 Verba sententiæ debent impropriari, ut de re, de qua agitur conveniant, *ibid.* n. 14. *ibid.*
 Et ne mutent substantiam rei, n. 15. *ibid.* p. 23.
 Verbum sententiæ viriosum non conveniens actis processus, tanquam ineptum debet ab ea deleri, art. 7. n. 16. *ibid.*
 Non omne verbum à judice sententiæ prolatum vim sententiæ habet, *ibid.* n. 18. & seqq. *ibid.*
 Verba supervacanea, sæpe scribi solent, sine viiute aliquid operantur, art. 7. n. 22. *ibid.*
 In unione beneficiorum cum quietâ possessione, consensus capituli præsumitur intervenisse, art. 11. n. 5. p. 30.
 Consilio tamen ex instrumento unionis, non intervenisse consensum capituli præsumptio cessat, & unio resolvitur, *ibid.* n. 6. & 7. *ibid.*
 Violentiæ causa cessante, cessat recurſus ad Regem. a. 16. n. 29. p. 45.
 Visitator capellanæ an possit approbare enuntiativam factam à possessore, se ad præsentationem alicujus possidere, art. 9. n. 2. p. 25.
 Ex visitationis libris enuntiantibus jus patronatus ad aliquem pertinere, jus patronatus non probatur, *ibid.* n. 3. *ibid.*
 Visitationis libri enuntiantes pertinentiam juris præsentandi, probant inter ipsos compatronos. Non tamen deserviunt ad probandum juris patronatus existentiam, d. art. 9. num. 4. *ibid.*
 Visitationis libri, ut faciant aliquod indicium pro existentia juris patronatus, quibus egeant requisitis, *ibid.* n. 5. *ibid.*
 Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi jus patronatus enuntiatum per Capellanos visitatos, d. art. 9. num. 12. & seq. p. 26.

F I N I S.

